

PRILOGA: PREGLEDI TUJIH ZGODOVIN LITERARNIH PREVODOV

THE OXFORD GUIDE TO LITERATURE IN ENGLISH TRANSLATION

(OXFORDOV VODNIK PO KNJIŽEVNOSTI V ANGLEŠKEM PREVODU)

AVTOR

Peter France

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2000, Oxford University Press, Oxford

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Monografijo sestavljata dva dela, razdeljena na posamezna poglavja in podpoglavja.

I. DEL. TEORIJA IN ZGODOVINA

A. TEORETSKA VPRAŠANJA

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodoslovje in prevodna kritika (P. France); (2) Prevajalske norme (T. Hermans); (3) Meje prevajanja (D. Robinson); (4) Jezikoslovni pogledi na prevajanje (M. Baker); (5) Spol v prevodu (S. Simon); (6) Različice angleškega jezika (J. McRae in B. Findlay).

B. ZGODOVINSKI RAZVOJ

Naslovi podpoglavij: (1) Srednji vek (R. Ellis); (2) Renesansa (W. Boutcher); (3) Neoklasicizem in razsvetljenstvo (L. Venuti); (4) Romantika in viktorijanska doba (T. Hale); (5) Od pozne viktorijanske dobe do sedanjosti (A. Pym); (6) Prevajanje v Severni Ameriki (J. Weisz Woodsworth)

C. VRSTE BESEDIL

Naslovi podpoglavij: (1) Poezija (D. Weissbort); (2) Gledališče in opera (S. Bassnett); (3) Sveta besedila (D. Robinson); (4) Otroška književnost (P. Hunt); (5) Ustno slovstvo (R. Finnegan). Prvi del zaključuje seznam virov za I. del.

II. DEL. PREVODNA KNJIŽEVNOST

A. AFRIŠKI JEZIKI

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Vzhodnoafriški jeziki; (3) Zahodnoafriški jeziki; (4) Južnoafriški jeziki; (5) Afrikanščina.

B. ARABŠČINA

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Koran; (3) *Mualaka*; (4) *Mukadima*; (5) *Tisoč in ena noč*; (6) Sodobna književnost; (7) Naguib Mahfouz.

C. SVETO PISMO

Naslovi podpoglavij: (1) Sveto pismo v angleščini in (2) Avtorizirana različica in angleščina.

D. KELTSKI JEZIKI

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Stara irščina/gelščina; (3) Srednjeveška valižanščina; (4) Škotska gelščina; (5) Sodobna irščina (gelščina); (6) Sodobna valižanščina.

E. SREDNJE- IN VZHODNOEVROPSKI JEZIKI

Naslovi podpoglavij: (1) Armenščina; (2) Bolgarščina; (3) Češčina in slovaščina; (4) Gruzijščina; (5) Madžarščina; (6) Poljska poezija; (7) Poljska fikcija; (8) Poljska dramatika; (9) Romunščina; (10) Srbohrvaščina; (11) Ukrajinjščina.

F. VZHODNOAFRIŠKI JEZIKI

Naslovi podpoglavij: (1) Kitajščina: uvod; (2) Kitajska poezija; (3) Kitajska proza; (4) Kitajska fikcija; (5) Japonsščina: uvod; (6) Japonska poezija; (7) Japonska fikcija; (8) Japonska dramatika; (9) Korejščina.

G. FRANCOŠČINA

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Trubadurji in truverji; (3) Srednjeveška književnost; (4) Poezija 1450–1620; (5) Renesančna proza: Rabelais in Montaigne; (6) Klasična drama; (7) La Fontaine; (8) Misleci 1630–1780; (9) Fikcija 19. stoletja; (10) Poezija po Hugoju; (11)

Baudelaire; (12) Fikcija 20. stoletja; (13) Proust; (14) Beckett; (15) Misleci 20. stoletja; (16) Frankofonska besedila zunaj Francije.

H. NEMŠČINA

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Srednjeveška književnost; (3) Poezija 1750–1850; (4) Dramatika 1770–1850; (5) Goethe; (6) Heine; (7) Kant, Hegel in filozofija romantike; (8) Marx; (9) Nietzsche; (10) Freud; (11) Fikcija: 19. in 20. stoletje; (12) Dramatika po 1880; (13) Poezija po 1850; (14) Rilke.

I. GRŠČINA

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Homer in drugi epi; (3) Ajshil; (4) Sofoklej; (5) Evripid; (6) Aristofan; (7) Lirika, pastoralna in epigram; (8) Antična filozofija; (9) Atiški oratorij; (10) Biografija, fikcija in druga proza; (11) Moderna grščina.

J. HEBREJŠČINA IN JIDIŠ

Naslovi podpoglavij: (1) Hebrejščina in (2) Jidiš.

K. HISPANSKI JEZIKI

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Srednjeveška španska književnost; (3) Španska poezija: 16. in 17. stoletje; (4) Španska dramatika zlate dobe; (5) Cervantes; (6) Pikareskni roman; (7) Španska poezija: 19. in 20. stoletje; (8) Španska proza: 19. in 20. stoletje; (9) Španska dramatika 20. stoletja; (10) Latinskoameriška poezija v španščini; (11) Latinskoameriška fikcija v španščini; (12) Katalonska književnost; (13) Camões; (14) Sodobna portugalska književnost; (15) Brazilska književnost.

L. INDIJSKI JEZIKI

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Sanskrit; (3) Klasična tamilščina; (4) Srednjeveška nabožna besedila; (5) Moderni indijski jeziki.

M. ITALIJANŠČINA

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Dante; (3) Boccaccio; (4) Lirična poezija zgodnjega obdobja; (5) Ep in romanca: Pulci in Boiardo; (6) Ep in romanca: Ariosto; (7) Ep in romanca:

Tasso; (8) Renesančna proza; (9) Dramatika po Goldoniju; (10) Leopardi; (11) Proza 19. stoletja; (12) Pirandello; (13) Poezija 20. stoletja; (14) Proza 20. stoletja.

N. LATINŠČINA

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Lukrecij; (3) Virgil; (4) Lirična poezija; (5) Horac; (6) Ovid; (7) Satira in epigram; (8) Srebrni ep; (9) Dramatika; (10) Zgodovina; (11) Avtorji proznih del; (12) Pozna latinščina in postklasična latinščina.

O. SEVERNOEVROPSKI JEZIKI

Naslovi podpoglavij: (1) Stara angleščina; (2) Staronordijski jezik/islandščina; (3) *Kalevala*; (4) Danščina; (5) Nizozemščina; (6) Finščina in finska švedščina; (7) Islandščina; (8) Norveščina; (9) Ibsen; (10) Švedščina; (11) Strindberg.

P. RUŠČINA

Naslovi podpoglavij: (1) Uvod; (2) Puškin; (3) Fikcija 19. stoletja; (4) Tolstoj; (5) Dostojevski; (6) Čehov; (7) Poezija 20. stoletja; (8) Fikcija 20. stoletja.

Q. ZAHODNOAZIJSKI JEZIKI

Naslovi podpoglavij: (1) Staromezopotamska književnost; (2) Klasična perzijsščina; (3) Moderna perzijsščina; (4) Turščina.

POVZETEK

Monografija obravnava prevajanje tujejezičnih književnih del v angleščino od začetkov do moderne dobe. Kot uvodoma poudari njen urednik, je monografija »poleg navadnih bralcev namenjena študentom primerjalne književnosti in anglistike« (xx). V delu, ki obsega več kot 600 gosto tipkanih strani, različni avtorji iščejo odgovor na vprašanje, katera besedila so se prevajala v angleščino, kako so prevodi sooblikovali angleški kanon svetovne književnosti, kako so svojo vlogo dojemali prevajalci in kakšna je bila kakovost prevodov. Poglavja v monografiji je prispevalo skupaj skoraj sto uglednih britanskih in tujih raziskovalcev s področja književnega prevajanja.

Vsebinsko je monografija razdeljena na dva dela. V prvem, krajšem, je predstavljen zgodovinski razvoj književnega prevajanja in njegovi teoretski vidiki. Pregled je zastavljen

kronološko. V vsakem obdobju so predstavljeni najpomembnejši prevajalci in besedila, prevedena v angleščino od srednjega veka do danes. Pri odmevnejših prevodih so opisane verske, politične in družbenoekonomske razmere, v katerih so nastali. V starejših obdobjih je v ospredju vprašanje statusa prevoda, saj je bila zaradi spreminjajočega se statusa jezikov v družbi (stara angleščina, latinščina, francoščina) meja med izvirnikom in prevodom pogosto zabrisana in so bili prevodi v modernem pomenu te besede to pogosto le pogojno. V nadaljevanju se avtorji osredotočijo na teoretske spise o prevajanju, ki postanejo pogostejši v obdobju angleške renesanse in se v njih vprašanja o prevajanju najprej prepletajo z vprašanji o poučevanju jezika in retoriki, nato pa se vedno bolj osredinjajo na prevajanju lastna vprašanja, kot so tehnike prevajanja, »zvestoba« prevoda do izvirnika, ali prevajalske norme. Omenjeni so tudi spremljevalni pojavi, denimo razvoj založništva ali cenzure in vpliv različnih ideologij na prevajalce in njihovo delo. Pregled se zaključi z opisom obdobja institucionalizacije prevodoslovja v 20. stoletju.

V drugem, osrednjem delu so predstavljeni prevodi iz posameznih jezikov ali jezikovnih skupin. Jeziki, iz katerih se je prevajalo največ, denimo francoščine, nemščine ali grščine, so predstavljeni v ločenih razdelkih, manj zastopani jeziki pa po geografskih regijah. Poseben razdelek je namenjen prevajanju Biblije. Prevodi so predstavljeni na različne načine: kronološko, po avtorjih, žanrsko ali kot mešanica omenjenih pristopov, odvisno od avtorja. V poglavju o srednje- in vzhodnoevropskih jezikih je kratek razdelek namenjen »srbohrvaščini«, ki ga je napisala Celia Hawkesworth. Avtorica mdr. izpostavi kanonske avtorje, kot so Peter Petrović Njegoš, Danilo Kiš ali nobelovec Ivo Andrić, ki so bili v različnih obdobjih prevedeni v angleščino, ne omenja pa slovenskih avtorjev. Velja dodati, da je monografija izšla leta 2000, kar pomeni, da se »sodobni čas« v njej izteče v drugi polovici 90. let prejšnjega stoletja.

AVTOR POVZETKA

Simon Zupan

THE OXFORD HISTORY OF LITERARY TRANSLATION IN ENGLISH

(OXFORDOVA ZGODOVINA KNJIŽEVNEGA PREVAJANJA V ANGLEŠČINO)

RAZDELITEV NA ZVEZKE

Delo obsega 4 zvezke, posvečene prevajanju književnih besedil v angleščino.

THE OXFORD HISTORY OF LITERARY TRANSLATION IN ENGLISH: VOLUME 1 TO 1550

(OXFORDOVA ZGODOVINA KNJIŽEVNEGA PREVAJANJA V ANGLEŠČINO: 1. ZVEZEK: DO 1550)

UREDNIK

Roger Ellis

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2008, Oxford University Press, Oxford

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

1. KONTEKSTI PREVAJANJA

Naslovi poglavij: (1.1) Jeziki srednjeveške Anglije (J. Burrow); (1.2) Rokopisna kultura (T. W. Machan); (1.3) Država, regija, družbeni razred in spol (H. Phillips).

2. TEORIJE PREVAJANJA (N. WATSON)

3. PREVAJALEC

Naslovi poglavij: Uvod; (3.1) Podporniki in pokrovitelji prevajanja (R. Ellis); (3.2) Kralj Alfred (R. Stanton); (3.3) Robert Grosseteste (P. Rosemann); (3.4) Geoffrey Chaucer (B. Windeatt); (3.5) William Langland (T. Lawler); (3.6) William Caxton (A. E. B. Coldiron).

4. RAZVOJ KORPUSA PREVODNE KNJIŽEVNOSTI (E. WHEATLEY)

5. PREVODNA BESEDILA

Naslovi poglavij: (5.1) Sveto pismo (D. Lawton); (5.2) Religiozna besedila (V. Gillespie); (5.3) Religiozna besedila in prevajalke (A. Barratt); (5.4) Romance (R. Field); (5.5) Kronika in zgodovina (T. Summerfield s pomočjo R. Allen); (5.6) Antični avtorji (S. Medcalf); (5.7) Pisci italijanske renesanse (K. Taylor); (5.8) Znanstvena in medicinska besedila (P. Acker).

6. PREVAJALCI: BIOGRAFSKI ORISI

THE OXFORD HISTORY OF LITERARY TRANSLATION IN ENGLISH: VOLUME 2: 1550-1660

(OXFORDOVA ZGODOVINA KNJIŽEVNEGA PREVAJANJA V ANGLEŠČINO: 2. ZVEZEK: 1550–1660)

UREDNIKI

Gordon Braden, Robert Cummings, Stuart Gillespie

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2010, Oxford University Press, Oxford

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

1. PREVODNI KORPUS IN POLOŽAJ PREVODOV V KNJIŽEVNOSTI IN KULTURI, 1550-1660

Naslovi poglavij: (1.1) Splošen pregled (G. Braden); (1.2) Raba prevoda v pedagoške namene (L. Kelly); (1.3) Prevajanje in angleški jezik (D. Clarke); (1.4) Prevajanje in versko prepričanje (L. Kelly); (1.5) Prevajanje in literarne inovacije (R. Cummings).

2. PREVAJALCI IN NJIHOVO OKOLJE

Naslovi poglavij: (2.1) Trgovina, tisk in pokroviteljstvo (B. M. Hosington); (2.2) Prevajanje kot privilegij: gospe in gospodje (G. Wright); (2.3) Študije primerov: George Chapman (S. Gillespie); Anthony Munday (H. Moore); Mary Sidney Pembroke (G. Wright); Thomas Stanley (S. Gillespie).

3. PRISTOPI IN ODNOS DO PREVAJANJA

Naslovi poglavij: (3.1) Prevajalski postopki v teoriji in praksi (G. Braden); (3.2) Slovarji in komentarji (R. Cummings); (3.3) Klišeji in prispodobe (A. E. B. Coldiron).

4. SVETO PISMO IN RAZLAGE SVETEGA PISMA

Naslovi poglavij: (4.1) Sveto pismo (A. Taylor); (4.2) Psalmi (D. Mackenzie); (4.3) Razlage Svetega pisma (A. Taylor).

5. NEDRAMSKI VERZ

Naslovi poglavij: (5.1) Epski (G. Braden); (5.2) Pridižni (A. Fowler); (5.3) Moralčni (G. Pursglove); (5.4) Lirični (J. Scodel); (5.5) Pastoralni in idilični (G. W. Pigman III).

6. DRAMATIKA

Naslovi poglavij: (6.1) Tragedija (G. Braden); (6.2) Komedija (G. Braden); (6.3) Pastoralna (G.W. Pigman III).

7. ZGODOVINA IN POLITIKA

Naslovi poglavij: (7.1) Antična zgodovina (R. Sowerby); (7.2) Biografija (G. Braden); (7.3) Sodobna zgodovina in politika (P. Burke).

8. PRIPOVEDNA PROZA

Naslovi poglavij: (8.1) Antično in sodobno pripovedništvo (H. Moore); (8.2) Realizem (R. Maslen); (8.3) Satira v prozi (R. H. F. Carver).

9. MORALISTIČNA, FILOZOFSKA IN NABOŽNA PROZA

Naslovi poglavij: (9.1) Klasični moralisti in filozofi (R. Cummings); (9.2) Sodobna filozofska in moralistična besedila (R. Cummings); (9.3) Zrcalo politike (R. Cummings); (9.4) Duhovna in nabožna proza (A. Shell).

10. PREVAJALCI: BIOGRAFSKI ORISI

THE OXFORD HISTORY OF LITERARY TRANSLATION IN ENGLISH: VOLUME 3: 1660–1790

(OXFORDOVA ZGODOVINA KNJIŽEVNEGA PREVAJANJA V ANGLEŠČINO: 3. ZVEZEK: 1660–1790)

UREDNIKA

Stuart Gillespie, David Hopkins

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2005, Oxford University Press, Oxford

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

1. POLOŽAJ PREVODA V KNJIŽEVNOSTI IN KULTURI V OBDOBJU 1660–1790

Naslovi poglavij: (1.1) Prevajanje in nastanek kanona (S. Gillespie); (1.2) Prevajanje in literarne inovacije (S. Gillespie in R. Sowerby); (1.3) Založništvo in bralci prevodov (S. Gillespie in P. Wilson)

2. TEORIJE PREVAJANJA

Naslovi poglavij: (2.1) Dryden in njegovi sodobniki (D. Hopkins) in (2.2) Osemnajsto stoletje do Tytlerja (L. Kelly).

3. PREVAJALEC

Naslovi poglavij: (3.1) Poklic prevajalca (D. Hopkins in P. Rogers); (3.2) Poetični prevajalci: splošni pregled (P. Wilson); (3.3) Tobias Smollett: študija primera (L. Chilton); (3.4) Prevajalke (S. Annes Brown)

4. RAZVOJ KORPUSA PREVODNE KNJIŽEVNOSTI (S. GILLESPIE)

5. KLASIČNA GRŠKA IN LATINSKA KNJIŽEVNOST

Naslovi poglavij: (5.1) Ep (R. Sowerby); (5.2) Lirika, pastoralna in elegija (P. Wilson); (5.3) Didaktična poezija (P. Davis); (5.4) Ovid (G. Tissol); (5.5) Rimska satira in epigrami (D. Hopkins); (5.6) Drama (P. Kewes); (5.7) Moralisti, oratorji in literarni kritiki (T. Winniffrith);

(5.8) Grški zgodovinarji (T. Winnifrith); (5.9) Latinski zgodovinarji (T. Winnifrith); (5.10) Pripovedna proza in basen (G. Pursglove in K. Williamson).

6. FRANCOŠKA KNJIŽEVNOST

Naslovi poglavij: (6.1) Poezija (P. France); (6.2) Dramatika (P. Kewes); (6.3) Pripovedna proza: odmik od romance (S. Ahern); (6.4) Pripovedna proza: dvorne in ljudske romance (J. Birkett); (6.5) Pravljice, basni in otroška književnost (P. Brown); (6.6) Moralisti in filozofi (P. France); (6.7) Literarna kritika (P. Smallwood); (6.8) Voltaire in Rousseau (P. France).

7. DRUGE EVROPSKE KNJIŽEVNOSTI

Naslovi poglavij: (7.1) Italijanska književnost (R. Bates); (7.2) Španska književnost (R. Hitchcock); (7.3) Gelsko, primitivizem, keltizem (F. Stafford); (7.4) Chaucer in druga staroangleška poezija (T. Mason).

8. BLIŽNJEVZHODNA IN ORIENTALSKA KNJIŽEVNOST

Naslovi poglavij: (8.1) Rojstvo orientalizma (Sir W. Jones, C. Holes); (8.2) Prevajanje Svetega pisma in parafraza (D. Mackenzie); (8.3) *Tisoč in ena noč* ter druge »orientalske« pripovedi (R. Mack).

9. POSTKLASIČNA LATINSKA KNJIŽEVNOST (R. CUMMINGS)

10. PREVAJALCI: BIOGRAFSKI ORISI

THE OXFORD HISTORY OF LITERARY TRANSLATION IN ENGLISH: VOLUME 4: 1790-1900

(OXFORDOVA ZGODOVINA KNJIŽEVNEGA PREVAJANJA V ANGLEŠČINO: 4. ZVEZEK: 1790–1900)

UREDNIKA

Peter France, Kenneth Haynes

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2006, Oxford University Press, Oxford

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

1. PREVAJANJE V BRITANIJU IN AMERIKI

Naslovi poglavij: (1.1) Prevajanje in britanska književna kultura (K. Haynes); (1.2) Prevajanje v Združenih državah (C. Boggs); (1.3) Bralci in založniki prevodov (T. Hale); (1.4) Prevajanje, politika in zakonodaja (S. Bassnett and P. France).

2. NAČELA IN NORME PREVAJANJA (M. REYNOLDS)

3. PREVAJALEC

Naslovi poglavij: (3.1) Poklicni prevajalci (M. Lesser); (3.2) Prostočasni prevajalci in zanesenjaki (P. France); (3.3) Pisatelji (S. Prickett in P. France); (3.4) Znanstveniki (A. Poole); (3.5) Prevajalke (S. Stark).

4. IZDAJA KNJIŽEVNEGA PREVODA: SPLOŠNI PREGLED (P. FRANCE IN K. HAYNES)

5. GRŠKA IN LATINSKA KNJIŽEVNOST

Naslovi poglavij: (5.1) Uvod (K. Haynes); (5.2) Homer (D. Ricks); (5.3) Grška drama (A. Poole); (5.4) Latinska poezija (J. Talbot); (5.5) Grška in latinska proza (S. Gillespie).

6. KNJIŽEVNOSTI SREDNJEVEŠKE IN NOVOVEŠKE EVROPE

Naslovi poglavij: (6.1) Nemška (D. Constantine); (6.2) Francoska (P. France); (6.3) Italijanska (R. Pite); (6.4) Španska in portugalska (A. Pym in J. Style); (6.5) Zgodnja književnost severnih dežel (A. Wawn); (6.6) Moderna skandinavska književnost (R. Bjork); (6.7) Keltska (M.-A. Constantine); (6.8) Književnosti Srednje in Vzhodne Evrope (P. France).

7. VZHODNE KNJIŽEVNOSTI

Naslovi poglavij: (7.1) Arabska (W.-C. Ouyang); (7.2) Perzijska (D. Davis); (7.3) Književnosti indijskega podkontinenta (H. Trivedi); (7.4) Kitajska (L. Pfister); (7.5) Japonska (A. Commons).

8. POPULARNA KULTURA

Naslovi poglavij: (8.1) Popularna fikcija (T. Hale); (8.2) Popularno gledališče (T. Hale); (8.3) Otroška književnost (D. Blamires).

9. BESEDILA GLASBENEGA IN USTNEGA SLOVSTVA

Naslovi poglavij: (9.1) Hvalnice (J. R. Watson); (9.2) Opere, oratoriji, songi (D. Gallo); (9.3) Ustno slovstvo (K. Haynes).

10. SVETA IN RELIGIOZNA BESEDILA

Naslovi poglavij: (10.1) Krščanska besedila (K. Haynes); (10.2) Prenovljena izdaja Svetega pisma (D. Norton); (10.3) Vzhodne svete knjige (R. Fynes).

11. FILOZOFSKA, ZGODOVINSKA IN POTOPIŠNA BESEDILA

Naslovi poglavij: (11.1) Klasična filozofija in zgodovina (A. Lianieri); (11.2) Sodobna filozofija, teologija, kritika (S. Stark); (11.3) Sodobna zgodovina in družbenopolitična teorija (I. Patterson); (11.4) Raziskovanje sveta (L. D. Walls).

12. PREVAJALCI: BIOGRAFSKI ORISI

POVZETEK

V obsežnem delu je v štirih zvezkih prikazana zgodovina prevajanja književnih besedil v angleščino. Študija je zastavljena kronološko in prikaže proces nastajanja in vpliv prevodov posameznih del na literarni kanon in v širšem smislu na kulturo angleško govorečih dežel od zgodnjega srednjega veka do začetka 20. stoletja. V posameznih poglavjih, ki so delo več deset uveljavljenih strokovnjakov s področja literarnih ved in prevodoslovja, so predstavljena besedila, ki so najbolj zaznamovala prevajanje v določenem zgodovinskem obdobju, njihovi prevajalci in okoliščine, v katerih so prevodi nastali. Posebej so izpostavljeni naročniki in mecenji, ki so omogočili nastanek prevodov. Velja omeniti, da zvezki kronološko niso nastali v enakem zaporedju, kot so številčeni.

V prvem zvezku, ki zajema obdobje do 1550, so predstavljeni prevodi iz obdobja srednjega veka, ko je bila zaradi soobstoja več »uradnih« jezikov (latinščine, angleščine, francoščine) in njihovih zapletenih medsebojnih odnosov meja med izvirnikom in prevodom bolj zabrisana kot kadarkoli kasneje. Zvezek na primeru angleškega jezika prikazuje prvo tisočletje razvoja književnega prevajanja.

V drugem zvezku je zajeto obdobje do 1660. V njem so predstavljeni najpomembnejši prevajalci tega obdobja, prevodi religioznih besedil (še posebej Svetega pisma), dramskih

besedil v vezani in nevezani besedi kot tudi filozofskih spisov. Kot ugotavljajo avtorji, je v tem obdobju prevajanje dokončno izoblikovalo v poslanstvo oz. samostojen poklic.

Tretji zvezek se izteče z letom 1790. V tem obdobju, zaznamovanem z neoklasicizmom, je še posebej izrazito vračanje h klasičnim antičnim besedilom in formam, ki močno zaznamujejo tudi razvoj pisanja in posledično literarnega kanona književnih besedil v angleškem jeziku. Po drugi strani v istem obdobju začne pomembno vlogo igrati iskanje novih (tudi formalnih) izraznih možnosti, kot sta distih ali sublimacija.

Sintezo razvoja književnega prevajanja zaokrožuje četrti zvezek, ki zajema obdobje do 1900. V njem je izpostavljen svojevrsten paradoks, ko po eni strani književnost v angleškem jeziku v Veliki Britaniji in ZDA zadiha s polnimi pljuči in postane samozadostna, po drugi pa se z razvojem »svetovne književnosti« prav po zaslugi prevoda v angleškem jeziku odprejo vrata književnim delom iz bližnjih evropskih in tudi bolj eksotičnih kultur, kot sta indijska ali japonska. Isto obdobje zaznamuje tudi nadaljevanje institucionalizacije prevajanja kot poklica z nastavki prevodoslovja kot samostojne teoretske discipline.

AVTOR POVZETKA

Simon Zupan

KAPITOLY Z DĚJIN ČESKÉHO PŘEKLADU

(POGLAVJA IZ ZGODOVINE ČEŠKEGA PREVODA)

UREDNIKA

Šárka Belisová, Milan Hrala

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2002, Karolinum, Praga

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

Monografijo odpirajo uvodne opombe Milana Hrala, ki jim sledi šest krovnih poglavij.

1. ČEŠKI PREVOD OD SREDNJEGA VEKA DO NARODNEGA PREPORODA

Poglavje obsega časovno orientiran pregled prevodov v češčino od srednjega veka do narodnega preporoda (ne glede na jezik izvirnika; J. Veselý).

2. ČEŠKI PREVODI ANGLEŠKE IN AMERIŠKE LITERATURE

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodna literatura v času narodnega preporoda (E. Masnerová); (2) Prevodi od 50. do 80. let 19. stoletja (E. Masnerová); (3) K prevodnemu ustvarjanju od 80. let 19. stoletja do leta 1941 (E. Masnerová); (4) Obdobje lumirovcev ter prelom 19. in 20. stol. (E. Věšíňová-Kalívodová); (5) Obdobje med obema vojnama (E. Věšíňová-Kalívodová); (6) Vpogled v obdobje po drugi svetovni vojni (E. Masnerová).

3. ČEŠKI PREVODI FRANCOSKE LITERATURE

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodi v času narodnega preporoda (Š. Belisová); (2) Od 60. do 80. let 19. stoletja (Š. Belisová); (3) Obdobje od 90. let 19. stoletja do prve svetovne vojne (Š. Belisová); (4) Obdobje med obema vojnama (Š. Belisová); (5) Prevajanje francoske literature po drugi svetovni vojni (J. Veselý).

4. ČEŠKI PREVODI NEMŠKO PISANE LITERATURE

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodi v času narodnega preporoda (J. Veselý); (2) Prevodi v letih 1850–1890 (I. Vizdalová); (3) Prevodi v letih 1890–1918 (I. Vizdalová); (4) Prevodi v obdobju med obema vojnama (J. Veselý); (5) Vpogled v obdobje po letu 1945 (J. Veselý).

5. ČEŠKI PREVODI RUSKE LITERATURE

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodi v času narodnega preporoda (M. Hrala); (2) Prevodi v letih 1850–1890 (M. Hrala); (3) Prevodi v letih 1890–1918 (M. Hrala); (4) Prevodi v obdobju med obema vojnama (M. Hrala); (5) Vpogled v obdobje po letu 1945 (M. Hrala).

6. ČEŠKI PREVODI ŠPANSKE LITERATURE

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodi v 19. stoletju (M. Uličný); (2) Prevode od začetka 20. stoletja do konca prve svetovne vojne (M. Uličný); (3) Prevodi v obdobju prve češkoslovaške republike in t. i. protektorata (M. Uličný); (4) Perspektive po drugi svetovni vojni (M. Uličný); (5) Prevodi iz latinskoameriških literatur.

POVZETEK

Večavtorsko monografijo odpirajo uvodne opombe, ki jim sledi časovno orientiran pregled prevodov v češčino od srednjega veka do narodnega preporoda (ne glede na jezik izvirnika). Vsa naslednja poglavja obravnavajo čas od vključno narodnega preporoda dalje (končno obdobje je čas po drugi svetovni vojni), razdeljena pa so po jezikih izvirnika (angleščina, francoščina, nemščina, ruščina, španščina). Podpoglavja znotraj teh poglavij so zopet razdeljena po zaključenih časovnih etapah v trajanju 20–30 let ali po pomembnejših zgodovinskih dogodkih (npr. čas med vojnama, druga svetovna vojna). Poglavje o prevodih iz španščine ima pri podpoglavjih nekoliko drugačno zgradbo kot druga in izrecno vključuje tudi prevode latinskoameriških izvirkov.

AVTOR POVZETKA

Domen Krvina

SUOMENNOSKIRJALLISUUDEN HISTORIA I, II

(ZGODOVINA LITERARNEGA PREVODA V FINŠČINO I IN II)

AVTORJI/UREDNIKI

Hannu Riikonen, Urpo Kovala, Pekka Kujamäki, Outi Paloposki, Satu Höyhty, Anne-Maria Latikka

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2007, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

Splošni komentar glede izbora in uredniškega postopka

ZGODOVINA LITERARNEGA PREVODA V FINŠČINO I. RAZISKAVE ZGODOVINE LITERARNEGA PREVAJANJA V FINŠČINO

Naslovi poglavij: (1) LITERATURA V FINŠČINI V ČASU ŠVEDSKE VLADAVINE s podpoglavji: (a) Prevajanje pravnih in administrativnih besedil; (b) “Nekoč je bil grad daleč na vzhodu”: ljudske pesmi?; (c) Slovarji finskega jezika; (2) Prevodi Svetega pisma s podpoglavjema: (a) Mikael Agricola kot prevajalec; (b) Libellus Aureus Erazma Roterdamskega; (3) Prevodi verske literature in Katekizem; (4) Večjezičnost na Finskem v času Porthana.

(5) POMEN PREVAJANJA IN PREVODOV V ČASU FINSKE AVTONOMIJE (1809–1917); (6) Prevajanje in prevodi v finščino v 19. stoletju s podpoglavji: (a) Finsko književno društvo kot naročnik prevodov v 19. stoletju; (b) Prvi prevod Shakespeara v finščino: Ruunulinna [Macbeth]; (c) Kultala; Das Goldmacherdorf; (č) Izvor besede »pofiniti«; (7) Poučevanje jezika in jezikovne veščine kot predpogoj za prevajanje v času finske avtonomije s podpoglavjem (a) Lars Arnell – prevajalec in prevodni kritik iz Turkuja v tridesetih letih devetnajstega stoletja; (8) Časopisi kot prevajalski forum s podpoglavjem (a) Poučne zgodbe in pripovedke o strasteh – številni obrazi zgodnjih proznih del; (9) Jezikovni razvoj in prevodna literatura s podpoglavjem (a) Primeri jezikovnih sprememb; (10) Prevajalke na Finskem v 19. stoletju s podpoglavjem (a) Sara Wacklin in Frederika Runeberg – o prevajanju zgodnje švedske književnosti ženskih avtoric.

(11) PROFILI PREVAJALCEV I.

(13) PREVODI KLASIKOV V ČASU AVTONOMIJE IN V ZAČETKIH SAMOSTOJNOSTI; (14) Rojstvo prevodnih klasikov od 19. stoletja do tridesetih let dvajsetega stoletja; (15) Sodelovalni prevajalski projekti Vänrikki Stool in drugi primeri s podpoglavjem (a) Juhani Aho in Karl August Tavaststjerna – dva avtorja, ki sta prevajala dela drug drugega; (16) Prevajanje poezije in prevodi poezije v 19. stoletju s podpoglavjem (a) Iliada in Odiseja Manninena; (17) Prevajanje dramskih del kot vir za finski teater.

(18) PREVODI OTROŠKE IN MLADINSKE LITERATURE V ČASU AVTONOMIJE; (19) "Moramo si začeti izposojati" – prevodi mladinske literature s podpoglavjema (a) Struwwelpeter; (b) Le najboljše je dovolj dobro za otroke.

(20) NELEPOSLOVNA IN IZOBRAŽEVALNA DELA V ČASU AVTONOMIJE; (21) Prevodi neleposlovnih del v 19. stoletju s podpoglavji: (a) Prevajanje šolskih učbenikov; (b) Evklidovi elementi; (c) Splošna zgodovina literature – pomemben prevajalski projekt na prehodu iz 19. v 20. stoletje; (č) Camille Flammarion.

(22) PREVOD NA PRAGU MODERNE DOBE; (23) Obdobje stabilizacije: rojstvo sodobnega finskega založništva s podpoglavjem (a) Dekret Senata o fondu za finsko literaturo; (24) Založništvo postane mednarodno s podpoglavjem (a) Založniška hiša Minerva in "Divji zahod" prevajanja popularne literature; (25) Prevajanje in finsko delavsko gibanje; (26) Prevedena romantična literatura na križišču starega in novega s podpoglavjem (a) Hedwig Courts-Mahler; (27) Zlata doba antologij; (28) Serija Zlata knjiga svetovne književnosti.

(29) POLEMIKE V ZVEZI S PREVODNO LITERATURO; (30) Odprite okna! Zaprite okna! Narava in položaj prevodne literature s podpoglavjema (a) Johannes W. Öhquist kot snovalec kulturnih in političnih mrež; (b) Mein Kampf Adolfa Hitlerja; (31) Prevajalske norme v medvojnem obdobju; (32) Kulturne revije in prenos tuje literature; (33) Knjižnice kot sredstvo prenosa in varuh prevedene literature v dvajsetih in tridesetih letih dvajsetega stoletja s podpoglavjem (a) Anotiran knjižni katalog; (34) Prevajanje v času 2. svetovne vojne in takoj po njej.

(35) MODERNIZEM IN PREVODNA LITERATURA NA FINSKEM; (36) Pomen prevoda za finski modernizem s podpoglavji: (a) Ulysses Jamesa Joycea v finščini; (b) Katera beseda za čoln "Le bateau ivre" in boj za novo poezijo; (c) Sovjetska literatura – knjižne zbirke.

(37) PREVODI OTROŠKE IN MLADINSKE LITERATURE V ČASU NEODVISNOSTI; (38) Od arbitrarne izbire do poplave prevodov. Prevodi otroške in mladinske literature v dvajsetem stoletju; (39) Obdobje prevedenih knjižnih zbirk; (40) Prevajanje slikanic na Finskem.

(41) VZPON POPULARNE KULTURE; (42) Znanstvena fantastika in fantastična literatura; (43) Branje za prosti čas; (44) Skrivnost žepnih knjig; (45) The G-man Jerry Cotton; (46) Prevedeni stripi na Finskem s podpoglavjem (a) Stripi Walta Disneyja na Finskem; (47) Prevedeni "šlagerji" kot del finske nacionalne identitete.

(48) NELEPOSLOVNA DELA V PREVODU V 20. STOLETJU; (49) O neleposlovnih delih v prevodu v 20. stoletju s podpoglavjema: (a) Jesen srednjega veka Johan Huizinge; (b) Čudežni svet realnosti "po angleških virih".

(50) PROFILI PREVAJALCEV II.

Prvi del zaključujejo poglavja (51) Opombe; (52) Literatura; (53) Indeks lastnih imen.

ZGODOVINA LITERARNEGA PREVODA V FINŠČINO II

Naslovi poglavij: (1) Predgovor; (2) Kvalitativni trendi pri prevajanju literature v finščino.

(3) SVETOVNI ZEMLJEVID LITERATURE, PREVEDENE V FINŠČINO; (4) Svetovni zemljevid literarnega prevoda v finščino; (5) Literatura iz klasičnega antičnega obdobja in prevodi iz neolatinščine ter humanistične grščine; (6) Nordijska literatura; (7) Literatura v švedskem jeziku na Finskem in njeni prevodi s podpoglavji: (a) O prevodni zgodovini finske himne; (b) Prevodi del Tove Jansson v finščino; (c) Različice romana Zachariasa Topeliusa Hertignnan af Finland in njihovi finski prevodi; (8) Literatura, prevedena iz nemščine; (9) Literatura, prevedena iz francoščine; (10) Literatura, prevedena iz italijanščine; (11) Literatura, prevedena iz španščine; (12) Literatura, prevedena, z Britanskega otočja; (13) Literatura, prevedena, iz ZDA; (14) Literatura, prevedena, iz angleško govorečega sveta; (15) Literatura, prevedena iz ruščine; (16) Literatura, prevedena iz slovanskih jezikov; (17) Literatura, prevedena iz ugrofinskih jezikov; (18) Afriška literatura v finskem prevodu; (19) Starejša indijska literatura v finskem prevodu; (20) Arabska in perzijska literatura v prevodu s podpoglavjem (a) Tisoč in ena noč; (21) Literatura, prevedena iz kitajščine; (22) Literatura, prevedena iz japonščine.

(24) VRZELI IN POTENCIALNE NIŠE NA SVETOVNEM ZEMLJEVIDU PREVODNE LITERATURE; (25) Vrzeli na svetovnem zemljevidu prevodne literature; (26) Nепреvedena francoska literatura; (27) Nепреvedena italijanska literatura; (28) Druga nепреvedena literatura; (29) Zapolnjevanje vrzeli v prevodni literaturi s podpoglavjem (a) "Rumena knjižnica": knjižna serija založnika Tammi; (30) Položaj prevodne literature na prehodu v novo tisočletje s podpoglavjem (a) Harry Potter na Finskem.

(31) SPREMINJAJOČE SE NORME IN VLOGE PREVODA s podpoglavjema (a) Dvojna vez prevajalca – vloga in pozicija literarnega prevajalca po letu 2000; (b) Nagrada Mikael Agricola za prevajalce in prevode; (32) Sodobne smeri v prevodoslovju; (33) Norme pri prevajanju; (34) Prevajalčeve strategije.

(35) PREVOD IN JEZIK; (36) Jezik se spreminja, kaj pa jezik prevodov? s podpoglavjem (a) "Prevajalci", kolumna Kersti Bergroth iz leta 1928; (36) Govorjeni jezik in literarni prevod; (37) Razcvet dialekt.

(38) PREVODNA KRITIKA; (39) Začetki prevodne kritike s podpoglavjema (a) Sprejemanje francoske literature v recenzijah prevodov; (b) Jezikoslovci kot recenzenti prevodov na prehodu iz 19. v 20. stoletje; (40) Prevodna kritika danes.

(41) PROFILI PREVAJALCEV III.

Prvi del zaključujejo poglavja: (42) Opombe; (43) Literatura; (44) Indeks; (45) Indeks imen; (46) Slikovno gradivo; (47) O avtorjih.

POVZETEK

Zgodovina literarnega prevoda v finščino I in II je delo, ki sistematično podaja zgodovino literarnega prevajanja na Finskem. Ker sta tako slovenščina kot finščina periferna jezika, ki sta se razvijala v senci večjega dominantnega jezika (v finskem primeru je to bila švedščina, v slovenskem nemščina), sta bila njuna razvoj in standardizacija podobna. Prav tako lahko zasledimo podobnosti v razvoju in pomembnosti literarnega prevoda na narodotvorne procese. Zaradi tega lahko *Zgodovina literarnega prevoda v finščino* služi kot vzor pri periodizaciji slovenske literarne zgodovine prevajanja.

AVTORICI POVZETKA

Nike K. Pokorn in Agnes Pisanski Peterlin

HISTOIRE DES TRADUCTIONS EN LANGUE FRANÇAISE

(ZGODOVINA PREVODOV V FRANCOSKI JEZIK)

RAZDELITEV NA ZVEZKE

Delo obsega 4 zvezke, posvečene zgodovini prevajanja v francoščino.

HISTOIRE DES TRADUCTIONS EN LANGUE FRANÇAISE, XVE ET XVIE SIÈCLES

(ZGODOVINA PREVODOV V FRANCOSKI JEZIK, 15. IN 16. STOLETJE)

UREDNIKA

Véronique Duché

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2015, Éditions Verdier, Lagrasse

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

UVOD. »PONAZORITEV« LJUDSKEGA JEZIKA (V. DUCHÉ)

1. ZAPUŠČINA SREDNJEGA VEKA (O. BERTRAND)

Naslovi podpoglavij: (A) Francoščina, variacija in »vulgarizacija«: od *lingue rustice romane* (ljudskega romanskega jezika) do *lingue france*; (B) Prvi prevodi v francoščino: 9.–13. stoletje; (C) Srednjeveški knjižni prevodi v *langue d'oïl*, od verza do proze (12.–14. stoletje); (D) »Znotrajjezikovni« prevodi; (E) Prevodi ali prepisi? Od prevoda *ad verbum* do prevoda *ad sensum*; (F) Širjenje znanja: od *translatio studii* do prevajanja kot zapuščine antične preteklosti; (G) Prevajalske tehnike v srednjem veku; (H) Prevodi in dvori: katero občinstvo za prevode?

2. PREVOD SKOZI OČI PREVAJALCEV (S. GARCÍA BARRERA, P. MOUNIER)

Naslovi podpoglavij: (A) Podrejena praksa: drugotnost prevoda; (B) Pomen prevajanja: utemeljitev; (C) Prevajalec kot avtor.

3. MISLITI PREVOD: KAJ POMENI PREVAJATI V 16. STOLETJU (G. GUTBUB)

Naslovi podpoglavij: (A) Kaj pomeni prevajanje v francoščino?; (B) Periodizacija; (C) Od prenosa do prevoda.

4. TISKARJI IN KNJIGARNARJI (S. BADDALEY)

Naslovi podpoglavij: Uvod: popis; (A) Položaj prevoda v tiskarskem prostoru: nekaj točk; (B) »Umeščanje v knjige« in kroženje prevodov; (C) Velika imena v založništvu prevodov.

5. SLOVARJI, PRIROČNIKI, TEORETIČNE RAZPRAVE (S. BADDALEY, A. DEBROSSE)

Naslovi podpoglavij: (A) Starodavni jeziki; (B) Ljudski jeziki; (C) Prvi teoretik: Étienne Dolet.

6. PREVAJALCI (V. DUCHÉ, T. UETANI)

Naslovi podpoglavij: (A) Družbene in poklicne razmere; (B) Sodelovanje, rivalstvo in združbe.

7. ANTIČNI JEZIKI (R. MENINI, S. WORTH-STYLIANOU)

Naslovi podpoglavij: (A) Prevajanje iz grščine; (B) Prevajanje iz latinščine.

8. DUHOVNOST (M.-C. GOMEZ-GÉRAUD)

Naslovi podpoglavij: (A) Biblijski prevodi; (B) Duhovna dela.

9. PRAVNA BESEDILA (N. LOMBART)

Naslovi podpoglavij: (A) Ponazoritev francoščine: pravni prevod in leksikografsko delo; (B) Odpori: težaven prevod učenih zakonov; (C) Politični cilj: pojav francoskega prava in obramba monarhije; (D) Pragmatični cilj: razprave o postopkih, poročila o sodbah in komentarji o navadah; (E) Kultura francoskih pravnikov.

10. POLITIČNA BESEDILA (D. MÉNAGER)

Naslovi podpoglavij: (A) Produkcija; (B) Dela, napisana v sodobnih jezikih; (C) »Prodajalci knjig«; (D) Znati prevajati; (E) Obramba in ponazoritev francoskega jezika.

11. FILOZOFIJA (M.-L. DEMONET)

Naslovi podpoglavij: (A) Podomačiti filozofijo; (B) platoniki; (C) Aristotel; (D) Latinski filozofi; (E) Sekte; (F) Sodobniki; (G) Težave, vprašanja in »razlike«.

12. MORALNA IN DIDAKTIČNA BESEDILA (A.-L. METZGER-RAMBACH)

Naslovi podpoglavij: (A) Splošna dejstva; (B) *Ladja norcev* v francoščini; (C) Pedagoška dela; (D) Plutarhove *Moralne zadeve*; (E) Erazmove *Apoftegme*.

13. UMETNOSTI IN ZNANOSTI (V. GIACOMOTTO-CHARRA)

Naslovi podpoglavij: (A) Prevajanje umetnosti in znanosti; (B) Glavna znanstvena področja.

14. ZGODOVINE (G. HOLTZ)

Naslovi podpoglavij: (A) Dediščine: prevajanje starodavnih; (B) Novosti: prevajanje sodobne zgodovine.

15. POTOPIŠNA DELA (M.-C. GOMEZ-GÉRAUD)

Naslovi podpoglavij: (A) Kaj je ostalo od »Pèlerinages« v francoskem prevodu?; (B) Poziv k novosti: prispevki iz Italije in Iberskega polotoka; (C) Novi svetovi: ko pričevanja iz Severne Evrope prispejo v Francijo; (D) Neverjetna tovarna jezuitskih prevodov.

16. PROZA (V. DUCHÉ, P. MOUNIER)

Naslovi podpoglavij: (A) Zapuščina prejšnjih stoletij: izbor vzorov (1480–1525); (B) Doba humanizma: širjenje žanrov (1525–1560); (C) Trenutek uredniške recesije (1560–1610): zaostritev razmer na področju.

17. POEZIJA (N. CERNOGORA)

Naslovi podpoglavij: Uvod: razmišljanje o prevajanju poezije; (A) Grška poezija; (B) Latinska poezija; (C) Novoveška latinska poezija; (D) Italijanska poezija; (E) Španska poezija.

18. GLEDALIŠČE (S. LARDON)

Naslovi podpoglavij: (A) Naslovi in parateksti; (B) Prevodi iz grščine; (C) Prevodi iz latinščine in novoveške latinščine; (D) Prevodi iz italijanščine.

PREGLED (V. DUCHÉ)

Naslovi podpoglavij: (A) Posebnost renesanse; (B) Glavne značilnosti tega obdobja; (C) Novi prevajalec.

Zvezek zaključujeta Kazalo prevajalcev v francoščino in Kazalo drugih osebnosti.

POVZETEK

V prvem zvezku večavtorske zgodovine prevajanja v francoski jezik so obravnavane razmere v 15. in 16. stoletju. Začetna poglavja dela so posvečena splošnim vprašanjem jezikovnega razvoja, zapuščini srednjega veka, teoretičnim vidikom prevajanja, prevoda, tiskarjem in knjigarnarjem, različnim priročnikom in prevajalcem. V nadaljevanju pa se avtorji posvetijo analizi samih prevodov, pri čemer je krovna delitev poglavij področno-zvrstna: prevodi iz latinščin in grščine; duhovnost, pravna besedila, politična besedila, filozofija, moralno-didaktični spisi, umetnost in znanost, zgodovina, potopisna dela; proza, poezija in gledališče. Znotraj posameznih poglavij so obravnavani raznovrstni problemski vidiki.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

HISTOIRE DES TRADUCTIONS EN LANGUE FRANÇAISE, XVIIE ET XVIIIE SIÈCLES (1610-1815)

(ZGODOVINA PREVODOV V FRANCOSKI JEZIK, 17. IN 18. STOLETJE, 1610–1815)

UREDNIKI

Yves Chevrel, Annie Cointre, Yen-Mai Tran-Gervat

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2014, Éditions Verdier, Lagrasse

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

UVOD. 1610–1815: DOBA GENIJA (Y. CHEVREL, A. COINTRE, Y.-M. TRAN-GERVAT)

1. VPRAŠANJE JEZIKOV (S. LE MOËL)

Naslovi podpoglavij: (A) Prevajanje in filozofija jezika: model in njegove različice; (B) Preoblikovanje in razširitev jezikovne krajine prevodov; (C) Poučevanje jezikov in usposabljanje prevajalcev.

2. PREVAJALCI (F. NIES, Y.-M. TRAN-GERVAT)

Naslovi podpoglavij: (A) Prevajalec, kot so ga videli njegovi sodobniki; (B) Kdo so prevajalci? Družbeno-zgodovinska pogled; (C) Nekateri tipi prevajalcev; (D) Portreti.

3. PREVOD, ZALOŽNIŠKI PREDMET (S. JURATIC)

Naslovi podpoglavij: (A) Ekonomski oris; (B) Akterji in geneza publikacij; (C) Razširjanje in recepcija.

4. DISKURZ O PREVAJANJU (Y.-M. TRAN-GERVAT, F. WEINMANN)

Naslovi podpoglavij: Uvod: zakaj »diskurz« in ne »teorija«; (A) Tuje besedilo pred sodiščem francoskega jezika (1610–1690); (B) Zlata doba »genija« (1690–1770); (C) Preprostost in naravnost (1770–1815).

5. MISLITI PREVOD (Y.-M. TRAN-GERVAT)

Naslovi podpoglavij: (A) Besede in izrazi; (B) Prevajalske primerjave in metafore; (C) Zgledi in izjemne misli.

6. VERSKA BESEDILA (C. PLACIAL)

Naslovi podpoglavij: (A) Krščanski prevodi svetopisemskih besedil; (B) Judovski prevodi; (C) Islamska besedila; (D) Kitajska sveta besedila; (E) Zoroastrizem; (F) Indijska verska besedila.

7. FILOZOFIJA (F. THOMAS)

Naslovi podpoglavij: (A) Splošna vprašanja; (B) Prenos filozofije v francoščino: primer Descartesa; (C) Antična filozofija; (D) Filozofija v angleškem jeziku; (E) Trije filozofi prevajalci: Barbeyrac, Diderot in Holbach; (F) Okoli revolucije.

8. ZNANOSTI IN UMETNOSTI (P. BRET, E. MOERMAN)

Naslovi podpoglavij: (A) Jeziki, znanosti in umetnost: kontekst se spreminja (1610–1815); (B) Prevajanje znanosti in umetnosti od klasicizma do razsvetljenstva; (C) Nekateri prevodi po glavnih področjih.

9. POTOPISI (O. GANNIER)

Naslovi podpoglavij: (A) Zakaj prevajati?; (B) Tekmovanja in sodelovanja; (C) Prevajalci; Zaključek: meje resničnosti in vrednost prevodov.

10. ZGODOVINA (D. RIBARD, H. FERNANDEZ)

Naslovi podpoglavij: (A) Prevod zgodovinarjev; (B) Prevodi zgodovine.

11. GLEDALIŠČE (C. LECHEVALIER, L. MARIE)

Naslovi podpoglavij: (A) Postopni razvoj gledališkega prevajanja; (B) Na poti k teoretizaciji gledališkega prevoda.

12. POEZIJA (F. LAUTEL-RIBSTEIN)

Naslovi podpoglavij: (A) Poskus opredelitve pojma »poezija« v 17. in 18. stoletju; (B) Stari pesniki; (C) Sočasni italijanski pesniki: mešano bogastvo; (D) Španski pesniki v 17. stoletju: skromna ocena; (E) Sodobni pesniki v 18. stoletju: navdušenje; (F) Orientalske pesmi.

13. PROZA (A. COINTRE)

Naslovi podpoglavij: (A) Kaj se prevaja?; (B) Prikazane teorije in prakse; (C) Vpliv prevodov; (D) Vidnost, nevidnost prevajalcev; (E) Prejemniki prevodov; (F) Branje prevodov; (G) Razširjanje.

14. KNJIGE ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE (I. HAVELANGE, I. NIÈRES-CHEVREL)

Naslovi podpoglavij: (A) Predzgodovina otroške književnosti (1610–1770); (B) Rojstvo otroške književnosti (1770–1789); (C) Od revolucije do cesarstva: vzpostavljanje literarnega področja (1789–1815); (D) V katerem jeziku je treba brati tuja dela?.

PREGLED (Y. CHEVREL, A. COINTRE, Y.-M. TRAN-GERVAT)

Naslovi podpoglavij: (A) Napetosti spreminjajoče se dobe; (B) Glavne znamenitosti tega obdobja; (C) Okrepljena dediščina, razširjeno kulturno obzorje?.

Zvezek zaključujeta Kazalo prevajalcev v francoščino in Kazalo drugih osebnosti.

POVZETEK

V drugem zvezku večavtorske zgodovine prevajanja v francoski jezik so obravnavane razmere med začetkom 17. in začetkom 19. stoletja. Prva poglavja dela so posvečena splošnim vprašanjem: jeziku, prevajalcem, prevodu (kot založniškemu predmetu) in teoretičnim vidikom prevajanja (diskurz in opredelitve). V drugem delu monografije so obravnavana raznovrstna (področno specifična) vprašanja v zvezi s prevodi, in sicer v področno-zvrstni krovni perspektivi: verska besedila, filozofija, znanosti in umetnosti, potopisi, zgodovina, gledališče, poezija, proza, otroška in mladinska besedila.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

HISTOIRE DES TRADUCTIONS EN LANGUE FRANÇAISE, XIXE SIÈCLE (1815-1914)
(ZGODOVINA PREVODOV V FRANCOSKI JEZIK, 19. STOLETJE, 1815–1914)

UREDNIKI

Yves Chevrel, Lieven D'hulst, Christine Lombez

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2012, Éditions Verdier, Lagrasse

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

UVOD. STOLETJE PRIMERJAVE (Y. CHEVREL, L. D'HULST, C. LOMBEZ)

1. TEORIJE (F. WEINMANN)

Naslovi podpoglavij: (A) Romantični koncepti; (B) Stanje sredi 19. stoletja; (C) Konec stoletja

.

2. PREVAJALCI (S. PICKFORD)

Naslovi podpoglavij: (A) »Pragmatični« prevod; (B) Prevajalci za izdaje.

3. NOVA STARODAVNOST (C. LE BLANC)

Naslovi podpoglavij: (A) Rojstvo znanstvenega orientalizma in prevajanje starodavne literature izven Evrope; (B) Grško-latinska antika: prenovljeni klasicizem; (C) Srednjeveške književnosti.

4. LITERARNI PREVOD: BIBLIOMETRIČNI PRISTOP (B. WILFERT-PORTAL)

Naslovi podpoglavij: Uvod: 19. stoletje, statistika in bibliometrija; (A) Čas Walterja Scotta ali stari prevajalski način; (B) V času založniške revolucije (1830–1875): tuja literatura in založniški kapitalizem; (C) Konec stoletja: svetovljanska invazija ali odpor pred naskokom novih idej.

5. POEZIJA (C. LOMBEZ)

Naslovi podpoglavij: (A) Kakšno poezijo se prevaja?; (B) Prevodi »modernih« pesnikov, ki že sodijo v literarni panteon; (C) Postopno odpiranje sodobnim avtorjem in/ali bolj »eksotičnim« literaturam; (D) Založniška podpora prevodom in podpora za razširjanje prevode; (E) Kratka sociologija prevajalcev poezije; (F) Pesniški prevodi, nastali zunaj Francije; (G) Prevodi za petje; (H) Tehnike in prakse pesniškega prevajanja; (I) Diskurz prevajalcev o njihovi praksi, prevajalsko ogledalo neke dobe.

6. GLEDALIŠČE (A. FERRY, S. HUMBERT-MOUGIN)

Naslovi podpoglavij: (A) Vztrajanje zadržkov do tujega gledališča; (B) Pisno razširjanje tujega gledališča; (C) Prevajanje tujega gledališča za oder: razprave in prakse skozi stoletje; (D) Klasike in nove klasike; (E) Odkritja stoletja in obogatitev repertoarja.

7. PROZA (A.-R. HERMETET, F. WEINMANN)

Naslovi podpoglavij: (A) Pred feljtonom (1815–1836); (B) V dobi industrijske literature (1836–1880); (C) Po letu 1880: čas svetovljanstva.

8. LITERATURA ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE (I. NIÈRES-CHEVREL)

Naslovi podpoglavij: (A) Čas kratkih oblik (1815–1860); (B) Triumf romana, izum slikanice (1861–1885); (C) Raznolikost izhodišč, žanrov in občinstva (1885–1914).

9. METAMORFOZE LITERARNEGA PANTEONA (J. ALBRECHT)

Naslovi podpoglavij: (A) Kanon, parnas, panteon; (B) Zgodovinske okoliščine preoblikovanja kanona; (C) Prispevek različnih literatur k spremenjenemu panteonu.

10. ZGODOVINARJI (F. MCINTOSH)

Naslovi podpoglavij: (A) Od leta 1815 do šestdesetih let 20. stoletja; (B) Ranjene nacionalne zavesti in zmage pozitivizma: spremenjena zgodovinska slika (1860–1914).

11. ZNANOSTI IN TEHNIKA (P. BRET)

Naslovi podpoglavij: (A) Narava in izzivi znanstvenega in tehničnega prevajanja; (B) Prevajanje sveta v gibanju: geografska širitev in tehnični napredek; (C) Prevajanje napredka po področjih: znanost v gibanju; Zaključek: prevajanje kot akter v znanosti.

12. FILOZOFI (J. LACOSTE)

Naslovi podpoglavij: (A) O prevajanju filozofskih del; (B) Filozofski prevod: glavni časovni mejniki; Zaključek: pojem izkušnje.

13. PRAVNA BESEDILA (V. DULLION)

Naslovi podpoglavij: (A) Prevajanje, podpora intelektualnim izmenjavam med pravniki; (B) Prevajanje, podpora uradni večjezičnosti.

14. POTOPISI (L. ARNOUX-FARNOUX, A. DEMEULENAERE, M. DÉTRIE)

Naslovi podpoglavij: (A) Zakaj prevajati potopise?; (B) Oblike prevodov potopisov; (C) Profili prevajalcev; (D) Prevajalske prakse.

15. VERSTVA (Y. CHEVREL)

Naslovi podpoglavij: (A) Krščanska vera; (B) Judovska vera; (C) Muslimanska vera; (D) Vzhodne vere; (E) Mistična in ezoterična besedila; (F) Vere: med zgodovino in znanostjo.

16. PREGLED (Y. CHEVREL, L. D'HULST, C. LOMBEZ)

Naslovi podpoglavij: (A) Glavni mejniki stoletja; (B) Prevajati – biti preveden: transformacije; (C) Razširjeni tujec.

Zvezek zaključujeta Kazalo prevajalcev v francoščino in Kazalo drugih osebnosti.

POVZETEK

V tretjem zvezku večavtorske zgodovine prevajanja v francoski jezik so obravnavane razmere v 19. stoletju. Uvodoma avtorji opozorijo na teoretična razmišljanja o prevajanju, na problematiko prevajalcev ter se posvetijo obujanju starih literatur in bibliometričnemu pregledu prevodov v 19. stoletju. Analiza prevodov v nadaljevanju je urejena področno-zvrstno: poezija, gledališče, proza, otroška in mladinska literatura, zgodovina, znanost in tehnika, filozofija, pravo, potopisi in verstva. Problematizirane so tudi spremembe literarnega kanona v 19. stoletju.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

HISTOIRE DES TRADUCTIONS EN LANGUE FRANÇAISE, XXE SIÈCLE

(ZGODOVINA PREVODOV V FRANCOSKI JEZIK, 19. STOLETJE, 1815–1914)

UREDNIKI

Bernard Banoun, Isabelle Poulin, Yves Chevrel

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2019, Éditions Verdier, Lagrasse

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

UVOD. DOBA PREVODA (B. BANOUN, I. POULIN)

1. GLAVNI TRENDI PREVAJALSKEGA TRGA (G. SAPIRO)

Naslovi podpoglavij: Uvod: od internacionalizacije do globalizacije; (A) Internacionalizacija trgovine znotraj Evrope s podpoglavji: (1) Vloga revij in zbirk tuje literature; (2) Oblikovanje evropskega prevajalskega trga; (3) Uredniške strategije: primer izdaj NRF; (B) Diverzifikacija izmenjav (1944–1978) s podpoglavji: (1) Literarna domena: prevladovanje angleščine in diverzifikacija izvornih jezikov; (2) Uredniške strategije: zbirke tuje literature (tujih literatur); (3) Politični izzivi hladne vojne; (4) Odprtost do zahodnih kultur; (5) Vzpon humanističnih znanosti; (C) Obdobje globalizacije: okrepitev prevodov s podpoglavji: (1) Splošni razvoj prevodov v francoščino; (2) Kategorije prevedenih knjig; (3) Tuje literature: rast in diverzifikacija; (4) Vzpon otroške književnosti; (5) Uredniški prostor tuje literature; (6) Humanistične in družbene vede; Zaključek. Priloga I: »Geopolitika« prevodov; Priloga II: Prevajanje, plagiat in druge kršitve avtorskih pravic.

2. PREVAJALCI IN PREVAJALKE (F. WUILMART)

Naslovi podpoglavij: (A) Socialno-ekonomski pristop s podpoglavji: (1) Francija; (2) Belgija; (3) Kanada; (4) Švica; (B) Tipološki pristop s podpoglavji: (1) Kanada; (2) Švica; (3) Francija: primer univerzitetnega prevajalca; (4) Pisatelj-prevajalec; (5) Samoprevajalec; (6) Najeti prevajalec; (C) Razvoj prevajalskih orodij; (D) Izobraževanje prevajalca s podpoglavji: (1) Belgija; (2) Francija; (3) Kanada; (4) Švica; Zaključek.

3. PRED PREVODOSLOVJEM: METODE, POSKUSI (1920–1960; L. D'HULST)

Naslovi podpoglavij: (A) Polje, ki ga je treba opredeliti; (B) Metode; (C) Prevajanje in poezija; (D) Izpraševanja in pričevanja prevajalcev; (E) Literarna zgodovina; (F) Primerjalna književnost; (G) Etnografija; (H) Poskusi sintez s podpoglavjema: (1) Trije misleci prevajanja; (2) Med metodo in teorijo.

4. PREVODOSLOVJE, NOVA ZNANOST OD LETA 1960 NAPREJ (I. WEBER HENKING)

Naslovi podpoglavij: (A) Francija: Vzpon prevodoslovja na križišču različnih disciplin s podpoglavji: (1) Vidik strukturalizma; (2) Vidik interpretativne teorije; (3) Vidik filozofije jezika; (4) Vidik Henrija Meschonnicca; (5) Sociološki vidik; (6) Vidik teorije dekonstrukcije; (7) Vidik prevajalcev; (B) Kanada: prevod v francoščino, manjšinski jezik s podpoglavjema: (1) Teoretična opredelitev specializiranega prevajanja; (2) Teoretična opredelitev literarnega prevajanja; (C) Belgija: teorija in prevodoslovje v kontekstu jezikovne dvojnosti; (D) Prevajanje teoretičnih besedil s podpoglavji: (1) Časovna asimetrija; (2) Uvoz iz germanskega območja; (3) Drugi uvozi.

5. PONOVNI PREVODI (R. KAHN)

Naslovi podpoglavij: (A) Prevajanje: trinajst predlogov; (B) *Tisoč in ena noč*; (C) Dante: primer *Komedije* s podpoglavji: (1) V skladu z 19. stoletjem; (2) Dva toka prevodov; (3) Verz in rima; (4) Strokovni prevodi ali podomačitev; (5) *Tel Quel* kot prelomnica; (6) Konec stoletja; (D) Shakespearjeva gledališka dela s podpoglavji: (1) Ogromni podvigi ponovnega prevajanja; (2) Sodelovanje med prevajalci in režiserji; (3) Glavni trendi pri prevajanju Shakespeara; (4) Prevodi v kanadsko francoščino; (E) Cervantes: primer *Don Kihota* s podpoglavjema: (1) Prva polovica 20. stoletja; (2) Na prelomu 21. stoletja; (F) Puškin: primer Jevgenija Onjegina; (G) Dostojevski; (H) Tolstoj; (I) Kafka s podpoglavji: (1) Zgodovina; (2) Strategije ponovnega prevajanja; (J) Nova kritična doba s podpoglavji: (1) Poudarjanje »notranje zgodbe«; (2) Poudarjanje literarne funkcije; (3) »Spreminjajoča se vsebina poznavanja«; Zaključek.

6. GRŠKI IN LATINSKI AVTORJI (P. LAURENS, J. JOUANNA)

Naslovi podpoglavij: (A) Grški in latinski avtorji v velikih znanstvenih zbirkah s podpoglavji: (1) Antika; (2) Krščanska književnost; (3) Srednji vek in renesansa; (B) Grški in latinski avtorji med drugim s podpoglavjema: (1) V splošni knjigarni; (2) Razširjanje in konkurenca; (C) Prevod v razpravi s podpoglavji: (1) Izhodiščna in ciljna perspektiva proti akademizmu; (2) Primer gledališča; (3) Prevajanje pesnikov.

7. SREDNJEVEŠKA BESEDILA (D. HÜE)

Naslovi podpoglavij: (A) Po prvi svetovni vojni s podpoglavjema: (1) Roman o *Tristanu* in bretonski cikel; (2) Gledališče; (B) Povojno obdobje in pojav žepnih zbirk; (C) Tuji srednji vek; Zaključek.

8. ZUNAJEVROPSKE KLASIČNE LITERATURE (C. LE BLANC)

Naslovi podpoglavij: (A) Končno popolna *Weltliteratur*? Odkritje in prevajanje še neobjavljenih besedil in literatur s podpoglavji: (1) V iskanju prvih ljudstev; (2) Pojav ustnih literatur; (3) Nove literature z večjezičnih območij; (4) Odkritje japonske literature; (5) Koreja: pozno odkrita literatura; (B) Proces klasifikacije: novi prevodi, ponovne izdaje, ponovni prevodi s podpoglavji: (1) Perzijska literatura; (2) Arabska literatura; (3) Kitajska literatura; (4) Indijska literatura; (C) Omejitve klasifikacije s podpoglavjema: (1) Različne vrste prevajanja; (2) Primer tibetanske literature; (D) Oris svetovne literature in redefinicija korpusov.

9. POEZIJA (Y. CHEVREL, B. BANOUN, C. LOMBEZ)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) Kdo prevaja poezijo? S podpoglavji: (1) Pesnik-prevajalec; (2) »Prevajalec-avtor«; (3) Kolektivni prevod; (4) Samoprevajanje; (B) Podpora za prevode poezije s podpoglavji: (1) Revije; (2) Antologije; (3) Brošure in knjige; (4) Zbirke in zbrana dela; (C) Kako se prevaja poezija? s podpoglavjema: (1) Prevesti v verz?; (2) Rešitve brez verza in rime?; (D) V pretresu zgodovine; (E) Odkrivanje poezije sveta s podpoglavji: (1) »Medcelinski« pesniki v zahodnih jezikih; (2) Že posvečena pesniška območja Evrope in prevodi v francoščino; (3) Pesniška odkritja v Evropi; (4) Orient (vključno z arabsko govorečim območjem) in Azija; (5) Afriška ustna poezija; (6) Pesniške uspešnice; Zaključek.

10. GLEDALIŠČE (B. GUÉNA, Y. CHEVREL)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) 1914–1944: hegemonija evropskega gledališča s podpoglavji: (1) Še vedno previdna odprtost do tujega; (2) Dosežki; (B) 1945–1968: mednarodno odprtje s podpoglavji: (1) Pogoji distribucije; (2) Prevedeni repertoar; (3) Prevajanje, priredba, uprizoritev; (C) 1969–1989: sprememba vloge prevajalca s podpoglavji: (1) Nov politični in družbeni kontekst; (2) Širitev prevedenega repertoarja; (3) Prevodi teoretičnih besedil; (4) Več neobjavljenih prevodov; (5) Prevesti ali poustvariti?; (D) Po letu 1990: proti globalizaciji s podpoglavji: (1) Ugoden kontekst; (2) Potrditve in (ponovna) odkritja; (3) Teoretična besedila; (4) Prevajalci: med izvornim besedilom in sledečo predstavo?; Zaključek.

11. LEPOSLOVJE V PROZI (I. POULIN, B. BANOUN)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) Evropa in njeno obrobje: 1914–1945 s podpoglavjema: (1) Pogoji za pojavitev tujega; (2) Prve preureditve prostora romana; (B) Velike ideološke ohladitve in prevajalske spodbude (1945–1980) s podpoglavji: (1) Področja tujega; (2)

Geopolitika in ideologija; (3) Formalne spremembe; (C) Prelomnica globalizacije (1980–2000) s podpoglavji: (1) Orodja za sprejemanje tujega; (2) Nove delitve sveta; (3) »Nacija z imenom Roman«; Zaključek.

12. ZGODOVINSKO PRIČANJE (L. JURGENSON)

Naslovi podpoglavij: (A) Nekaj splošnih pripomb o prevajanju pričevanj s podpoglavji: (1) Kaj mislimo s pričevanjem?; (2) Periodizacija; (3) Vidnost spominov; (4) Figure pričevalcev; (5) Kolektivna razsežnost pričevanja; (6) Besedje nasilja; (B) Rešitev za Babilon: pričevanje znotraj dogodka s podpoglavji: (1) Izginotje pričevalca; (2) Ovirano pričevanje; (C) Orodja za posredovanje s podpoglavji: (1) Ponovni prevod/vzpostavitev besedila; (2) Od ustnega do pisnega: tretja oseba; (3) Prevod kot nujni ovinek; (4) Levi kot prevajalec in v prevodu; (5) Beseda »rablja«: prevajati besedila, narejena pod prisilo; (D) Kaj je izvornik? s podpoglavji: (1) Prehod prek drugega jezika; (2) Resnica, avtentičnost, »transparentnost«; (3) Politična in pravna uporaba; (4) Izjema ali norma?; (5) Uresničiti besedilo; (6) Ponovni prevodi; Zaključek: status pričevanjskega besedila v prevodu.

13. POTOPIŠNA LITERATURA (O. GANNIER)

Naslovi podpoglavij: Uvod: od raziskovalcev do pustolovcev, sprememba žanra; (A) Izdaje in prevodi starodavnih in sodobnih potovanj s podpoglavji: (1) Ponovne izdaje in ponovni prevodi starih geografskih raziskovanj; (2) Geografska raziskovanja dvajsetega stoletja: potovanje po Zemlji; (3) Potovanja po morju: od pripovedi o odpravah do romanov; (B) Prevajanje novih oblik pisanja s podpoglavji: (1) Pojav pisatelja-popotnika v drugi polovici stoletja; (2) O učinkih kolonizacije v migrantskih pripovedih; (3) Osebne potovalne izkušnje v dobi turizma; (4) Hvalnica poti; (C) Popotniki, prevajalci, uredniki s podpoglavjema: (1) Variacije žanra; (2) Variacije in konstante v prevodih; Zaključek.

14. ŽANRSKA LITERATURA (I. LANGLET)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) Nekatero zgodovinske referenčne točke; (B) Sentimentalni roman; (C) Detektivska fikcija in roman noir; (D) Znanstvena fantastika; (E) Fantazijska literatura; Zaključek.

15. MLADINSKA LITERATURA (M. LÉVÊQUE)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) 1914–1945: k evropski kulturi s podpoglavji: (1) Gradnja mednarodne dediščine; (2) Prevajati za prenovitev; (3) Prevajanje in novi množični mediji; (4) Razvoj prevajalskih praks; (B) 1945–1965: komercialna logika in hladna vojna s podpoglavji: (1) Nova pravila, nov trg; (2) Serije in zbirke: kulturno osvajanje po tržni logiki; (3) Besedila in slike z Vzhoda; (4) Elitistične prakse in literarno osiromašenje; (C) 1965–1980: čas inovacij s podpoglavji: (1) Začetki internacionalizacije slikanice; (2) K širitvi izvora romanov; (3) Ustvarjanje zbirk za mladostnike; (4) Nove svobode, nove omejitve; (D) 1980–2000: prevajanje med transmedijskimi procesi ter etične in literarne zahteve s podpoglavji: (1) Drznejše literarne in grafične odločitve; (2) Globalizirana literarna kultura z anglo-saksonsko dominantno; (3) Protislovni konteksti in pogoji prevoda; (4) Ponovno prevajati za mladino; Zaključek.

16. ZGODOVINA UMETNOSTI (P. BERNARD-NOURAUD)

Naslovi podpoglavij: (A) Pred 20. stoletjem s podpoglavji: (1) Winckelmann; (2) Prve zamude pri prevodu; (3) Časovne razlike pri prevodih in prenova discipline; (B) 20. stoletje: ritmi prevajanja s podpoglavji: (1) Premostitve in pomanjkanje prevodov nemške umetnostne zgodovine; (2) Premostitve, ki povzročajo pristranskost dojemanja; (3) Prevodi in recepcija ter primer konferenc; (4) Primer revij in recepcija C. Einsteina; (C) Po letu 1945 s podpoglavji: (1) Spremembe druge svetovne vojne; (2) Jezik umetnostne zgodovine, med prilagajanjem in spreminjanjem; (3) Prevod dela Panofskega v Franciji; (4) 60. leta: prvi razcvet prevoda v umetnostni zgodovini; (5) Sedemdeseta leta: prenova in diverzifikacija prevodov; (6) Osemdeseta in devetdeseta leta: konstantne pomanjkljivosti in še vedno zelo neenakomerna porazdelitev po izhodiščnih jezikih; (D) Pomanjkanje specializacije prevajalcev; (E) Strukturna zamuda prevodov.

17. BESEDILA SKLADATELJEV IN MUZIKOLOŠKIH BESEDIL (E. REIBEL)

Naslovi podpoglavij: (A) Ponovno zanimanje za besedila skladateljev (1900–1930); (B) Nova uredniška politika (1930–1970); (C) Razcvet v zadnjih treh desetletjih (1970–2000); (D) Zahtevnost prevodov, identiteta prevajalcev; (E) Vrzeli in perspektive.

18. OPERA (M. GRIBENSKI, J. OBERT)

Naslovi podpoglavij: (A) Vladavina del v francoskem prevodu s podpoglavji: (1) Uresničevanje in uresničevalci; (2) Zapuščina 19. stoletja in prenova prevodov; (3) Jezikovni in kulturni

prenosi: študije primerov; (B) Proti prvotni jezikovni paradigmi s podpoglavji: (1) Sprememba v smeri izhodiščnega jezika; (2) Združiti izvornik in prevod: praksa naslavljanja; (3) Vztrajanje pri delih v francoski različici; (C) Prevodi za branje.

19. PESMI (S. HIRSCHI)

Naslovi podpoglavij: Uvod: prevod in priredba, kakšne opredelitve za pesem?; (A) V medvojnem obdobju s podpoglavji: (1) Od tanga do sentimentalne romance; (2) Aklimatizacija jazza; (3) Funkcija besedilopisca-prevajalca; (4) Funkcija izvajalca; (B) Po vojni: prevajanje v času vinilnih plošč s podpoglavji: (1) Stanje; (2) Prilagajanje in spremembe v francoski kulturi; Zaključek.

20. STRIPI (B. BERTHOU)

Naslovi podpoglavij: (A) Internacionalizacija in industrializacija stripa: 1900–1949 s podpoglavji: (1) Mickey in Hachette: uredniško strukturiran prevod; (2) Prevod: slab žanr?; (3) Oblikovanja: premontaža; (4) Prevod v obtožbo; (B) Po letu 1949: marginalizacija in organizacija s podpoglavji: (1) Prevod: »mali format«; (2) Urednik-prevajalec; (3) Organizacija prevoda: »superjunaki«; (C) Konec šestdesetih let: k legitimaciji stripa s podpoglavji: (1) Rojstvo »klasike«; (2) Prevajanje in prevajalec: prve predstavitve; (3) Profesionalni prevajalec: Jean-Patrick Manchette; (D) V smeri grafičnega prevoda: devetdeseta leta in prihod mang s podpoglavji: (1) Napisati prevod: izbira pisave; (2) Manga: prevod kot preizkus za grafično podobo; (3) Pisava: čer za prevod?; (4) Srečanje dveh grafičnih kultur; (E) Stripi in izziv kroženja stripov s podpoglavjema: (1) Prevod ali uvoz?; (2) Obramba prevoda: izziv 21. stoletja?; Zaključek.

21. FILM (C. PERREL, V. POZNER, È. VAYSSIÈRE)

Naslovi podpoglavij: (A) Posebnost in tehnike prevoda v kinematografiji s podpoglavji: (1) Kratka zgodovina prevajanja filmov; (2) Sinhronizacija in podnaslavljanje; (3) Filmski naslovi; (4) Poklici kinematografskega prevoda; (B) Besedila cineastov in besedila o filmu s podpoglavji: (1) Ruski formalisti in film v Franciji; (2) Nevarnosti objave Eisensteina v francoščini; (3) Druga besedila o filmu.

22. VERSTVA (C. PLACIAL)

Naslovi podpoglavij: (A) Prevodi Biblije s podpoglavji: (1) Jezikovna in estetska vprašanja biblijskega prevoda; (2) Popolni prevodi Biblije; (3) Ločeni prevodi svetopisemskih knjig; (3) Primer zvitkov z Mrtvega morja; (5) Apokrifi; (B) Judovska vera s podpoglavji: (1) Medvojno in povojno obdobje: o Edmondu Flegu; (2) Razvoj Rabinatske Biblije (Bible du Rabbinate); (3) Prevod rabinske literature; (4) Dekristjanizacija in ponovna hebrevizacija judovskih besedil in konceptov; (5) Biblije pesnikov-prevajalcev (Chouraqui, Meschonnic); (6) Nekaj delnih prevodov Biblije; (C) Krščanska vera s podpoglavji: (1) Katoliška liturgija; (2) Teologija, biblijske vede in duhovnost; (3) Pravoslavni prevodi; (D) Muslimanska vera; (E) Vzhodne verske literature s podpoglavjema: (1) Verske tradicije indijskega sveta: vedizem, hinduizem, starodavni budizem, džainizem; (2) Kitajski in japonski budizem, verski taoizem; Zaključek.

23. FILOZOFIJA (O. AGARD, C. ZANFI)

Naslovi podpoglavij: Uvod: nov politični in družbeni kontekst; (A) Antična in srednjeveška dediščina s podpoglavji: (1) Antika; (2) Srednjeveška filozofija v latinskem jeziku; (B) Nemško in vzhodnoevropsko območje s podpoglavji: (1) 1914–1945: germanski tropizem francoske filozofije v medvojnem obdobju; (2) Nemška filozofija po letu 1945; (3) Vzhodna in Srednja Evropa; (C) Druga evropska območja s podpoglavji: (1) Klasična angleška filozofija; (2) Analitična filozofija; (3) Anglo-saksonska sodobna politična filozofija; (4) Druge evropske filozofije; (D) Neevropske filozofije s podpoglavji: (1) Arabska filozofija; (2) Indijska filozofija; (3) Kitajska filozofija; (4) Japonska filozofija; Zaključek.

24. ZGODOVINA (O. BAISEZ, T. LANFRANCHI)

Naslovi podpoglavij: (A) Politika prevajanja velikih zgodovinskih zbirk in njene posledice s podpoglavjema: (1) Velike zgodovinske zbirke in prevodi; (2) Izvirni primer: zbirka »Oeuvres étrangères« (»Tuja dela«); (B) Zakaj prevajati? s podpoglavji: (1) Med avtorsko politiko in ustanovitvijo skladov; (2) Med komercialno in znanstveno logiko: primer Weimarja in nacizma; (3) Med prevodi obsodbe in prevodi polemik; (4) Emblematični ruski primer; (5) Prevajanje v Franciji pod okupacijo; (6) Španija in arabski svet; (C) Vloga zgodovinarjev v procesu prevajanja s podpoglavji: (1) Zgodovinarji in prevodi; (2) Figure zgodovinarjev-prevajalcev; (3) Prevodi brez recepcije?; (D) Posredni načini prevajanja s podpoglavji: (1) Prevajanje po člankih; (2) Zgodovinske pregledi stanja in poročila; Zaključek.

25. PRAVNA BESEDILA (V. DULLION)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) »Urejani« prevodi v zgodovini pravne misli s podpoglavjema: (1) Pregled; (2) Ponazoritve; (B) »Institucionalni« prevodi s podpoglavjema: (1) Uradno večjezične države; (2) Razvoj večjezičnosti na mednarodni in naddržavni ravni; (C) Teoretični razvoj in profesionalizacija s podpoglavjema: (1) Prakse, usposabljanje in raziskovanje; (2) Nova orodja in mreže; Zaključek.

26. ZNANOSTI IN TEHNIKA (P. BRET, C. ROSSIGNOL PUECH)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) Predstaviti globinske znanstvene spremembe (1918–1960) s podpoglavji: (1) Razširjanje sodobne fizike; (2) Razvoj fizikalne kemije; (3) Prevajanje in ideologija: primer znanosti o življenju; (4) Znanost, ki se malo prevaja: posebni primer matematike; (B) Prevajanje za novo občinstvo (1960–2000) s podpoglavji: (1) Prevajanje in visoko šolstvo; (2) Prevajanje in podomačitev; (3) Prevajanje in globalizacija: kateri jezik za znanost?; (C) Prevod izven dobe znanosti s podpoglavji: (1) Starodavna matematična besedila; (2) Starodavna kitajska znanstvena besedila; (3) Zgodovina in filozofija znanosti in tehnike; Zaključek.

27. ANTROPOLOGIJA IN SOCIOLOGIJA (I. KALINOWSKI)

Naslovi podpoglavij: (A) Antropologija, etnologija: poslušanje, a ne prevajanje oddaljenih jezikov s podpoglavji: (1) Disciplina, ki brani »slabe« prevode; (2) Prevodi antropologom navkljub; (B) Francoska sociologija dvajsetega stoletja in njeni prevodi na meji disciplin s podpoglavjema: (1) Sociologija in njeni čakalci: pozni in zamaknjeni prevodi; (2) Izvirno uredniška in znanstvena pobuda: prevodi v zbirki »Le sens commun« (»Zdravi razum«).

28. PSIHOANALIZA IN PSIHOLOGIJA (A. GIBOUX)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) Freudovo delo s podpoglavji: (1) Zaprta freudovska Francija; (2) Prvi val prevodov (1910–1940); (3) Proti Freudovim zbranim delom v francoščini (1945–zač. 21. stoletja); (4) Freudova korespondenca in dela o Freudu; (B) Germansko območje s podpoglavji: (1) Predfreudovska nemška psihologija; (2) Pionirji psihoanalize; (3) Jung in analitična psihologija; (4) Avtorji druge polovice stoletja; (C) Madžarsko območje; (D) Anglo-saksonsko območje: (1) Eksperimentalna psihologija in anglo-saksonska klinična psihologija; (2) Britanska psihoanaliza; (3) Ameriška psihoanaliza; (E) Druga jezikovna področja s

podpoglavji: (1) Evropa; (2) Rusija in Sovjetska zveza; (3) Orient; (4) Latinska Amerika; Zaključek.

29. LITERARNA KRITIKA (B. BANOUN, I. POULIN)

Naslovi podpoglavij: Uvod; (A) Kritični jaz (1914–1960); (B) Teoretična nenavadnost (po letu 1960) s podpoglavji: (1) Založniško odpiranje; (2) Avantgarda in prevajanje: primer ruske teorije; (3) Geolingvistični pristop: nastajanje nemške teorije; Zaključek.

30. FEMINIZEM IN ŠTUDIJE SPOLA (F. MAZZONE)

Naslovi podpoglavij: Uvod s podpoglavji: (1) Zgodovinska perspektiva; (2) Specializirani načini širjenja; (3) Feministične izmenjave drugega vala; (4) Tretji feministični val in diverzifikacija prevedenih jezikov; (A) Od ZDA do Evrope (1945–1979) s podpoglavjema: (1) Čezatlantske povezave generacije Beauvoir; (2) Strukturiranje evropskega feminističnega uredniškega prostora; (B) Preoblikovanja osemdesetih let s podpoglavji: (1) Od *women's studies* do feminističnih študij (1982–1983); (2) Prevod *gender* za prikaz zgodovinsko zgrajene resničnosti (1988); (3) Prevodi iz Indije in neprevajanje *subaltern studies*; (C) Feminizmi v globaliziranem svetu s podpoglavji: (1) Prevajanje v praksah informacijske pismenosti; (2) Širjenje feminizmov v globaliziranem svetu; (3) Oblikovanje evropskih znanstvenih izmenjav; (D) Razmahi v enaindvajsetem stoletju s podpoglavjema: (1) Težave v spolu in pozni uvoz *queer teorije*; (2) Spolnosti in *queer teorija*: priti iz omare; Zaključek: možni kulturni prevodi.

PREGLED (B. BANOUN, I. POULIN)

Naslovi podpoglavij: (A) Zgradba zvezka s podpoglavji: (1) Ravnotežje med prevedenimi področji; (2) Časovni mejniki; (B) Premiki paradigme: »prevodni obrat« s podpoglavjema: (1) Francoska posebnost?; (2) »Prevajalec na vrsti«; (C) Novi izzivi s podpoglavji: (1) Prevajanje in »digitalna revolucija«; (2) Genetika prevoda; (3) Večjezičnost: zgodovinske kompetence, jezikoslovje, splošna kultura; Zaključek.

Zvezek zaključujejo O kazalih, Kazalo prevajalcev v francoščino in Kazalo drugih osebnosti.

POVZETEK

Četrty zvezek večavtorske zgodovine prevajanja v francoski jezik obravnava raznovrstno francosko prevodno-prevajalsko problematiko v 20. stoletju. Po uvodu sledijo poglavja, posvečena splošnejšim vprašanjem: glavnim trendom prevajalskega trga, prevajalcem in

prevajalkam, prevodoslovju (pred vzpostavitvijo samostojne znanosti in po njej) in ponovnim prevodom. V nadaljevanju sledi predstavitev raznovrstne (notranje bogato strukturirane) prevodne problematike v področno-zvrstni perspektivi: grški in latinski avtorji, srednjeveška besedila, zunajevropske klasične literature, poezija, gledališče, leposlovje v prozi, spomini in zgodovina, potopisna literatura, žanrska literatura, mladinska literatura, umetnostna zgodovina, besedila skladateljev in muzikologija, opera, pesmi, stripi, film, verstva, filozofija, pravo, znanost in tehnika, antropologija, sociologija, psihologija in psihoanaliza, literarna kritika, feminizem in študije spola.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

HRVATSKA KNJIŽEVNOST U SUSJEDSTVU

(HRVAŠKA KNJIŽEVNOST V SOSEŠČINI)

UREDNIK

Boris Domagoj Biletić

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2017, Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika, Pula

RAZDELITEV NA POGlavJA

Po predgovoru z naslovom Kaj je književna soseščina? (V. Brešić) sledi 17 prispevkov različnih avtorjev. Prispevki obravnavajo različne teme, ki se večinoma navezujejo na naslov monografije.

VSEBINA

Naslovi prispevkov: (1) Prevod eseja v luči najnovejših teorij (L. Avirović); (2) Pripovedovanje brata Joza Župića – zgodba iz tujine in/ali zgodba iz duše (M. Bošnjak); (3) Italijanska branja hrvaške zgodnje novoveške književnosti (V. Delbianco); (4) Hrvaška književnost v BIH (Ž. Ivanković); (5) Nova medkulturna književnost? (Z. Kovač); (6) Poezija Doroteje Zeichmann Lipković (Ž. Lovrenčić); (7) Odtisi v literarno zapuščino (A. Lučić); (8) Hrvaška literatura v makedonski cirilici: v spomin na Gana Todorovskega (J. Lužina); (9) Z bojišča proti otoku: kratki pregled recepcije sodobne hrvaške proze v Makedoniji (Z. A. Medve); (10) Pesništvo Krešimira Šega (Š. Musa); (11) Panoramski pregled hrvaških in črnogorskih literarno-kulturnih povezav od najstarejših obdobij do sodobnosti (M. Nikčević); (12) Književna *hrvaška pomlad* v Sarajevu in BIH (M. Pešorda); (13) Franc Rotter, *človik ohne sprache* (M. Stojević); (14) Stari »dolgovci« in aktualni naslovi (Đ. Strsoglavac); (15) Zadnji hrvaški pesniki v Boki Kotorski (Đ. Vidmarović); (16) O književnosti Hrvatov na Madžarskem (S. Vulić); (17) Skice o otoški naravi hrvaške književnosti v Vojvodini (T. Žigmanov).

POVZETEK

Večavtorsko monografijo prispevkov zaznamuje večinoma geografski (območni oz. regionalni) pogled, ki ga dopolnjujejo nekateri problemski in avtorski prispevki: pod prvega bi sodilo

prevajanje (recepcija, ustvarjanje ipd.) hrvaške književnosti v Italiji, Bosni in Hercegovini, Makedoniji, Črni Gori, Sloveniji, Madžarski in Srbiji (Vojvodini); pod drugega problematika književne sosesčine, esejskega prevoda, medkulturne književnosti in literarne zapuščine; pod zadnjega pa bi lahko uvrstili prispevke o J. Župiću, D. Zeichmann Lipković, K. Šegu in F. Rotterju.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

TRANSLATING IRELAND: TRANSLATION, LANGUAGES, CULTURES

(PREVAJANJE IRSKE: PREVAJANJE, JEZIKI, KULTURE)

AVTOR

Michael Cronin

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

1996, Cork University Press, Cork

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

ČASOVNICA S TEMELJNIMI DOGODKI V ZGODOVINI IRSKE

0. UVOD – PREHODNE ZONE

Dober uvod s koristnimi citati o vlogi prevajalcev v narodotvornemu procesu. Npr.: »Translators as inventive mediators have shaped every area of Irish life for centuries, but their role has been largely ignored. If they are remembered at all, it is usually for something else – their sanctity or prowess in the literary or philosophical field. Without translators, however, the emergence and development of different cultures in Ireland would have been literally and metaphorically speaking inconceivable.« (str. 1)

»Architects of literatures and languages, channels of influence, ambassadors for the Other, they embody at the same time many of the painful dilemmas of Ireland's troubled history.« (str.1)

»Irish cultural and intellectual history« (is) »itself the product of multiple translations« (str. 2)

»My purpose is to offer a discursive history of translation in Ireland that pays particular attention to the social and political contexts of translation. It is primarily, though not exclusively, concerned with inward translation from other languages into English and Irish and with translation between these two languages. Its aim is to be descriptive rather than prescriptive. My primary concern is not the critical comparison of source texts with target texts to establish the linguistic competence of the translator or bewail the absence of proper equivalence.« (str. 2)

»If political relationships in Europe have been characterised over the centuries by asymmetry, languages have been both accomplices and victims. Translation relationships between minority and majority languages are rarely divorced from issues of power and identity that in turn destabilise universalist theoretical prescriptions on the translation process.« (str. 4)

»Therefore, changes, omissions, bold adaptations of source material to the cultural tastes and linguistic habits of the target audience were not automatically signs of linguistic incompetence but a natural response to a translation paradigm of the period.« (str. 6)

Cronin describes a translator as »a protean inhabitant« of Ireland.

I. PREVAJANJE V SREDNJEM VEKU

V tem poglavju, ki obsega 39 strani, Cronin na dveh straneh obravnava prevode v irsko gelščino v kontinentalni Evropi (npr. prevode posameznih stavkov ali izrazov iz latinščine in grščine, ki se nahajajo v kodeksu v Milanu), potem preide na obravnavo prevoda v procesu pokristjanjevanja Irske in na prevode v 9. stoletju, ki so nastajali v meniških skupnostih in so bili predvsem iz grščine v latinščino. Tu se odkloni od osnovnega načela jezikovnih parov, ki naj bi jih obravnaval. Res pa je, da gre za znamenite prevode vzhodnih teoloških spisov, ki so vplivali na razvoj teologije v Evropi. Nadalje predstavi prevode posvetnih (predvsem zgodovinskih) besedil v irščino, najdlje se ustavi na prevodu *Eneide*. Konča s predstavitevijo prevajanja medicinskih, znanstvenih in teoloških besedil v poznem srednjem veku. V zadnjem odseku pregleda, kako so krožili ti srednjeveški prevodi in kakšno je bilo njihovo nadaljnje življenje ter zaključi, da kljub temu da je Irska otok, ni bila otoško osamljena, temveč je imela živahne stike z Anglijo in kontinentalno Evropo ter posledično uporabljala poleg irske gelščine še angleščino in francoščino.

II. PREVOD, ZAVZETJE IN NASPROTJA

V tem poglavju se osredotoči na prevajanje v času t. i. irskih vojn v 17. stoletju, ko je Irska prišla pod angleško nadoblast. Za to obdobje je značilno, da se na Irskem pojavijo (poleg prevodov v irsko gelščino, ki še vedno nastajajo na otoku in v tujini) tudi prevodi v angleščino. Če obravnava posameznega avtorja, ki je morda znan le na Irskem, ne podaja podrobnejšo predstavitev tega posameznika, temveč le esejistično opiše njegovo dejavnost.

Naslovi razdelkov: Kulturna podrejenost in teritorialno prevajanje; Reformirana cerkev, tisk in posvetni prevod; Pokroviteljstvo in kontinentalna prevajalska dejavnost; Prevedeno občinstvo;

Pojav prevodov v angleščino; Preprosta obleka in slike; Prevod, pesniški izraz in svoboda; Prevodni konteksti.

III. BRSKANJE PO PRETEKLOSTI

To poglavje se osredotoča na 18. stoletje, ko se začnejo pojavljati prevodi iz irske gelščine v angleščino; potem Cronin preide še na opis prevajalske dejavnosti v 19. stoletju.

Naslov razdelkov: Izbor jezikov, dejstva in posredništvo; Prevodna politika in Dermot O'Connor; Genealogija, keltski preporod; Hardiman: klasični ponos in politično rivalstvo; Vzhod, arheologija in irska antika; Civilizacija, čustvovanje in empirizem; Svobodomiselnost in metafora; Jezikovna asimilacija in prevodno bralstvo; Predsodki, izvornost in miselna modernost; Klasični tabor in kreativni poskusi; Prevodne maske.

IV. PREVOD IN NASTANEK NOVE IRSKE

V tem poglavju se Cronin osredotoči na prevodno dejavnost, povezano z nastankom irske republike: začne s koncem 19. stoletja in daje poseben poudarek literarnemu prevajanju. Opiše tudi, kako se je izoblikovala slovnica standardne sodobne irske gelščine in kako se je uradna politika novonastale države zavzemala za prevode učbenikov in osrednjih besedil v irsko gelščino.

Naslovi razdelkov: Nevarne politike, prevodi in znanost; Nova literarna govorica; Nadaljnje življenje prevoda in literarni preporod; Napačni prevod; Okužena območja; Jezik ljudi; Subalterno v prevodu; Prevodna politika in nova država; Prevodne sheme in prevodni spori.

V. STANJE PREVODA: PREPOROD, OBNOVA IN KONFLIKT

V zadnjem poglavju pogleda prevodno dejavnost v drugi polovici dvajsetega stoletja in opiše prevladujočo prevodno strategijo in ovrednoti vidnost prevajalcev. Predstavi tudi literarno besedilo Briana Friela *Prevodi*.

Naslovi razdelkov: Diskontinuiteta; Kulturna samopredstavitev; Prevodni upor in strategije tekočnosti izraza; Tesnobna stanja; Politična ekonomija in palimpsest; Paralelni načini izkušanja; Predstavitev prevajalcev; Pragmatični prevod, ekonomske spremembe in nova tehnologija; Prevajanje za medije; Transakcije.

POVZETEK

Cronin na esejiistični način podaja pregled prevajanja med irsko gelščino in angleščino in prevajanja iz drugih jezikov v irsko gelščino ali angleščino na Irskem. Obravnava torej dva ciljna jezika. Pri tem se ne omeji na gradivo, ki je hranjeno le na Irskem: za srednjeveško obdobje pregleda tudi prevode v irsko gelščino, ki so vsebovani v različnih rokopisih, ki se sedaj nahajajo v različnih evropskih knjižnicah. Zanimiv odklon je tudi opis prevajanja med grščino in latinščino v 9. stoletju v irskih samostanih. Vendar pa načeloma ohranja fokus na irski gelščini in angleščini. Torej: poskuša poiskati primere prevodov v irsko gelščino, kjer koli se nahajajo, medtem ko obravnava prevode v angleščino le, če so ti nastali na Irskem. Besedilo je drugače pisano zanimivo, kot nekakšna zbirka anekdot.

AVTORICA POVZETKA

Nike K. Pokorn

STORIA E TEORIA DELLA TRADUZIONE LETTERARIA IN ITALIA. I VOLUME. IL TRADURRE DALL'ANTICHITÀ GRECO-ROMANA AL RINASCIMENTO CON RIFERIMENTI AL CONTESTO EUROPEO

(ZGODOVINA IN TEORIJA LITERARNEGA PREVAJANJA V ITALIJI. 1. KNJIGA. PREVAJANJE OD GRŠKO-RIMSKE ANTIKE DO RENESANSE S SKLICEVANJEM NA EVROPSKI KONTEKST)

AVTORICA

Laura Alcini

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

1998, Guerra, Perugia

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

PREDGOVOR

Predgovor vključuje dve poglavji: (1) Predgovor in (2) Navodila za uporabo besedila.

I. PREVAJANJE OD GRŠKO-RIMSKE ANTIKE DO KONCA LATINSKEGA SVETA

A. ZGODOVINSKO-KULTURNO-JEZIKOVNI KONTEKST

Naslovi razdelkov: (1) Starodavne civilizacije; (2) Grčija: literarna obdobja; (3) Prvi grški prevod Stare zaveze; (4) Grki in prevajanje; (5) Rimljani in prevajanje; (6) Rim: literarna obdobja; (7) Status prevajanja v rimskem svetu; (8) Kontinuiteta z grškim svetom; (9) Pomembno mesto prevajalca v rimskem svetu; (10) Dober prevajalec je enako dober bralec.

B. CICERONOV PREVAJALEC KOT GOVORNIK IN PRVA TEORETIČNA RAZMIŠLJANJA O PREVAJANJU

Naslovi razdelkov: (1) Podoba Rimljanov o prevajalcu; (2) Prve sistematične teorije o prevajanju; (3) Povezave s Magno Graecio; (3) Livij Andronik, prevajalec Odiseje; (4) Kvint Enij; (5) Tit Makcij Plavt; (6) Prevod pogodbe Kartazana Maga leta 146 pr. n. št.; (7) Rimski civilizacija od II. do I. stoletja pr. n. št.; (8) Mark Tulij Ciceron; (9) Ciceron in razprava o prevajanju; (10) »De optimo genere oratorum«, Ciceronov oratorski slog; (11) Ciceronova načela o prevajanju; (12) Rojstvo umetniškega prevajanja; (13) »Nec converti ut interpres sed ut orator« (ne prevajaj kot tolmač temveč kot govornik); (14) Terminologija o prevajanju; (15)

Prevajalska terminologija v klasični Grčiji; (15) Rimska terminologija; (16) Horacij; (17) Horacijeva teorija o prevajanju; (18) Latinska terminologija v pozni cesarski dobi; (19) Sveti Hieronim.

C. PREVERJANJE RAZUMEVANJA BESEDILA IN DISKUSIJA

Poglavje obsega 31 vprašanj.

II. PREVAJANJE V SREDNJEM VEKU

A. ZGODOVINSKO-KULTURNO-JEZIKOVNI PROFIL

Naslovi razdelkov: (1) Definicija srednjega veka; (2) Kronološke meje; (3) Visoki srednji vek: relevantni zgodovinski dogodki; (4) Barbarski vpadi; (5) Karolinško cesarstvo; (6) Fevdalizem; (7) Razpad rimljanske politične in kulturne organizacije; (8) Razširitev krščanstva in vloga cerkve; (9) Kulturni kontekst visokega srednjega veka; (10) Srednjeveški jezikovni kontekst; (11) Pozni srednji vek; (12) Ekonomski in socialni preporod ter rojstvo meščanske buržoazije; (13) Razširitev geografskih in kulturnih obzorij; (14) Kulturni kontekst poznega srednjega veka; (15) Rojstvo literatur v ljudskih jezikih; (16) Rojstvo literature v italijanskem ljudskem jeziku v 13. stoletju.

B. RAZŠIRITEV PREVAJALSKE AKTIVNOSTI SKOZI INTENZIVNO PRODUKCIJO VULGARIZACIJ. POZICIJA DANTEJA GLEDE PREVAJANJA

Naslovi razdelkov: (1) Intenziviranje prevajalske aktivnosti; (2) Vulgarizacije; terminologija o prevajanju v srednjem veku; (3) Prevajanje verskih besedil; (4) Metodološko razlikovanje med prevajanjem verskih in literarnih besedil; (5) Prevajanje kot sredstvo za priznanje dostojanstva ljudskih jezikov; (6) Didaktična literatura 13. stoletja in prevajanje; (7) Pionirska vloga Italije pri prevodni aktivnosti; (8) Brunetto Latini; (9) Terminologija o prevajanju v srednjem veku; (10) Francoska in španska terminologija; (11) Italijanska terminologija v 13. stoletju; (12) Poetično prevajanje v srednjem veku; (13) Jacopo da Lentini; (14) Dante Alighieri. Convivio. Trattato I, 6. poglavje; (15) Dante in problem prevajanja.

C. RAZUMEVANJE BESEDILA IN DISKUSIJA

Poglavje obsega 26 vprašanj.

III. PREVAJANJE V HUMANIZMU

A. ZGODOVINSKO-KULTURNO-JEZIKOVNI KONTEKST

Naslovi razdelkov: (1) Ekonomska in socialna kriza 14. stoletja; (2) Kriza papeške institucije; (3) Kriza cesarstva; (4) Uveljavitev nacionalnih monarhij v Evropi; (5) Uveljavitev gosposkih družin v Italiji; (6) Kulturni kontekst; (7) Petrarka kot predhodnik humanizma; (8) Petrarka filolog; (9) Evropska literatura med letoma 1300 in 1400; (10) Literatura med letoma 1300 in 1400 v Italiji; (11) Italijanski humanizem; (12) Prva polovica 15. stoletja; (13) Nova filologija; (14) Coluccio Salutati; (15) Druga polovica 15. stoletja; (16) Izum tiska; (17) Geografska odkritja.

B. UVELJAVITEV POJMA UMETNIŠKEGA PREVAJANJA IN POENOTENJE TERMINOV S PODROČJA PREVAJANJA. PRVE CELOSTNE TEORIJE O PREVAJANJU

Naslovi razdelkov: (1) Razvoj vulgarizacij (prevodov v jezike ljudstva) v prvi polovici 14. stoletja; (2) Prevajanje Biblije v Evropi; (3) Biblija Johna Wycliffea; (4) Premik prevajanja od grščine k latinščini; (5) Prevod Iliade Leonizia Pilata; (6) Vpliv bizantinskih učenjakov; (7) Hrizoloras, mojster prevajanja iz grščine; (8) Coluccio Salutati, prevajalec; (9) Guarino Guarini; (10) Leonardo Bruni; (11) Brunijevi prevodi iz grščne v latinščino; (12) Teoretična prevodna načela Leonarda Brunija; (13) L. Bruni: prevajanje kot slikanje; (14) Brunijevi prevodi iz latinščine v ljudski jezik; Leonardo Bruni, pravi »interpres orator«; (15) Humanizem sredi 15. stoletja; (16) Odkritje Platonovih del; (17) Marsilio Ficino, prevajalec Platona; (18) M. Ficino, filozof; (19) Poliziano, prevajalec

---

C. PREVERJANJE RAZUMEVANJA BESEDILA IN DISKUSIJA

Poglavje obsega 32 vprašanj.

IV. PREVAJANJE V RENESANSI

A. ZGODOVINSKO-KULTURNO-JEZIKOVNI KONTEKST

Naslovi razdelkov: (1) Kronološke omejitve italijanske renesanse; (2) Geografska odkritja in njihove posledice; (3) Velike nacionalne monarhije; (4) Ekonomske spremembe in velika demografska rast; (5) Protestantska reforma v Evropi; (6) Politične in kulturne posledice protestantske reforme; (7) Politično-ekonomska situacija v Italiji 16. stoletja; (8) Boj za nadvlado v Italiji. Plenitev Rima; (9) Italija pod špansko oblastjo; (10) Ekonomsko nazadovanje Italije v 16. stoletju; (11) Kriza rimokatoliške cerkve; (12) Protireformacija; (13) Druga polovica 16. stoletja. Evropa, razdeljena na dve verski izpovedi: katoliško in protestantsko; (14)

Ideja renesanse; (15) Renesansa kot italijanski fenomen; (16) Širjenje italijanskega humanizma v evropskem kulturnem kontekstu; (17) Italijanski kulturni kontekst; (18) Italijanska kulturna situacija ne odraža velike politično-ekonomske krize; (19) Vloga dvornega intelektualca; (20) Obdobje renesanse (začetek 16. stoletja) v Italiji; (21) Obdobje protireformacije (po l. 1564) v Italiji; (22) Filologija v 16. stoletju; (23) Aldo Manuzio, tipograf in humanist; (24) Klasicizem 16. stoletja v Italiji; (25) »Vprašanje jezika«.

B. OKREPITEV PREVAJANJA V LJUDSKI JEZIK. PREDELAVE IN TEŽNJA K JEZIKOVNI NATURALIZACIJI V LITERARNIH PREVODIH. VPRAŠANJE VERSKIH PREVODOV V LJUDSKE JEZIKE V ITALIJANSKEM IN EVROPSKEM KONTEKSTU 16. STOLETJA

Naslovi razdelkov: (1) Koncentracija prevodne aktivnosti v ljudske jezike; (2) Predelave iz 16. stoletja; (3) Jezikovna naturalizacija v prevodni metodologiji; (4) Lorenzo Spirito, prevajalec Ovidija; (5) Annibal Caro, prevajalec Eneide; (6) Bernardo Davanzati, prevajalec Tacita; (7) Težnja po naturalizaciji odsotna v prevodih verskih besedil; (8) Tisk in razširjanje besedil; (9) Fenomen prevodov Biblije v Evropi 16. stoletja; (10) Luter in prevod Biblije; (11) Prevodi biblije v 16. stoletju; (12) Prevodi literarnih in verskih besedil v Angliji; (13) Prvi angleški prevodi Biblije; (14) Tyndaleova Nova zaveza in Coverdaleova Biblija; (15) Verska in prevajalska vojna; (15) Razprave o teoriji prevajanja.

C. PREVERJANJE RAZUMEVANJA BESEDILA IN DISKUSIJA

Poglavje obsega 13 vprašanj.

POVZETEK

Razmeroma kratko besedilo (115 strani) povzema zgodovino prevajanja na italijanskem teritoriju od antike do renesanse. Vsebine so predstavljene kronološko in so razdeljene na štiri glavna zgodovinska obdobja (antika, srednji vek, humanizem, renesansa). Vsak del se deli na tri sklope, od katerih je prvi vedno posvečen zgodovinskim, kulturnim in jezikovnim okoliščinam, drugi se osredotoča na prevajanje oz. ključne osebe z vidika prevajanja, tretji pa je le niz vprašanj o snovi. Večji del besedila je posvečen okoliščinam kot samemu prevajanju oz. teoriji prevajanja.

AVTORICA POVZETKA

Tamara Mikolič Južnič

A CULTURAL HISTORY OF TRANSLATION IN EARLY MODERN JAPAN

(KULTUNA ZGODOVINA PREVAJANJA NA JAPONSKEM V ZGODNJEM NOVEM VEKU)

AVTORICA

Rebekah Clements

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2017, Cambridge University Press, Cambridge

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Uvodu s teoretičnimi koncepti sledi oris jezika in družbe v obravnavanem obdobju, nato štirje vsebinski poudarki: prevod klasičnih besedil v sodobno japonsščino, prevod kitajskih besedil v japonsščino, prevod iz zahodnih jezikov in »krizni prevod« v poznem obdobju Edo.

UVOD

Naslovi podpoglavij: (1) Pristop k proučevanju prevoda; (2) Opredelitev prevoda kot predmeta proučevanja; (3) Opredelitev prevoda za potrebe pričujočega dela.

1. JEZIK IN DRUŽBA NA JAPONSKEM V OBDOBJU EDO (TOKUGAVA)

Naslovi podpoglavij: (1) Urbanizacija; (2) Provinca in Nagasaki; (3) Spremembe v pismenosti; (4) Industrija komercialnega tiska; (5) Nove oblike prenašanja znanja; (6) Večjezičnost; (7) Prevajanje in slovarji; (8) Jezikovna zavest pred obdobjem Edo; (9) »Japonski« jezik: prevod in gibanje *kokugaku* v obdobju Edo; (10) Leksikografija dinastije Song in jezikovna zavest med sinologi v obdobju Edo; (11) Pogovorni jezik v kitajski prozi in pogovorna kitajščina; (12) Sinologa Ogyu Soraj (Ogyu Sorai) in Okadžima Kanzan (Okajima Kanzan); (13) Periodizacija japonskega jezika; (14) Prevod v zgodnjem novem veku.

2. KLASIČNA JAPONSKA BESEDILA

Naslovi podpoglavij: (1) Nove strategije za nove bralce; (2) Prevodi za potrebe industrije komercialnega tiska; (3) Izbira jezika; (4) Prevod kot komentar; (5) *Gendži* (*genji*) in morala; (6) Pomik k prevajanju kot disciplini (scholarship); (7) Ambivalenten odnos do prevoda v

pogovorni jezik (vernacular translation); (8) Prevodi Motorija Norinage (Motoori Norinaga); (9) Prevodi v obdobju po Norinagi; (10) Česa niso prevajali; (10) Zaključek.

3. "KITAJSKA" BESEDILA

Naslovi podpoglavij: (1) Zgodovina kitajskih besedil na Japonskem pred obdobjem Edo; (2) Sinološke študije na Japonskem v obdobju Edo; (3) Primerjava med literarno in pogovorno različico kitajskega jezika; (4) Medsebojna povezanost kitajskih in japonskih materialov skozi zgodovino; (5) Neobičajna prevodna strategija – *kundoku* »branje z glosami«; (6) Prevod kanonskih kitajskih del; (7) Prevod nekanonskih literarnih kitajskih besedil; (8) Prevodi posvetnih kitajskih besedil; (9) Zaključek.

4. PREVOD IZ ZAHODNIH JEZIKOV

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodi jezuitov; (2) Začetki prevoda iz nizozemščine; (3) Razvoj nederladističnih študij; (4) Kaj se je prevajalo; (5) Nagasaški tolmači; (6) Mobilnost navzgor mladih prevajalcev; (7) Neodvisni učenjaki; (8) Prevodne strategije; (9) Zaključek.

5. "KRIZNI PREVOD" V POZNEM OBDOBJU EDO (TOKUGAVA)

Naslovi podpoglavij: (1) Prevod pod pokroviteljstvom šogunata; (2) Prevod pod pokroviteljstvom fevdalnih posestnikov *daimyo*; (3) Kitajska dela v poznem obdobju Edo; (4) Zaključek.

ZAKLJUČEK

V zaključku so povzete ugotovitve o besedilih, ki so služila kot izvorniki, in prevajalcih; sledi povezava med prevodi v obdobju Edo in sledečim obdobjem Mejdži ter razprava o vlogi prevoda v zgodnjem novem veku.

POVZETEK

Krovni pristop je časovni/geografski (Japonska, obdobje Edo med 1603 in 1848). Avtorica izbrano državo in obdobje osvetli z različnih kulturnih, družbenih in političnih vidikov, s posebnim poudarkom na (ne)izboru besedil za prevod, vlogi prevajalcev in strategijah prevajanja. Izpostavljeni so naslednji problemski segmenti: jezikovna problematika v luči družbeno-zgodovinskega razvoja (razvoj »japonskega« jezika, povezava jezika z narodnostno zavestjo, prevod v »pogovorni« jezik), sociološki vidiki (pokroviteljstvo, položaj prevajalcev),

zgodovinsko-politični in ekonomski kontekst ter njegov vpliv na izbor izvirnikov (različna kulturno-jezikovna izhodišča, npr. pomen Kitajske, trgovinske vezi z Nizozemsko), vpliv pomembnih prevajalcev (nagasaški tolmači in izbrani vidni prevajalci posamezniki iz tega obdobja) ter razvoj prevajanja kot (strokovne) discipline.

AVTOR POVZETKA

Melita Koletnik

ÜBERSETZUNG / TRANSLATION / TRADUCTION: EIN INTERNATIONALES HANDBUCH ZUR
ÜBERSETZUNGSFORSCHUNG / AN INTERNATIONAL ENCYCLOPEDIA OF TRANSLATION
STUDIES / ENCYCLOPÉDIE INTERNATIONALE DE LA RECHERCHE SUR LA TRADITION

RAZDELITEV NA ZVEZKE

Delo obsega 3 zvezke, posvečene različnim vidikom prevajanja.

ÜBERSETZUNG / TRANSLATION / TRADUCTION: EIN INTERNATIONALES HANDBUCH ZUR
ÜBERSETZUNGSFORSCHUNG / AN INTERNATIONAL ENCYCLOPEDIA OF TRANSLATION
STUDIES / ENCYCLOPÉDIE INTERNATIONALE DE LA RECHERCHE SUR LA TRADITION: 1.
TEILBAND / VOLUME 1 / TOME 1

(PREVAJANJE: MEDNARODNA ENCIKLOPEDIJA PREVODOSLOVJA, 1. DEL)

UREDNIKI

Harald Kittel, Armin Paul Frank, Norbert Greiner, Theo Hermans, Werner Koller, José Lambert, Fritz Paul

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2004, Walter de Gruyter, Berlin, New York

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Predgovoru in uvodu sledijo študije, razdeljene na petnajst poglavij.

I. ANTROPOLOŠKE OSNOVE, KULTURNI KONTEKST IN OBLIKE PREVAJANJA

Naslovi študij: (1) Prevajanje kot *conditio humana* (G. Steiner); (2) Prevajanje, kultura in komunikacija (J. S. Dixon); (3) Razmerje med prevodi in prevodnimi predlogami ter ontološka vprašanja prevajanja (T. Hermans, W. Koller); (4–6) Stiki in prepreke pri medkulturni komunikaciji: Ustnost, ne-abecedne pisave in prevod (G. Brotherston); Abecedne pisave in prevod (K. Hoskin); Tiskana knjiga in prevod (K. Grubmüller); (7) Tipični prevajalski položaji (S. Bassnett); (8) Prevajanje kot semiotični problem, z intersemiotičnim prevodom (D. L. Gorlée); (9) Prevajanje in primerljivi postopki prenosa (H. van Gorp).

II. VSENAVZOČNOST PREVAJANJA V SODOBNEM SVETU

Naslova študij: (11) Prevajanje v enojezičnih družbah (J. Lambert); (11) Prevajanje v mednarodnih organizacijah (A. Pym).

III. PREVAJANJE KOT PREDMET PREMISLEKA IN ZNANSTVENEGA DISKURZA

Naslovi študij: (12) Prevajanje kot predmet raziskovanja (A. Chesterman); (13) Sistematične definicije prevajanja (C. Schäffner); (14) Metafora in slika pri raziskavah prevajanja: zgodovinski pregled (T. Hermans); (15) Prevajanje in filozofija jezika (K. Mueller-Vollmer); (16) Kulturna antropologija in prevajanje (D. Bachmann-Medick); (17) Prevajanje in kulturološke študije (E. Gentzler); (18) Prevajanje kot predmet obravnave v psihoanalizi (R. Arrojo); (19) Prevajanje kot predmet obravnave v študijah spola (L. von Flotow); (20) Prevajanje kot predmet obravnave v jezikoslovju (W. Koller); (21–23) Prevajanje kot predmet sodobnih literarnih in kulturoloških študij: Od hermenevtike do poststrukturalizma (T. Hermans); Zgodovinsko-opisno raziskovanje (T. Hermans); Recepcija in primerjalna književnost (E. Arendt).

IV. PREVAJANJE IZ JEZIKOVNE IN BESEDILNE PERSPEKTIVE

Naslovi študij: (24) Prevajanje kot spoznavna dejavnost (W. Wilss); (25) Prevajanje kot del jezikoslovja in besediloslovja (A. Neubert); (26) Možnosti in omejitve jezikoslovnih pristopov k prevajanju (A. Švejcjer); (27) Področja opisnega jezikoslovja in prevajanje (J. Albrecht); (28) Zamejitve predmeta raziskovanja, opredelitve in modeli prevoda: jezikoslovni vidik (W. Lörscher); (29) Prevajanje in druge vrste predelave in reprodukcije besedil: jezikoslovni vidik (M. Schreiber); (30) Opisni in preskriptivni pristopi pri jezikoslovnem raziskovanju prevajanja (V. Ivir).

V. KONCEPTI, PODROČJA IN METODE JEZIKOSLOVNIH RAZISKAV PREVAJANJA

Naslovi študij: (31) Jezikoslovni modeli in metode pri raziskovanju prevajanja (M. Baker); (32) Problemi v opisovanju in pojasnjevanju prevajalskega procesa (W. Lörscher); (33) Semantika in prevajanje (B. Lewandowska-Tomaszczyk); (34) Pragmatika in diskurz v prevajanju (B. Hatim); (35) Prevajanje in vzporedna besedila z jezikoslovnega vidika (C. Fabricius-Hansen); (36–37) *Ekvivalenca* pri prevajanju (A. Neubert); (37) Koncept ekvivalence v prevodoslovju (W. Koller); (38) Problem enote v prevajanju: jezikoslovni vidik (I. Sorvali); (39) Večpomenskost in prevajanje (B. Handwerker); (40) Prevedljivost z jezikovnega in besedilnega vidika (W. Motsch); (41) Prevedljivost z vidika različnih ravni jezikovnega opisa (A. Švejcjer);

(42) Postopki prevajanja (K. Henschelmann); (43) Prevajanje iz sorodnih jezikov: španščina in portugalsščina (V. García Yebra); (44) Prevajanje iz oddaljenih jezikov: nemščina in japonščina (G. Wienold); (45) Prevajanje iz starejših jezikovnih obdobj: nemščina (W. Lenschen).

VI. JEZIKOVNO-STILISTIČNI PROBLEMI PRI JEZIKOSLOVNIH RAZISKAVAH PREVAJANJA

Naslovi študij: (46) Tipologija prevajalskih težav z jezikoslovnega vidika (G. Thome); (47) Znotrajjezikovna različnost kot prevajalski problem (E. Steiner); (48) Besedoslovni problemi pri prevajanju (B. Lewandowska-Tomaszczyk); (49) Oblikoskladenjski problemi pri prevajanju (N. Cartagena); (50) Stilistični problemi pri prevajanju z jezikoslovnega vidika (G. Schwalm); (51) Jezikovna in besedila norma kot prevajalski problem z jezikoslovnega vidika (C. Schäffner); (52) Kulturnospecifični elementi v prevodu (J. House); (53) Narečni in sociolektalni elementi kot prevajalski problem (B. Czennia); (54) Pogovorni jezik kot prevajalski izziv (K. Berg Henjum); (55) Metafora in drugi tropi kot prevajalski problem: jezikoslovni vidik (A. Pisarska); (56) Imena kot prevajalski problem (P. Newmark); (57) Področni jeziki in prevajanje (E. Fleischmann, P. A. Schmitt); (58) Interferenca v prevodu (S. Kupsch-Losereit); (59) Členki kot prevajalski problem (L. Liefländer-Koistinen); (60) Medmeti kot prevajalski problem (B. Schultze, E. Tabakowska); (61) Vezniki kot prevajalski problem (S. Halverson); (62) Prevajanje naslovov z jezikoslovnega vidika (C. Nord); (63) Frazemi kot prevajalski problem (J. Korhonen); (64) Aluzije in citati kot prevajalski problem (E. Weizman); (65) Tema-rema in prevajanje (H. Gerzymisch-Arbogast); (66) Besedna igra kot prevajalski problem: jezikoslovni vidik (D. Delabastita).

VII. BESEDILNE VRSTE PRI JEZIKOSLOVNIH RAZISKAVAH PREVAJANJA

Naslovi študij: (67) Besediloslovje in prevodno relevantna besedilna tipologija (I.-A. Busch-Lauer); (68) Jezikoslovni vidiki prevajanja znanstvenih in tehničnih besedil (M. Brekke); (69) Prevajanje humanističnih besedil z jezikoslovnega vidika (P. Kußmaul); (70) Jezikoslovni vidiki prevajanja družboslovnih besedil (A. L. Kjaer); (71) Prevajanje uporabnih besedil z jezikoslovnega vidika (R. Stolze); (72) Jezikoslovni vidiki prevajanja propagandnih besedil (Z. Jettmarová); (73) Jezikoslovni vidiki prevajanja proznih in verznihs besedil (H. Nikula); (74) Jezikoslovni vidiki prevajanja gledaliških besedil (N. Greiner, A. Jenkins); (75) Jezikoslovni vidiki prevajanja stripov (A. Schwarz); (76) Jezikoslovni vidiki prevajanja otroške in mladinske literature (J. House).

VIII. ANALIZA, PRIMERJAVA IN KRITIKA PREVODOV PRI JEZIKOSLOVNIH RAZISKAVAH PREVAJANJA

Naslovi študij: (77) Koncepti in metode prevodne kritike: jezikoslovni vidik (J. House); (78) Jezikoslovna prevodna analiza in prevodna primerjava v primeru tehničnih besedil (S. Göpferich); (79) Angleški prevodi Freuda: besedilnojezikovni vidiki (H. Gerzymisch-Arbogast); (80) Prevajanje pravnih besedil: jezik, pravo in prevod (J.-C. G mar).

IX. AVTOMATSKO IN STROJNO PREVAJANJE

Naslova študij: (81) Zgodovina strojnega in strojnopodprtega prevajanja (A. Rothkegel); (82) Strojno prevajanje – stanje raziskav (C. Hauenschild).

X. TOLMAČENJE

Naslova študij: (83) Vprašanja raziskovanja konferenčnega tolmačenja (D. Gile); (84) Teorija in praksa konsekutivnega in simultanege tolmačenja (D. Seleskovitch).

XI. PREVAJANJE IN KULTUROLOGIJA: OSNOVE IN TEMELJNA VPRAŠANJA

Naslovi študij: (85) Prevajanje z vidika literarnovednih in kulturoloških raziskav: cilji, koncepti, namen (A. P. Frank); (86) Literarno prevajanje kot umetnost (A. P. Frank); (87) Konteksti v literarnem prevajanju (B. Schultze).

XII. PREVAJANJE IN KULTUROLOGIJA: STIL

Naslovi študij: (88–91) Literarni stil v prevajanju: Besedne igre (D. Delabastita); Humor in ironija (R. Selle); Arhaizmi in neologizmi (D. Delabastita); Obdobni in osebni stili (B. Weitemeier); Jezikovna zvrstnost (B. Weitemeier); (92) Stil kot prevajalski problem (N. Greiner).

XIII. LITERARNO- IN KULTURNO-USMERJENO PREVODOSLOVJE: BESEDILNE MAKROSTRUKTURE IN MIKROSTRUKTURE

Naslovi študij: (93) Prevajanje naslovov v literarnih besedilih (C. Nord); (94) Norme in konvencije v besedilni makrostrukturi (W. Graeber); (95) Prevajanje realij v literarnih besedilih (P. Kujam ki); (96) Ključni kulturnospecifični koncepti in pojmi v prevodu literarnih in drugih besedil (B. Schultze); (97) Prevajanje naslavljanja (M. Kerzel, B. Schultze); (98) Medbesedilnost in sorodni fenomeni v prevajanju (B. Schultze).

XIV. LITERARNO- IN KULTURNO-USMERJENO PREVODOSLOVJE: POEZIJA IN PROZA

Naslovi študij: (99) Verzifikacija in kitice: obravnava z vidika prenosa (A. P. Frank); (100) Prevajanje verzov v gledaliških besedilih (U. Jekutsch); (101) Narativne oblike v literarni prozi in njihovo prevajanje (B. Czennia).

XV. LITERARNO- IN KULTURNO-USMERJENO PREVODOSLOVJE: MULTIMEDIJSKO PREVAJANJE

Naslovi študij: (102) Gledališki jezik kot prevajalski problem (N. Greiner, A. Jenkins); (103–104) Prevajanje za gledališče: Gledališke konvencije in tradicije (W. Ranke); Govor oseb in nedialoško besedilo (B. Schultze); (105) Besede in glasba: Besedila pesmi in libreti kot prevajalski fenomeni (W. Dürr); (106) Besede in podobe v prevajanju: podnapisi in sinhronizacija (Y. Gambier).

POVZETEK

Prvi del obsežne in izčrpne enciklopedije prevodoslovja vključuje dvanajst sklopov, ki se dotikajo antropoloških osnov, kulturnega konteksta in oblik prevajanja, vprašanja pomena prevajanja v sodobnem svetu in prevajanja kot predmeta premisleka in znanstvenega diskurza. Večina prispevkov se ukvarja s povezavami med prevodoslovjem in jezikoslovjem ter besediloslovjem (od jezikovno-stilističnih problemov, besedilnih vrst ter analiza, primerjave in kritike prevodov pri jezikoslovnih raziskavah prevajanja do sodobnih vprašanj avtomatskega in strojnega prevajanja). Sledijo poglavja o tolmačenju ter povezavah prevodoslovja s kulturologijo.

AVTOR POVZETKA

Kozma Ahačič

ÜBERSETZUNG / TRANSLATION / TRADUCTION: EIN INTERNATIONALES HANDBUCH ZUR
ÜBERSETZUNGSFORSCHUNG / AN INTERNATIONAL ENCYCLOPEDIA OF TRANSLATION
STUDIES / ENCYCLOPÉDIE INTERNATIONALE DE LA RECHERCHE SUR LA TRADITION: 2.
TEILBAND / VOLUME 2 / TOME 2

(PREVAJANJE: MEDNARODNA ENCIKLOPEDIJA PREVODOSLOVJA, 2. DEL)

UREDNIKI

Harald Kittel, Armin Paul Frank, Norbert Greiner, Theo Hermans, Werner Koller, José Lambert, Fritz Paul, v sodelovanju z Juliane House, Brigitte Schultze

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2007, Walter de Gruyter, Berlin, New York

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Predgovoru sledijo študije, razdeljene na devet poglavij.

XVI. PREVAJANJE V KULTURAH IN MED NJIMI: POGOJI, KONTEKSTI IN POSLEDICE

Naslovi študij: (107) Vprašanja zgodovinopisja prevajanja (L. D'hulst); (108) Prevajanje in razvoj intelektualnega in znanstvenega diskurza: zgodnji medicinski prevodi in večjezična leksikografija (D. A. Trotter); (109) Prevajanje in razvoj intelektualnega in znanstvenega diskurza: prevajanje na Kitajskem v 17. in 18. stoletju (K. Robinson); (110) Prevajanje in razvoj standardnih jezikov (J. Albrecht).

XVII. PREVAJANJE V KULTURAH IN MED NJIMI: ANTIČNI SVET

Naslovi študij: (111) Prevajanje in jezikovna kodifikacija stare grščine (K. Hoskin); (112) Prevajanje in rojstvo matematike v Grčiji (J. Høyrup); (113) Dvojezičnost in prevajanje v izobraževalnem sistemu starega Rima (S. Swain); (114) Prevajanje in kultura v starem Rimu: Ciceronova prevodna teorija in praksa (J. G. F. Powell); (115) Prevajanje in kultura v starem Rimu: Vergil in *imitatio* (S. J. Harrison); (116) Aulus Gellisu, rimski literat (L. Holford-Strevens); (117) Recepcija literarnih prevodov v Rimu: kritiki, slovničarji in retoriki (A. Vardi); (118) Prevajanje in razširitev grške in latinske pisave v poznem starem veku (J. Stevenson); (119) Prevodna teorija in praksa v poznem starem veku (R. Lamberton).

XVIII. PREVAJANJE V KULTURAH IN MED NJIMI: BLIŽNJI VZHOD V STAREM IN SREDNJEM VEKU

Naslovi študij: (120) Prevajanje v stari Mezopotamiji (A. M. Ulshöfer); (121) Grški prevodi hebrejske Biblije (Z. Talshir); (122) Zgodnji prevodi v semitskih jezikih: iz hebrejščine v aramejščino (A. Shinan); (123) Prevodi iz grščine v gruzinščino (B. Outtier); (124) Zgodnji prevodi v starem Orientu: iz grščine v sirščino (D. G. K. Taylor); (125) Prevajanje v starodavnem iranskem kulturnem prostoru (F. de Blois); (126) Prevajanje iz srednje perzijsčine (pahlavija) v arabščino v zgodnjem abasidskem obdobju (M. Zakeri); (127) Vloga prevoda v prenosu grško-arabske intelektualne in znanstvene kulture v arabskem in islamskem prostoru: 8. do 10. stoletje (H. Daiber); (128) Grško-arabski prevodi v krščanskih skupnostih starodavnega arabskega sveta (K. Leeming); (129) Prevajanje v srednjeveškem islamskem prostoru: prevajanje med tremi klasičnimi islamskimi jeziki – arabščino, perzijsčino in turščino med 10. in 16. stoletjem (A. Pistor Hatam); (130) Prevajanje iz arabščine v latinščino v srednjem veku (C. Burnett); (131) Specifična funkcija posameznih jezikov in vloga prevodov v Otomanskem imperiju (J. Strauss).

XIX. PREVAJANJE V KULTURAH IN MED NJIMI: CENTRALNA AZIJA V SREDNJEM VEKU

Naslovi študij: (132) Prevajanje iz tibetanščine v mongolščino in obratno (K. Sagaster); (133) Stara turška prevodna književnost (W. Scharlipp).

XX. PREVAJANJE V KULTURAH IN MED NJIMI: EVROPSKI SREDNJI VEK

Naslovi študij: (134) Prevajanje in vloga latinščine v srednjeveški Evropi (R. Wright); (135) Prevajanje v kontekstu bizantinske ortodoksije (C. Hannick); (136) Prevajanje in vloga ljudskih jezikov v srednjeveški Evropi (B. Weitemeier); (137) Razmerje med besedilom in prevodom v srednjeveški Evropi (M. Bose); (138) Prevodni koncepti in modeli v srednjeveški Evropi (E. Wheatley); (139) Aristotel v prevodu v srednjeveški Evropi (C. Burnett); (140) Ovid v prevodu v srednjeveški Evropi (R. Hexter); (141) Boetij v prevodu v srednjeveški Evropi (G. M. Cropp); (142) »Trojanski cikel« in njegovo prenašanje skozi prevod v srednjeveški Evropi (C. D. Benson); (143) Aleksandrida v srednjeveških prevodih (V. DiMarco); (144) Prevodi *Legende auree* v srednjeveški Evropi (E. G. Whatley); (145) Prevodi *Meditationes Vitae Christi* v srednjeveški Evropi (M. G. Sargent); (146) Prevodi cikla o kralju Arturju v srednjeveški Evropi (B. Besamusca); (147) Prevodi *Romana o Roži* v srednjeveški Evropi (S. Huot); (148) Prevodi medicinskih in znanstvenih besedil v srednjeveški Evropi (H. Valls).

XXI. PREVAJANJE V KULTURAH IN MED NJIMI: EVROPSKA RENESANSA

Naslovi študij: (149) Kulturna izmenjava in prevajanje v evropski renesansi: Italija (1450–1550; G. P. Norton); (150) Kulturni odnosi in prevajanje v evropski renesansi: 1550–1650 (J. von Stackelberg); (151) Pomen in vpliv prevajanja v evropski renesansi (J. Denton); (152) Prevajanje in nacionalna kultura v evropski renesansi (P. Mildonian); (153) Socio-kulturni konteksti in pogoji za prevajanje v evropski renesansi: pokrovitelji, tržišče, občinstvo (H. Finger); (154) Prevajalci in njihova orodja v evropski renesansi (J. Denton); (155) Prevodni koncepti in teorije v evropski renesansi (T. Hermans); (156) Latinščina kot *lingua franca*: renesančni humanizem in prevajanje (J. IJsewijn); (157) Ljudski prevodi klasičnih in neoklasičnih besedil v evropski renesansi: romanski jeziki (L. Talvio); (158) Ljudski prevodi klasičnih in neoklasičnih besedil v evropski renesansi: germanski jeziki (S. Gillespie); (159) Prevajanje in žanri v evropski renesansi: emblemske knjige (T. Hermans); (160) Prevajanje in žanri v evropski renesansi: psalmi (G. J. Siertsema).

XXII. PREVAJANJE V KULTURAH IN MED NJIMI: OBDOBJE SVETOVNE LITERATURE

Naslovi študij: (161) Prevajanje in zgodovinska sprememba v porenasančni Evropi: od nadnacionalnih do nacionalnih kultur (A. P. Frank); (162) Višek in zaton *belles infidèles* (W. Graeber); (163) Glavni koncepti prevajanja: spremembe med razsvetljenstvom in romantiko v Franciji, Veliki Britaniji in nemških deželah (A. P. Frank); (164) Prevodi novih filozofij v 18. in 19. stoletju (D. O. Dahlstrom).

XXIII. PREVAJANJE V KULTURAH IN MED NJIMI V MODERNI DOBI: ZGODOVINSKA IN ZEMLJEPIŠNA DINAMIKA, INOVACIJA IN RAZNOLIKOST

Naslovi študij: (165) Prevajanje in odkrivanje evropskih literatur: ruski pisatelji v prevodu (U. Jekutsch); (166) Prevajanje in odkrivanje evropskih literatur: skandinavski pisatelji v prevodu (F. Paul); (167) Prevajanje in odkrivanje sveta: Georg Forster (1754–1794) in potopisna literatura (A. E. Martin); (168) Prevajanje in odkrivanje Orienta: arabske pravljice (R. G. Khoury); (169) Prevajanje dramskih besedil in njegov kulturni vpliv od zgodnjega 18. stoletja (B. Schultze); (170) Otroška literatura in slikovno-literarna intermedialnost: *Max in Moritz* Wilhelma Buscha in njegove prevodne različice (B. Schultze, B. Weinhagen); (171) Prevajanje svetovnega jezika sodobne poezije (T. Naaijken); (172) Prevajanje *drugega* (H. Krapoth); (173) Prevajanje in globalizacija sodobnega sveta (J. Lambert).

XXIV. PREVAJANJE IN KULTURNA ZGODOVINA NEMŠKEGA JEZIKOVNEGA PODROČJA

Naslovi študij: (174) Prevajanje in zgodovina nemščine (W. Koller); (175) Nemški prevodi iz latinščine v srednjem veku (K. Grubmüller); (176) Dvorna poezija in romanca: prevajanje in recepcija nadnacionalnih literarnih snovi na nemškem jezikovnem področju v srednjem veku (K. Grubmüller); (177) Prevodi kot literarni modeli: neoklasicistične in antiklasicistične paradigme za razvoj nemške literature v 18. stoletju (P. Kofler); (178) Novi začetki v nemški prevodni teoriji in praksi v dobi neoklasicizma in romantike (P. Kofler); (179) Recepcija antike v nemških prevodih 18. in 19. stoletja (J. Cölln); (180) Prevajanje v menškem izobraževalnem sistemu 18. in 19. stoletja (P. Kofler); (181) Spreminjajoči modeli in njihov pomen za nemško prevodno zgodovino: od Walterja Scotta do *novega romana* (U. J. Beil); (182) Ideologija in prevajanje v Nemčiji: 1933–1945 (K. Sturge); (183) Ideologija in prevajanje v bivši Nemški demokratični republiki (G. Piszcz-Ramírez).

POVZETEK

Drugi del enciklopedije prevodoslovja se v devetih poglavjih večinoma posveča zgodovini prevajanja po posameznih zemljepisnih področjih. Po teoretičnih izhodiščih (zgodovinopisje prevajanja, diskurzno-področna vprašanja, jezik) sledijo pregledi prevajanja v antiki, na Bližnjem Vzhodu, v Centralni Aziji ter v Evropi od srednjega veka naprej. V obravnavi so upoštevani jezikovne kombinacije, besedila po področjih, zvrsteh in žanrih ter drugi problemski vidiki, npr. jezikovna problematika (razvoj jezika), družbeno-gospodarske okoliščine, med katere sodijo pokrovitelji, tržišče, bralci, izobraževanje. Zadnje poglavje (sklop) je posvečeno zgodovini prevoda na nemškem jezikovnem področju od najstarejših obdobj do druge polovice 20. stoletja.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

ÜBERSETZUNG / TRANSLATION / TRADUCTION: EIN INTERNATIONALES HANDBUCH
ZUR ÜBERSETZUNGSFORSCHUNG / AN INTERNATIONAL ENCYCLOPEDIA OF
TRANSLATION STUDIES / ENCYCLOPÉDIE INTERNATIONALE DE LA RECHERCHE SUR LA
TRADITION: 3. TEILBAND / VOLUME 3 / TOME 3

(PREVAJANJE: MEDNARODNA ENCIKLOPEDIJA PREVODOSLOVJA, 3. DEL)

UREDNIKI

Harald Kittel, Armin Paul Frank, Norbert Greiner, Theo Hermans, Werner Koller, José Lambert, Fritz Paul, v sodelovanju z Juliane House, Brigitte Schultze

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2011, Walter de Gruyter, Berlin, Boston

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Predgovoru sledijo študije, razdeljene na štirinajst poglavij.

XXV. PREVODNA KULTURA V VELIKI BRITANiji IN NA IRSKEM

Naslovi študij: (184) Jezikovni stik, kulturna izmenjava in prevod v Britanskem otočju v srednjem veku (R. Ellis); (185) Prevodna dejavnost in založništvo v Veliki Britaniji (R. M. Cummings); (185) Prevodi filozofske proze (R. M. Cummings); (186) Prevodi poezije (R. M. Cummings); (187) Prevodi poezije (R. M. Cummings); (188) Prevodi dramskih besedil (R. M. Cummings); (189) Prevodi romanov (Robert M. Cummings); (190) Prevodna kultura na Irskem (M. Cronin).

XXVI. PREVODNA KULTURA V FRANCiji

Naslovi študij: (191) Vpliv francoske revolucije na jezik in prevod v Franciji (L. D'hulst).

XXVII. PREVODNA KULTURA V ITALiji

Naslovi študij: (192) Prevod, italijanski jezik in njegova zgodovina (M. Lieber, D. Winter); (193) Questione della lingua. Prevodna teorija in praksa od renesanse do konca 18. stoletja (M. Lieber, D. Winter); (194) Mnoštvo jezikovnih izraznih sredstev: prevod, intrajezikovni prevod in questione della lingua (M. Lieber); (195) Prevodna recepcija antičnih klasikov Italiji od srednjega veka do srede 19. stoletja (S. Schwarze); (196) Prevodna teorija in prevodna kritika

v Italiji v 19. in 20. stoletju (A. Bschiepfer, S. Schwarze); (197) Kraji, središča in protagonisti prevodne dejavnosti v Italiji (S. Schwarze); (198) Prevodna recepcija evropskega napredka v kulturi in znanosti v Italiji (S. Schwarze).

XXVIII. PREVODNE KULTURE NA IBERSKEM POLOTOKU

Naslovi študij: (199) Iberska zgodovina prevoda: kaj vemo in česa ne (J.-C. Santoyo); (200) Srednjeveški prevod v Kastilji (C. Alvar); (201) Prevajanje in protohumanizem na Iberskem polotoku (R. Recio); (202) Prevajanje v Španiji v 18. stoletju in prvih desetletjih 19. stoletja (E. Pajares Infante); (203) Vloga prevajanja pri razvoju portugalske nacionalne identitete (M. António Hörster, E. Verdelho, T. Verdelho); (204) Vloga prevajanja za razvoj katalonske nacionalne identitete (Joaquim Mallafre); (205) Vloga prevajanja pri razvoju galicijske nacionalne identitete (M. C. Noia Campos, X. M. Gómez Clemente); (206) Prevodna kultura 20. stoletja v kastiljščini (R. Rabadán, R. Merino-Alvarez, J. Luis Chamosa).

XXIX. RUSKA PREVODNA KULTURA

Naslovi študij: (207) Zgodovina ruske prevodne literature in nastanek ruskega literarnega jezika (M. Koreneva); (208) Mesto prevajanja v sistemu Slavie Orthodoxe (D. M. Bulanin); (209) Kultura in prevajanje v Rusiji v 18. stoletju (R. Ju. Danilevski); (210) Vmesni prevod v zgodovini ruske literature (P. Zabokov); (211) Literarni prevod v ruščino v 19. stoletju in na začetku 20. stoletja: teorija in praksa (J. D. Levin, E. V. Svjasov); (212) Sodobni prevodi v ruščino (V. Bagno, N. Kazanskij); (213) Prevajalska »niša« v času Sovjetske zveze in pojav verznega prevajanja v 20. stoletju (V. Bagno, N. Kazanskij).

XXX. DRUGE REGIONALNE IN NACIONALNE PREVODNE KULTURE

Naslovi študij: (214) Kultura in prevod v Ukrajini (N. Olshanskaya); (215) Prevodna kultura Bolgarije (R. Lauer); (216) Prevodna kultura Srbije (R. Lauer); (217) Prevodna kultura na Hrvaškem (R. Lauer); (218) Bošnjaška prevodna kultura (R. Lauer); (219) Prevodna kultura v Albaniji (Enkelena Shockett); (220) Prevodna kultura v Romuniji (L. Schippel); (221) Prevodna kultura v Grčiji (N. M. Skouteropoulos); (222) Prevodna kultura na Poljskem (E. Kraskowska); (223) Prenos pri slovanski manjšini: kulturna politika in literarni prevod pri Lužiških Srbih po letu 1945 (D. Scholze); (224) Prevodna kultura na Finskem (S. Aaltonen); (225) Prevajanje v baltskih državah (F. Scholz); (226) Prevodna kultura na Norveškem (S.

Lomheim); (227) Prevodna kultura na Švedskem (L. Wollin); (228) Prevodna kultura na Danskem (E. Munch-Petersen, E. Skyum-Nielsen).

XXXI. REGIONALNE IN LOKALNE PREVODNE KULTURE V AZIJI

Naslovi študij: (230) Tradicionalni koncepti o prevajanju na Kitajskem (od 3. do 19. stoletja; Chi Yu Chu); (231) Vladni prevajalci na Kitajskem v času dinastij (E. Hung); (232) Budistično prevodno gibanje na Kitajskem od 2. do 11. stoletja (E. Hung); (233) Jezuitska prevodna dejavnost na Kitajskem (od poznega 16. do zgodnjega 18. stoletja; D. Pollard); (234) Prevod in politika sodobne Kitajske (1860–1980; L. Wang-chi Wong); (235) Prevodna dejavnost v Hong Kongu (M. P. Y. Cheung); (236) Prevodne kulture Jugovzhodne Azije (D. Jedamski).

XXXII. REGIONALNE IN LOKALNE PREVODNE KULTURE V AMERIKI

Naslovi študij: (237) Prevodna kultura špansko govoreče Amerike v zgodnji kolonialni dobi in pred njo (N. Cartagena); (238) Prevodna kultura v Mezoameriki v predkolonialni in zgodnji kolonialni dobi (J. Gordon Brotherston); (239) Prevodna kultura v špansko govoreči Južni Ameriki (S. Romano-Sued); (240) Prevodna kultura v Braziliji (S. Romano-Sued); (241) Prevodna kultura v Mehiki (Nelson Cartagena); (242) Literarni in kulturni prevod v Združenih državah Amerike: Nemško-ameriška domena v času “mlade republike” in “ameriške renesanse” (A. P. Frank); (243) Prevodna kultura v Kanadi (S. Simon); (244) Prevodna kultura na Karibih (S. Stephanides).

XXXIII. IZBRANA BESEDILA V MEDJEZIKOVNEM PRENOSU: SVETO PISMO

Naslovi študij: (245) Kronologija, tipologija in zgodovina prevodov Biblije (J. de Waard, M. de la Brasque); (246) Zgodnji prevodi Biblije v semitske jezike (S. P. Brock); (247) Zgodnji prevodi Biblije v grščino (E. Tov); (248) Zgodnji prevodi Biblije: od starolatinskega prevoda do Hieronimove Vulgate (G. J. M. Bartelink); (249) Zgodnji prevodi Biblije: gotščina (P. Scardigli); (250) Armenski prevod Biblije (M. J. Jinbachian); (251) Zgodnji prevodi Biblije (A. Alexeev); (252) Prvi celotni prevod Biblije v francoščino (P.-M. Bogaert); (253) Prevodi Biblije v renesansi in reformaciji: Lutrova Biblija (S. Seyferth); (254) Avtorizirana različica Sv. pisma (J.-P. Dufour); (255) Pietizem in prevodi Sv. pisma (B. Köster); (256) Schleiermacher in filološko prevajanje Sv. pisma (H. Patsch); (257) Konfesionalni in medkonfesionalni prevodi Sv. pisma v 19. in 20. stoletju (R. L. Omanson).

XXXIV. IZBRANA BESEDILA V MEDJEZIKOVNEM PRENOSU: HOMER

Naslovi študij: (258) Homer v prevodu v latinščino v antiki, srednjem veku in renesansi (D. Walz); (259) Francoski prevodi Homerja od 16. do 19. stoletja (M. Mund-Dopchie); (260) Nemški prevodi Homerja od 16. do 19. stoletja (G. Häntzschel); (261) Angleški prevodi Homerja od 16. do 19. stoletja (S. Gillespie); (262) Tipologija prevodov in priredb Homerja v 19. in 20. stoletju (L. Hardwick); (263) Ruski prevodi Homerja v 18. in 9. stoletju (N. Chistyakova).

XXXV. IZBRANA BESEDILA V MEDJEZIKOVNEM PRENOSU: SHAKESPEARE

Naslovi študij: (264) Evropski prevodi Shakespearja v 18. stoletju: od apologije do estetskega programa (N. Greiner, F. C. H. Sprang); (265) Nemški prevodi Shakespearja v 20. stoletju (I. Boltz); (266) Prevodi Shakespearja v romanske jezike v 19. in 20. stoletju (D. Delabastita); (267) Shakespeare v slovanskem svetu (P. Brang); (268) Prevodi in recepcija Shakespeara na Japonskem (Y. Kawachi); (269) Prevodi in recepcija Shakespearovih dram na Kitajskem (H. Qixin); (270) Prevodi Shakespearja v nekdanjih britanskih kolonijah (B. Graines); (271) Priredbe Shakespearja v 20. stoletju: prevodi v širšem smislu (K. P. Steiger).

XXXVI. IZBRANA BESEDILA V MEDJEZIKOVNEM PRENOSU: DRUGA BESEDILA S ŠIRŠO VELJAVO

Naslovi študij: (272) Prevajanje in mednarodna diseminacija Ibsenovih del (F. Paul); (273) Prevajanje in mednarodna diseminacija Tolstojevih del (W. Coudenys); (274) Prevodne antologije: tipi in funkcije (H. Kittel); (275) Svetovne literature v nemških verznihih antologijah 19. in 20. stoletja (A. P. Frank); (276) Vloga prevodnih serij v nemški kulturni zgodovini (B. Weitemeier).

XXXVII. PREVAJALCI IN TOLMAČI: POKLICNI PROFILI

Naslovi študij: (277) Prevajalci in prevajanje v Evropi: kratek zgodovinski oris (J. Albrecht); (278) Tolmačenje za mednarodne organizacije (S. Viaggio); (279) Prevajanje in tolmačenje v industriji (J. D. Graham).

XXXVIII. PREVAJALCI IN TOLMAČI: IZOBRAŽEVANJE, TEČAJI IN DELOVNO OKOLJE

Naslovi študij: (280) Institucionalizacija poučevanja prevajalcev in tolmačev v 20. stoletju (M. Caminade); (281) Didaktika prevajanja (M. Schmid); (282) Tehnična infrastruktura prevajalčeve domače pisarne (F. Austermühl); (283) Tiskani slovarji kot prevajalčevo orodje (K. Lothholz); (284) Večjezične podatkovne zbirke za prevajalce (F. Austermühl, J. Kornelius).

POVZETEK

Tretji del enciklopedije prevodoslovja se v štirinajstih poglavjih posveča posameznim geografskim regijam, pri tem pa se osredotoča predvsem večjim evropskim tradicijam (Francija, Italija, Iberski polotok, Velika Britanija in Irska, Rusija), krajše pa obravnava tudi druge, vključno z državami Zahodnega Balkana (slovenska prevodna tradicija ni zajeta). Enciklopedija obravnava tudi regionalne in lokalne prevodne kulture v Aziji in Amerikah. Enciklopedija obravnava tudi tematske sklope, in sicer prevode Biblije, Homerja in pa Shakespearja, v nekoliko manjši meri pa drugim besedilom širšega vpliva (Tolstoj, Ibsen ipd.). V sklepnih delih se enciklopedija posveča tudi položaju prevajalcev in tolmačev na trgu, stanovskim združenjem in pa izobraževanju prevajalcev in tolmačev, dotika pa se tudi njihovega neposrednega delovnega okolja in tehnologije, ki je izpostavljena kot torišče sodobnega prevajalskega poklica.

AVTOR POVZETKA

Damjan Popič

**ZBIRKA GÖTTINGER BEITRÄGE ZUR INTERNATIONALEN ÜBERSETZUNGSFORSCHUNG
(GÖTTINŠKI PRISPEVKI K MEDNARODNIM PREVODNIM RAZISKAVAM)**

RAZDELITEV NA ZBORNIKE

Zbirka obsega 18 zbornikov, posvečenih problematiki prevajanja.

**1. DIE LITERARISCHE ÜBERSETZUNG – FALLSTUDIEN ZU IHRER KULTURGESCHICHTE
(LITERARNI PREVOD – ŠTUDIJE PRIMEROV K NJEGOVI KULTURNI ZGODOVINI)**

Izšel je 1987 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Brigitte Schultze.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni prevodnim konceptom v zgodovini, prevodom »iz druge roke«, Hölderlinu, prevodu v zgodovinskem razvoju in na stičišču obdobj, zgodovinsko-prevodnim študijam velikih del (nemškemu Dickensu), sistemu naslavljanja, dialoškosti, polifoniji in prevodu med literarnimi zvrstmi.

**2. DIE LITERARISCHE ÜBERSETZUNG – STAND UND PERSPEKTIVEN IHRER
ERFORSCHUNG (LITERARNI PREVOD – STANJE IN PERSPEKTIVE NJEGOVEGA
RAZISKOVANJA)**

Izšel je 1988 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Haralda Kittla.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni kulturnozgodovinskim paradigmam in nacionalnim posebnostim, mejnim jezikoslovnim vprašanjem pri raziskovanju literarnega prevoda ter konceptualnim in metodološkim vprašanjem.

**3. DIE LITERARISCHE ÜBERSETZUNG – DER LANGE SCHATTEN KURZER GESCHICHTEN
(LITERARNI PREVOD – DOLGA SENCA KRATKIH ZGODOVIN)**

Izšel je 1989 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Armina Paula Franka.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni zunanjim zgodovinom prevoda, notranjim zgodovinom prevoda – študijam primerov in skupnim konturam.

4. INTERCULTURALITY AND THE HISTORICAL STUDY OF LITERARY TRANSLATIONS (INTERKULTURNOST IN ZGODOVINSKO RAZISKOVANJE LITERARNIH PREVODOV)

Izšel je 1991 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Haralda Kittla in Armina Paula Franka.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni posrednim prevodom v Nemčiji v 18. stoletju, transatlantskim tokovom in načinom (angl. *modalities*) prevajanja.

5. GESCHICHTE, SYSTEM, LITERARISCHE ÜBERSETZUNG – HISTORIES, SYSTEMS, LITERARY TRANSLATIONS (ZGODOVINE, SISTEMI, LITERARNI PREVODI)

Izšel je 1992 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Haralda Kittla.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni konceptualnim modelom in aplikativnim metodam, literarnemu prevodu v posameznih kulturnih obdobjih in med njimi, prevodu v posameznih literaturah in med njimi, literarnemu prevodu v posameznih jezikih in med njimi.

6. DIE LITERARISCHE ÜBERSETZUNG ALS MEDIUM DER FREMDERFAHRUNG (LITERARNI PREVOD KOT SREDSTVO SPOZNAVANJA TUJEGA)

Izšel je 1992 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Freda Lönkerja.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni teorijam tujega in literarnemu prevodu, tuji in lastni kulturi, tuji in lastni poetiki.

7. ÜBERSETZER IM SPANNUNGSFELD VERSCHIEDENER SPRACHEN UND LITERATUREN: DER FALL ADOLF STRODTMANN (1829–1879) (PREVAJALCI MED RAZLIČNIMI JEZIKI IN LITERATURAMI: PRIMER ADOLFA STRODTMANNA /1829–1879/)

Izšel je 1994 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Erike K. Hulpke in Fritza Paula.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni A. Strodtmannu kot pesniku in prevajalcu, njegovim prevodom lirike in proze.

8. ÜBERSETZEN, VERSTEHEN, BRÜCKEN BAUEN (PREVAJATI, RAZUMETI, GRADITI MOSTOVE)

Izšel je 1993 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Armina Paula Franka.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni konceptualnim vidikom (jezik, razlaga, prevod), filozofiji (študije primerov), pravnim, socialnim in ekonomskim znanostim, drugim družbeno-humanističnim znanostim (1. del), leposlovju – prevajanju kot umetnosti, leposlovju – prevodni zgodovini in tipologiji, kulturni tujosti, kulturnemu kontekstu družbeno-humanističnega in literarnega prevoda.

9. INTERNATIONAL ANTHOLOGIES OF LITERATURE IN TRANSLATION (MEDNARODNE ANTOLOGIJE PREVEDENE LITERATURE)

Izšel je 1995 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Haralda Kittla.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni prevodnim antologijam, natančneje francoski literaturi, francosko-angleškemu stiku, španski literaturi v angleščini, nemški literaturi v Ameriki in Britaniji, poljski in indijski literaturi v nemščini, japonski literaturi, antologijam v Argentini, Braziliji, Rusiji (dvojezične), splošni problematiki antologij, antologijam ameriške literature v Turčiji, arabski poeziji, prevodnim antologijam v NDR, revijam kitajske literature v angleščini, literarnemu projektu v Göttingenu.

10. LITERATURKANON – MEDIENEREIGNIS – KULTURELLER TEXT: FORMEN INTERKULTURELLER KOMMUNIKATION UND ÜBERSETZUNG (LITERARNI KANON – MEDIJSKI DOGODEK – KULTURNO BESEDILO: OBLIKE MEDKULTURNE KOMUNIKACIJE IN PREVAJANJA)

Izšel je 1995 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Andreasa Poltermanna.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni literarnemu kanonu (v prevodu), medijskim dogodkom in kulturnim besedilom.

11. WELTLITERATUR IN DEUTSCHEN VERSANTHOLOGIEN DES 19. JAHRHUNDERTS (SVETOVNA LITERATURA V NEMŠKIH PESNIŠKIH ANTOLOGIJAH 19. STOLETJA)

Izšel je 1996 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Helge Essmann.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni svetovni poeziji v antologijah 19. stoletja – recepcijskozgodovinskim predpostavkam in analizam korpusa, avtorjem antologij (»antologom«) – njihovim biografijam in delu, antologijam in prevodom.

12. ÜBERSETZUNG ALS REPRÄSENTATION FREMDER KULTUREN (PREVOD KOT REPREZENTACIJA TUJIH KULTUR)

Izšel je 1997 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Doris Bachmann-Medick.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni opisom potovanj kot prevodom, prevodom v posameznih kulturah in med njimi, etnografiji in prevodu, prevodu in teoriji kulture.

13. WELTLITERATUR IN DEUTSCHEN VERSANTHOLOGIEN DES 20. JAHRHUNDERTS (SVETOVNA LITERATURA V NEMŠKIH PESNIŠKIH ANTOLOGIJAH 20. STOLETJA)

Izšel je 1997 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Birgit Bödeker in Helge Essmann.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni vlogi tujih poezij v nemških antologijah 20. stoletja (splošni ali ciljno usmerjeni problemski vidiki, skandinavske, poljske, ruske, afriške, kitajske, ameriške, madžarske in slovanske poezije).

14. FREMDHEIT ALS PROBLEM UND PROGRAMM: DIE LITERARISCHE ÜBERSETZUNG ZWISCHEN TRADITION UND MODERNE (TUJOST KOT PROBLEM IN PROGRAM: LITERARNI PREVOD MED TRADICIJO IN MODERNIM)

Izšel je 1997 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Willija Huntemanna in Lutz Rühlinga.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni prevajalcu v soočanju z zgodovinsko in kulturno tujostjo ter prevodu kot sredstvu kulturnih in jezikovnofilozofskih ciljev.

15. KULTURELLE IDENTITÄT: DEUTSCH-INDISCHE KULTURKONTAKTE IN LITERATUR, RELIGION UND POLITIK (KULTURNA IDENTITETA: NEMŠKO-INDIJSKI KULTURNI STIKI V LITERATURI, VERI IN POLITIKI)

Izšel je 1997 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Horsta Turka in Anila Bhattija.

VSEBINA

Posamezni prispevki se nanašajo na koncepte (kolonializem v Indiji, hinduizem, prevajanje Orienta) in študije primerov (npr. Romain Rolland, Gandhi, Tagore, Daya Pawar, *Ramnagari*, Theodor Fontanes, Premchand, Thomas Mann, Girish Karnad).

16. ÜBERSETZUNG ALS KULTURELLER PROZESS: REZEPTION, PROJEKTION UND KONSTRUKTION DES FREMDEN (PREVOD KOT KULTURNI PROCES: RECEPCIJA, PROJEKCIJA IN KONSTRUKCIJA TUJEGA)

Izšel je 1998 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Beate Hammerschmid und Hermanna Krapotha.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni splošnim vprašanjem prevoda kot kulturnega procesa, gospe de Staël, J. Baggesensu, Gombrowiczu, latinskoameriški literaturi (J. María Arguedas, M. Vargas Llosa), ameriškim staroselcem (*Leatherstocking Tales*), F. Mendesu Pintosu, Konfuciju, japonski kulturi in Hangu Tuahu (*Malajska kronika*).

17. TRANSLATING LITERATURES, TRANSLATING CULTURES: NEW VISTAS AND APPROACHES IN LITERARY STUDIES (PREVAJAJOČ LITERATURE, PREVAJAJOČ KULTURE: NOVI POGLEDI IN PRISTOPI V LITERARNIH ŠTUDIJAH)

Izšel je 1998 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Kurta Muellerja-Vollmerja and Michaela Irmscherja.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni prevodoslovju kot kulturni zgodovini in kritiki, prevajanju nemške filozofije in literature v ameriški kontekst, prevajanju proze, poezije in gledaliških del.

18. DIE LITERARISCHE ÜBERSETZUNG IN DEUTSCHLAND: STUDIEN ZU IHRER KULTURGESCHICHTE IN DER NEUZEIT (LITERARNI PREVOD V NEMČIJI: ŠTUDIJE O NJEGOVI KULTURNI ZGODOVINI V NOVEM VEKU)

Izšel je 2004 v Berlinu (Erich Schmidt) v uredništvu Armina Paula Franka in Horsta Turka.

VSEBINA

Posamezni prispevki so posvečeni rezultatom predčasno zaključenih projektov (sinteze raziskav), rezultatom kontinuiranih delovnih področij (sinteze raziskav) – poetika in retorika tujega, gledališka dela in gledališče, antologije in zbirke svetovne literature.

POVZETEK

Večavtorski zborniki v zbirki *Göttinger Beiträge zur internationalen Übersetzungsforschung* so večinoma posvečeni literarnim prevodom v zgodovinsko-kulturni perspektivi. To krovno vsebinsko težišče dopolnjujejo ali poglobljajo posamezni problemski, npr. jezikovni, metodološki, konceptualni, vidiki. Med njimi lahko v prvi vrsti izpostavimo koncepta *tujega* oz. *drugega*, drugi specifični vidiki pa so naslednji: dejavnost konkretnega avtorja in prevajalca A. Strodtmanna (7. zbornik), problematika družboslovnih in humanističnih ved (8. zbornik), antologije (9., 11. in 13. zbornik), problem literarnega kanona (10. zbornik), nemško-indijska kulturna razmerja (15. zbornik) in rezultati konkretnih raziskovalnih projektov (18. zbornik).

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

PISARZE POLSCY O SZTUCE PRZEKŁADU 1440–1974: ANTOLOGIA

(POLJSKI PISATELJI O UMETNOSTI PREVODA 1440–1974: ANTOLOGIJA)

UREDNIK

Edward Balcerzan (s sodelovanjem Anne Jelec-Łegeżyńskiej in Bogumiły Kluth)

LETO IN ZALOŽBA IZDAJE

1977, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Po uvodu Edwarda Balcerzana sledijo prevodni pogledi poljskih avtorjev, ki so razdeljeni na pet časovno opredeljenih krovnih poglavij.

1. POGlavJE

Prvo poglavje obsega poglede naslednjih avtorjev: (1) ANONIMNI: *Ne od besede do besede*; (2) ANONIMNI: *Kako prevesti peti verz petdesetega psalma?*; (3) ANONIMNI: *Kaj potrebuje predstavitev vsakega jezika?*; (4) MIKOŁAJ SZARFFENBERGER: *Kot gredo same besede po sebi*; (5) ŁUKASZ GÓRNICKI: *Zakaj se razlikujem od Kastiliona?, Vstopiti v poljščino, Potešiti razumevanje*; (6) ANONIMNI: *Kaj lahko izpade dobro v poljščini?*; (7) JAN KOCHANOWSKI: *Buchananu, Iz pisma Stanisławu Fogelwederju, Davidov psalter*; (8) STANISŁAW KOSZUTSKI; (9) PAWEŁ SZCZERBIC; (10) PIOTR SKARGA; (11) SZYMON BUDNY: *Vernemu bralcu, Vsem vernim bralcem teh knjig*; (12) HIERONYM MALECKI: *Velika umetnost*; (13) JAKUB WUJEK: *Spoznanja in opozorila ob prevajanju Biblije*; (14) STANISŁAW GOSŁAWSKI; (15) JANUSZ PIOTROWICZ; (16) STANISŁAW GROCHOWSKI; (17) JAN JANUSZOWSKI: *Besed globina in različnost*; (18) SEBASTIAN PETRYCY: *Pregristi se z lastnim jezikom, Tuje sem v svoje obrnil, Ljudem preprostega jezika*; (19) PIOTR KOCHANOWSKI: *Od drugih ne revnejši*; (20) OLBRYCHT KARMANOWSKI: *Piotru Kochanowskemu*; (21) PIOTR TRYZNA: *Trojni način prevajanja knjig*; (22) WACŁAW POTOCKI: *Prevajamo latinščino; Kaj prevajati v poeziji, kaj v prozi*; (23) WESPAZJAN KOCHOWSKI: *O teh poezijah*.

2. POGLAVJE

Drugo poglavje obsega poglede naslednjih avtorjev: (1) FRANCISZEK BOHOMOLEC: *Nec verbum verbo ... (Ne besedo z besedo)*; (2) ANONIMNI: *Štiri dolžnosti prevajalca*; (3) FRANCISZEK BIENKOWSKI: *Misli o darovih dobrega govorjenja in pisanja*; (4) IGNACY KRASICKI: *O prevajanju knjig, O prevajanju knjig*; (5) ANONIMNI: *Zloženi verz*; (6) BERNARD DOMASŁAWSKI; (7) ONUFRY KOPCZYŃSKI: *Prevajajoč spreminjati; O prevajanju metafor*; (8) IGNACY WŁODEK: *Nič dodati, nič odvzeti*; (9) FRANCISZEK KARPIŃSKI: *Enaka izgovorjava v prozi ali v poeziji; Prevajajoč ne spreminjati*; (10) MACIEJ GRZEGORZ GARNYSZ: *Pobožano uho osemnajstega stoletja*; (11) FRANCISZEK KSAWERY DMOCHOWSKI: *O prevajanju in posnemanju; Poljaki so brali v domačem jeziku*; (12) ADAM KAZIMIERZ CZARTORYSKI: *Trojna naloga prevajajočega, Dobesednost in svoboda v prevajanju, O potrebi kritičnih izdaj prevodov*; (13) STANISŁAW STASZIC: *Genij jezika in genij avtorja*; (14) STANISŁAW POTOCKI: *Kaj je prevajanje, komentarji in navodila v zvezi z njim*; (15) JAN GORCZYCZEWSKI: *Kaj je dovoljeno prevajalcem, Razlage v zvezi s prevodom Satir ...*; (16) LUDWIK OSIŃSKI: *O potrebi, pomembnosti v literaturi in pogojih prevodov, O prevodih iz tujih jezikov, Vergilova Eneida*; (17) EUZEBIUSZ SŁOWACKI: *O tujosti ali uvajanju v jezik neustreznih oblik govorjenja, O prevajanju iz tujih jezikov v materni*.

3. POGLAVJE

Tretje poglavje obsega poglede naslednjih avtorjev: (1) ADAM MICKIEWICZ: *Analiza prevoda Smrt Ahila Kvinta iz Smirne, O poljskih prevodih Dmitrijeva in Puškina, Enoten slog v prevodih*; (2) MAURYCY MOCHNACKI: *Narodna scena in prevodi, Kaj smo dolžni prevajalcem, Nekaj misli o vplivu prevodov iz tujih jezikov na poljsko literaturo*; (3) A. W. Z.: *Rimač in pesnik*; (4) ADAM MICKIEWICZ: *Iz pisma Antoniju Odyńcu, Šola posnemovalcev in pesnikov, Kako prevajati »Dziady« (Praznik mrtvih)*; (5) SEWERYN GOSZCZYŃSKI: *Literatura sto milijonov, Prevedel Adam Mickiewicz, Ta razvodenelost sloga*; (6) WŁADYSŁAW SYROKOMLA: *Beležke o prevajanju poljsko-latinskih pesnikov*; (7) CYPRIAN NORWYD: *O prevodih Byrona, Pojoč so prevajali, O prevodih Shakespeara, O delu nad pesmijo »Iz hebrejščine in Vulgate obenem prevedena molitev Mojzesa, Božjega moža, kot nam jo prinaša David v LXXXIX. psalmu«, Iz pisma Konstanci Górski*; (8) MARIA KONOPICKA: *Prevajalec stremi k pesnikovi misli*.

4. POGLAVJE

Četrto poglavje obsega poglede naslednjih avtorjev: (1) EDWARD POREBOWICZ: *Stanisław Koźmian in njegovi prevodi Shakespeara*; (2) ZENON PRZESMYCKI: *(Miriam) Misli o prevodih*; (3) WŁADYSŁAW BARTKIEWICZ: *Za jedrnatost izraza*; (4) BOLESŁAW LEŚMIAN: *Navdihnjeni prevajalec – sivi komentator, Francoska lirika: Prevodi Bronislawe Ostrowske, Słowacki v ruskem prevodu*; (5) ADOLF NOWACZYŃSKI: *Angleški prevodi Jana Ksprovicza*; (6) TADEUSZ PEIPER: *Calderonov »Stanovitni princ« v prevodu Słowackega*; (7) TADEUSZ ŻELEŃSKI: *(Boy) Prevajanje kot kariera*; (8) STANISŁAW PRZYBYSZEWSKI: *Prevod je presegel izvirnik*; (9) WACŁAW BOROWY: *Boy kot prevajalec*; (10) TADEUSZ ŻELEŃSKI: *(Boy) Blišč in beda poljskega jezika, Proza, poezija in prevodi, Bralec ne bi oprostil prevajalcu*; (11) FRANCISZEK SIEDLECKI: *Prevodi ruske poezije*; (12) JULIAN TUWIM: *Puškinova lutnja, Traduttore – traditore, Kwartina v delu*.

5. POGLAVJE

Peto poglavje obsega poglede naslednjih avtorjev: (1) ADAM WAŻYK: *O prevajanju ruskih poezij*; (2) JULIAN TUWIM: *Jevgenij Onjegin v prevodu Adama Ważyka, Gradiva za recenzijo in diskusijo*; (3) ADAM WAŻYK: *Aritmetika in pesniški slog, Prevod – pustolovščina*; (4) JULIAN PRZYBOŚ: *O prevodu*; (5) TADEUSZ PEIPER: *Iz prevajalčevih izpovedi*; (6) JAROSŁAW IWASZKIEWICZ: *O prevajanju filozofskih del*; (7) FELIKS KOROPKA: *Prevajalčeve pripombe o delu nad prevodom Goethejevega »Fausta«*; (8) ARTUR SANDAUER: *Slabo o predhodnikih*; (9) STANISŁAW HEBANOWSKI: *Prevajalec in predhodniki*; (10) MIECZYŚLAW JASTRUN: *O prevodu kot o besedni umetnosti*; (11) ANNA KAMIENSKA: *Pohvala nezmožnosti*; (12) JÓZEF RATAJCZAK: *O prevajanju (Strani iz beležnice)*; (13) WŁADYSŁAW DULĘBA: *Trojna težava prevajanja perzijske poezije*; (14) JERZY S. SITO: *Anglizirati poljščino*; (15) ADAM GALIS: *Izpoved prevajalca*; (16) STEFAN FLUKOWSKI: *Prevajalec in svet Paustowskega*; (17) BRONISŁAW ZIELIŃSKI: *Učinek španskosti*; (18) ZOFIA CHĄDZYŃSKA: *Prevajajoč Cortazarja*; (19) MACIEJ SŁOMCZYŃSKI: *Ključki podzemlja*; (20) ROBERT STILLER: *Vrnitev h Carrollu*; (21) MARIA KANN: *Jezik in slog prevodov knjig za otroke in mladino*; (22) IRENA TUWIM: *Med prevodom in priredbo*; (23) JÓZEF WACZKÓW: *Nekdo v vlogi uprizoritelja*; (24) MARIA WISŁOWSKA; (25) NATALIA MODZELEWSKA; (26) KRZYSZTOF WOLICKI; (27) STANISŁAW JERZY LEC.

POVZETEK

Antološka monografija predstavlja razmišljanja znanih poljskih književnikov in književnic o prevodu. Monografija je razdeljena na pet krovnih poglavij, ki so opredeljena časovno, po obdobjih (tudi obsežnejših): (1) od 15. stoletja do konca 17. stoletja; (2) 18. stoletje; (3) 19. stoletje; (4) prelom 19. in 20. stoletja, prva polovica 20. stoletja in (5) druga polovica 20. stoletja (meje med posameznimi obdobji so lahko zabrisane – nekateri avtorji se pojavljajo v različnih obdobjih). Pogledi poljskih avtorjev in avtoric se navezujejo na različne problemske vidike prevajanja: ti so lahko splošni (npr. način prevajanja, prevajalčeve dolžnosti, naloge), povezani z literarno-besedilnimi (npr. zvrstnost, žanri, oblike) in jezikovnimi vprašanji (prim. razmerje med izhodiščnim in ciljnim jezikom, značilnosti ciljnega jezika), lahko pa gre za obravnave posameznih avtorjev in del (tudi prevajalcev in prevodov). Podoben značaj (z vsebinsko – vsaj izhodiščno – drugačno perspektivo, prim. *pisatelji – prevajalci*) ima slovenska monografija *Prevajalci o prevodu 1–2*, ki jo je uredila M. Stanovnik.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

НАУКА О ПЕРЕВОДЕ – ИСТОРИЯ И ТЕОРИЯ С ДРЕВНЕЙШИХ ВРЕМЕН ДО НАШИХ ДНЕЙ

(VEDA O PREVODU – ZGODOVINA IN TEORIJA OD NAJSTAREJŠIH ČASOV DO NAŠIH DNI)

AVTORJA

Lev L'vovič Neljubin in Georgij Tejmurazovič Huhuni

LETO IN ZALOŽBA IZDAJE

2006, Izdatel'stvo Flinta, Moskva

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

Po uvodu in prvem delu monografije (visokošolskega učbenika), namenjenem zgodovini in teoriji prevoda izven Rusije, sledi drugi del, ki je v celoti posvečen prevajanju in prevodni misli v Rusiji.

UVOD

Naslovi podpoglavij: (1) Zgodovina prevoda in njen odnos do drugih področij prevodoslovja; (2) Vrste, oblike in tipi prevoda; (3) Bistvo in vrste prevoda; (4) Problem periodizacije razvoja prevoda.

I. ZGODOVINA IN TEORIJA PREVODA IZVEN RUSIJE

1. PREVOD V DRŽAVAH STAREGA VZHODA

Naslovi podpoglavij: (1) Predzgodovina prevoda; (2) Stari Egipt; (3) Države stare Jugoahodne in Male Azije ter Mezopotamije.

2. PREVODI IN PREVODNE KONCEPCIJE ANTIČNEGA OBDOBJA

Naslovi podpoglavij: (1) Pojmovanje antične kulture; (2) Prevodi v grščino in njihove posebnosti; (3) Začetek prevodne dejavnosti v starem Rimu; (4) Razvoj rimskega prevoda v klasični dobi; (5) Rimski prevod po klasični dobi; (6) Splošne značilnosti rimskega prevoda.

---

3. SVETOVNA VERSTVA IN RAZVOJ PREVODA

Naslovi podpoglavij: (1) Pojmovanje svetovnega verstva; (2) Prevodi budistične literature; (3) Starozavezna literatura in njeni prevodi v grški jezik; (4) Nastanek latinske Biblije; (5) Prevodi Biblije v druge evropske jezike in boj z njimi.

---

4. SREDNJEVEŠKI PREVOD IN NJEGOVE ZNAČILNOSTI

Naslovi podpoglavij: (1) Vsebina termina *srednji vek*; (2) Jezikovna situacija v srednjeveški Evropi; (3) Prevodi versko-filozofske literature; (4) Arabska prevodna tradicija in njen vpliv na srednjeveško Evropo; (5) Prevodi grških izvirmikov; (6) Začetki angleškega prevoda in Alfred Veliki; (7) Angleški prevod v 10. stol. in prvi polovici 11. stol.; dejavnost Alfrica Grammaticusa; (8) Angleški prevod po normanski osvojitvi; (9) Angleški prevod v 14. in 15. stol.; (10) Srednjeveški prevod v Nemčiji in (11) Prevodna dejavnost v drugih državah Evrope.

---

5. OBDOBJE RENESANSE IN RAZVOJ PREVODA

Naslovi podpoglavij: (1) Pojem *renesansa* in njene razločevalne značilnosti; (2) Jezikovna situacija v renesansi; (3) Začetek renesančne tradicije grško-latinskih prevodov; (4) Razvoj humanističnega prevoda; (5) Narodni jeziki kot predmet prevoda; (6) Prevajalske koncepcije v obdobju renesanse in (7) Prevodni skepticizem v obdobju renesanse.

---

6. REFORMACIJA IN PROBLEMI PREVODA

Naslovi podpoglavij: (1) Bistvo in premise *reformacije*; (2) Problemi prevoda Biblije v renesančni tradiciji; (3) Martin Luter in nastanek nemške Biblije; (4) Nastanek angleške Biblije.

---

7. EVROPSKI PREVOD V 17. IN 18. STOLETJU (OBDOBJE KLASICIZMA)

Naslovi podpoglavij: (1) Bistvo in osnovne značilnosti *klasicističnega* prevoda; (2) Francoska prevodna tradicija; (3) Angleški prevod v 17. in 18. stol.; (4) Razvoj prevodne teorije in prakse v Nemčiji ter (5) Prevod in jezikovna kultura.

---

8. ZAHODNOEVROPSKI PREVOD 19. STOLETJA

Naslovi podpoglavij: (1) Bistvo *romantičnega* prevoda in njegove osnovne značilnosti; (2) Romantični prevod v Nemčiji; (3) Prevodna koncepcija W. von Humboldta; (4) J. W. Goethe in problemi prevoda; (5) Nemška prevodna tradicija druge polovice 19. stol.; (6) Francoska romantika in razvoj prevoda; (7) Angleški prevod 19. stol.

---

9. TUJA (IZVEN RUSIJE) PREVODNA MISEL 20. STOLETJA

Naslovi podpoglavij: (1) Splošne značilnosti prevodne teorije in prakse v 20. stol.; (2) Filozofija prevoda J. Ortega y Gasseta; (3) Razvoj teorije prevoda v državah Zahodne Evrope; (4) Prevodna misel v državah Vzhodne Evrope; (5) Prevodoslovje v ZDA.

II. ZGODOVINA IN TEORIJA PREVODA V RUSIJI

---

1. STARORUSKA KULTURNA IN UMETNOST PREVODA

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodna dejavnost v Kijevski Rusiji; (2) Prevod v času 13.–15. stol.; (3) Staroruski prevod v 16. stol. in dejavnost Maksima Greka; (4) Drugi prevajalci 16. stol.; (5) Osnovne tendence razvoja ruskega prevoda v 17. stol.; (6) Osnovni žanri prevodne literature; (7) Prevajalci 17. stol. in razvoj prevajalske misli.

---

2. RUSKI PREVOD 18. STOLETJA: OSNOVNE ZNAČILNOSTI IN POSEBNOSTI

Naslovi podpoglavij: (1) Prevodna literatura za časa Petra Velikega; (2) Značilnosti posredovanja tujejezičnih besedil v tem obdobju; (3) Problem posredovanja terminov; (4) Razvoj prevoda v času po Petru Velikem; (4) Problemi literarnega prevoda; (5) Prevodna dejavnost V. K. Trediakovskega; (6) Sodobniki Trediakovskega (Lomonosov, Sumarokov, Lukin); (8) Ruski prevod na koncu 18. stol. in (9) N. M. Karamzin in razvoj ruskega prevoda.

---

3. PRVA POLOVICA 19. STOLETJA V ZGODOVINI RUSKEGA PREVODA

Naslovi podpoglavij: (1) Položaj literarnega prevoda v kulturnem življenju obdobja; (2) V. A. Žukovski kot teoretik prevoda; (3) Prevodi zahodnoevropske in vzhodne poezije; (4) Homer v prevodu Žukovskega; (5) Iskanje novih prevajalskih načel (P. A. Katenin, N. I. Gnedič); (6) Dobesednostne tendence; (7) Problemi prevoda v ustvarjalnosti A. S. Puškina in M. J. Lermontova; (8) Teoretični problemi prevoda v delih V. G. Belinskega.

---

4. PREVOD IN PREVODNA MISEL V RUSIJI V DRUGI POLOVICI 19. STOLETJA

Naslovi podpoglavij: (1) 50. in 60. leta 19. stol. v zgodovini ruskega prevoda; (2) A. A. Fet kot teoretik in praktik prevoda; (3) Prevajalski principi I. I. Vvedenskega; (4) A. V. Družinin in njegova prevodna dejavnost; (5) Radikalno-demokratski avtorji in problem prevoda; (6) Ruski literarni prevod zadnje tretjine 19. stol.; (7) P. I. Vejnberg kot prevajalec in teoretik prevoda; (8) A. A. Potebnja in »teorija neprevedljivosti«.

---

5. OSNOVNE TENDENCE RAZVOJA RUSKEGA PREVODA V 20. STOLETJU. OBLIKOVANJE TEORIJE PREVODA KOT ZNANOSTI

Naslovi podpoglavij: (1) Začetek stoletja; (2) V. Ja. Brjusov; (3) Začetek sovjetskega obdobja; (4) Literarni prevod v SZ (30.–80. leta 20. stol.); (5) Problem metode in oblikovanje literaturnovedne teorije prevoda; (6) Oblikovanje jezikoslovne teorije prevoda kot znanosti.

NAMESTO ZAKLJUČKA

Končni del monografije vključuje pregled prevodoslovnih teorij v 20. stol. v SZ in Rusiji.

---

1. NEKATERE TEORIJE IN MODELI PREVODA 20. STOLETJA

Naslovi podpoglavij: (1) Teorija zakonitih (pravilnih) ustreznic; (2) Informacijska teorija prevoda; (3) Situacijska teorija prevoda; (4) Teorija ravni ekvivalentnosti (ustreznosti); (5) Teorija vojaškega prevoda; (6) Teorija strojnega prevoda; (7) Komunikacijsko-funkcijska teorija prevoda; (8) Psiholingvistična teorija prevoda; (9) Pretvorbena (transformacijska) teorija prevoda; (10) Pomensko-semiotični model prevoda; (11) Funkcijsko-pragmatični (dinamični) model prevoda; (12) Hermenevtični model prevoda; (13) Pretvorbeni (transformacijski) model prevoda; (14) Mehanizem socialne regulacije prevodne dejavnosti.

---

2. STROJNI PREVOD V RETROSPEKTIVI IN PERSPEKTIVI

POVZETEK

Dvoavtorska monografija je sestavljena iz dveh delov – prvi je posvečen zgodovini in teoriji prevajanja izven Rusije, drugi zgodovini in teoriji prevajanja v Rusiji.

V prvem delu monografije, posvečenem prevajanju izven Rusije, je krovna perspektiva časovna (deloma geografska), znotraj posameznih obdobj pa se posveča posameznim problemskim vidikom: prevodni dejavnosti po geografskih področjih in v časovni perspektivi, prevajanju posameznih besedil (prim. Biblijo) in tipov besedil, teoretičnim vidikom prevajanja – v geografski, časovni in avtorski perspektivi (slednja predstavlja dejavnost pomembnih prevajalcev in/ali prevodoslovcev) ter posebnim problemskim vidikom (npr. verstvom, jeziku).

Tudi v drugem delu monografije, posvečenem prevodu v Rusiji, je krovna perspektiva časovna, znotraj te pa problemska: obravnavani so prevodna dejavnost na splošno (v časovni perspektivi), dejavnost pomembnih prevajalcev in/ali prevodoslovcev ter posebni problemski vidiki (npr. žanri – tudi glede na kulturno-jezikovno izhodišče, termini, v enem primeru je

izhodišče avtor, tj. Homer). Zadnje poglavje predstavlja pregled prevodoslovnih teorij, poseben poudarek je na strojnem prevodu.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

RUKOVÄŤ DEJÍN PREKLADU NA SLOVENSKU I–II

(PRIROČNIK O ZGODOVINI PREVODA NA SLOVAŠKEM I–II)

AVTORICA

Katarína Bednárová

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2015, Univerzita Komenského, Bratislava

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

Priročnik sestavljata dva samostojna dela.

RUKOVÄŤ DEJÍN PREKLADU NA SLOVENSKU I. 18. A 19. STOROČIE

(PRIROČNIK O ZGODOVINI PREVODA NA SLOVAŠKEM I. 18. IN 19. STOLETJE)

Po uvodu v monografijo (visokošolski učbenik) sledijo posamezna poglavja, posvečena prevodu na Slovaškem v 18. in 19. stoletju.

1. PREVOD – GRADBENI KAMEN KULTURE NARODA

Prvo poglavje govori o slovstveni dejavnosti na ozemlju Velike Morave (v 9. stoletju) in njenem vplivu.

2. ZGODOVINSKE DETERMINANTE SLOVAŠKEGA PREVODNEGA PROSTORA

Naslovi poglavij: (2.1) Jezikovna situacija; (2.2) Politične poteze (v smislu politične intervencije) in prevodna situacija; (2.3) Konfesionalni fenomen (vloga veroizpovedi).

3. PREVOD V ZGODOVINSKI PERSPEKTIVI

Naslovi poglavij: (3.1) Prevod po Veliki Moravi (16.–18. stoletje) s podpoglavji: (3.1.1) Od prevoda nabožne literature do prevoda posvetnega značaja; (3.1.2) Nabožna, nabožnoplemična in moralna dela, katoliški prevod Biblije; (3.1.3) Stvarna in strokovna besedila.

4. PREVOD NA PRELOMU 18. IN 19. STOLETJA

Naslovi poglavij: (4.1) Prevodi posvetne literature in (4.2) Prevodi gledaliških besedil.

5. SITUACIJA V ZVEZI S PREVAJANJEM V 19. STOLETJU

Naslovi poglavij: (5.1) Bohuslav Tablic; (5.2) Od Jána Hollýja do Pavla Országha Hviezdoslava s podpoglavjema: (5.2.1) Situacija v zvezi s prevajanjem in šturovci; (5.2.2) Prevod v času uveljavljanja realizma. Na koncu sledi (6) Izbrana področna bibliografija.

RUKOVĚĚ DEJÍN PREKLADU NA SLOVENSKU II. SITUÁCIA SLOVENSKEHO UMELECKÉHO PREKLADU V 20. STOROČÍ

(PRIROČNIK O ZGODOVINI PREVODA NA SLOVAŠKEM II. SITUACIJA V ZVEZI S SLOVAŠKIM LITERARNIM PREVODOM V 20. STOLETJU)

Posamezna poglavja sledijo kratkemu predgovoru.

OD PAVLA ORSZÁGHA HVIEZDOSLAVA DO MODERNEGA SLOVAŠKEGA PREVODA (1900–1945)

Naslovi poglavij: (1) Na prelomu stoletij; (2) Kulturno-politična situacija v prvi polovici 20. stoletja; (3) Slovaščina – jezik prevodov; (4) Založniško okolje (izdajanje del); (5) Prevajalec in njegov položaj; (6) Situacija v zvezi z domačo in prevedeno literaturo s posameznimi podpoglavji: Prevodi med 1900 in 1939 – na začetku stoletja, medvojno obdobje; Prevodi med 1939 in 1945; Zvrstna in žanrska razčlenitev prevodne literature; Empirični, predteoretični in kritični diskurz o prevodu.

PREVODI V PRVIH POVOJNIH LETIH 1945–1948/1949

Naslovi poglavij: (1) Kulturno-politična situacija; (2) Založniško okolje (izdajanje del); (3) Prevodi do leta 1949.

PREVODI V OBDOBJU SOCIALIZMA 1949–1989

Naslovi poglavij: (1) Kulturno-politična situacija; (2) Založniško okolje (izdajanje del) in prevodne zbirke; (3) Prevajalec in njegov položaj; (4) Situacija v zvezi z domačo in prevedeno literaturo; (5) Zvrstna in žanrska razčlenitev prevodne literature; (6) Med prakso in teorijo.

ZAKLJUČEK

Zaključek je razdeljen na dva dela: (1) Prevod in odprto okna svobode (1989–2000) ter (2) Perspektive. Na koncu sledi Izbrana področna bibliografija.

POVZETEK

V prvem delu enoavtorske monografije je krovni pristop časovni, po obdobjih pa so obravnavani naslednji problemski segmenti: jezikovna problematika, socialno-kulturni vidiki (kar vključuje npr. politiko, vero), žanrsko-zvrstni vidiki, notranja časovna delitev, ki vključuje dejavnosti pomembnih prevajalcev (avtorjev). Tudi v drugem delu monografije je krovni pristop časovni, znotraj tega pa se pojavljajo dokaj ustaljeni segmenti (le zadnji del o situaciji po 1989 je bolj kompakten): kulturno-politična situacija, založniško okolje (izdajanje del), prevajalec in njegov položaj, prevedena literatura (v razmerju do domače), razvoj (teoretične) misli o prevodu, v manjši meri jezik.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

ОРИГИНАЛ И ПРЕВОД. УВОД У ИСТОРИЈУ И ТЕОРИЈУ ПРЕВОЂЕЊА

(IZVIRNIK IN PREVOD. UVOD V ZGODOVINO IN TEORIJO PREVAJANJA)

AVTOR

Miodrag Sibinović

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

1979, Privredna štampa, Beograd

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Monografijo začinja uvod, ki mu sledijo trije deli. Zgodovini prevajanja je posvečen prvi del.

1. PRVI DEL

Naslovi poglavij: (1) Pogled na splošno teorijo prevajanja in razvoj teoretične misli o prevajanju do začetka 20. stoletja; (2) Teoretična misel o prevajanju pri Srbih do začetka 20. stol.

2. DRUGI DEL

Naslovi poglavij: (1) Prevajanje kot komunikacijsko dejanje; (2) Vrste prevajanja; (3) Predmet teorije prevajanja; (4) Jezikoslovni pristop k prevajanju; (5) Jezikoslovna in književna koncepcija teorije prevajanja.

3. TRETJI DEL

Naslovi poglavij: (1) Književni prevod in čas; (2) Prevajalčev individualni slog in književni prevod; (3) O enem specifičnem vidiku prevajanja proze; (4) Pristop k prevodu lirske pesmi. Sledita register imen in spremna beseda B. Kitanovića.

POVZETEK

V enoavtorski monografiji je zgodovini prevajanja posvečen prvi del, členjen na dve poglavji. V prvem poglavju, posvečenem stanju izven Srbije (do začetka 20. stol.), avtor predstavi prevajanje v predzgodovinski dobi, prve podatke o prevajanju v Asiriji, Babiloniji, Egiptu in osnovna vedenja o prevajanju v stari Grčiji in starem Rimu (umetnostna književnost, prevajanje verskih besedil). Od starega Rima naprej avtor po obdobjih opazuje predvsem razmerje med

dobesednim in svobodnim prevodom, pri čemer izpostavlja prispevke ključnih posameznikov: stari vek – Ciceron (čim boljša poustvaritev v ciljnem jeziku); srednji vek – sv. Hieronim (*Vulgata*); humanizem in renesansa – N. von Wyle, H. Steinhöwel, A. von Eyb, L. Bruni, E. Dolet, M. Luther (pomen prevoda za razvoj ciljnih jezikov); klasicizem – A. Pope (pomen lepote ciljnega besedila); razsvetljenstvo – P. D. Huet, A. F. Tytler (iskanje ravnotežja); romantika – F. Schleiermacher, J. G. Herder, Novalis, J. W. Goethe, W. Humboldt (usmeritev k izvorniku, spoznavanje drugega, bogatenje ciljne literature); sreda 19. stoletja – Belinski, Dostojevski, M. Haupt (neprevedljivost književnosti); druga polovica 19. stoletja – U. von Wilamowitz-Melendorf (prevod z enakim vtisom in enakimi čustvi kot izvornik), knjige o teoriji in zgodovini prevoda.

Drugo poglavje, posvečeno stanju pri Srbih do začetka 20. stol., je razdeljeno na tri časovno opredeljene dele, znotraj katerih so predstavljeni najpomembnejši teoretiki prevoda in ključna prevajalska vprašanja (tendence, problemski vidiki). V prvem delu, do 18. stol., so omenjeni prvi prevodi uradovnih besedil (sv. Sava, Hilendarski tipik, 12.–13. stol.), umetnostnih besedil (bizantinska proza in grška lirika) in prvi komentarji o prevodu (Nikodim, Gavriilo, Dositej). V drugem delu so obravnavane razmere od druge polovice 18. stol. do srede 19. stol.: druga polovica 18. stol. – D. Obradović (poudarek na ciljnem jeziku, pomen prevoda za kulturni razvoj naroda); t. i. *posrbe* (prilagajanje del ciljnemu okolju in pravilom »dobrega okusa«, integracija evropske literature v srbsko); prva polovica 19. stol. – prevod kot sredstvo zapolnjevanja literarnih praznin (modelnih in konkretnih); problem prevajanja poezije (neustreznost proznega prevoda, neprevedljivost, pomanjkanje sredstev v domači literaturi); prispevek V. Karadžića (slovnično-leksikalni temelji sodobnega jezika, zvesti prevod Nove zaveze – sinteza različnih jezikovnih plasti) in Đ. Daničića (zagovor Karadžićevih odločitev, prevod Stare zaveze); po sredi 19. stol. – večina srbskih avtorjev tega časa prevaja; neustreznost prevajanja poezije s prozo (če ni izhodišče verzne prevoda); J. Jovanović Zmaj (prevod izvornika; poustvarjanje miselno-slikovne celote s srbskimi jezikovno-knjižnimi sredstvi; duh srbskega jezikovno-knjižnega izraza, a ohranitev specifičnih narodnih značilnosti izvornika; tekoč prevod, usklajen s ciljno tradicijo); L. Kostić (nasprotovanje prevodu prevoda in proznemu prevodu poezije); prevajanje jamba (najprej trohej, nato sinteza srbskega trohejskega deseterca in jamba – jambski deseterec in bogatenje ciljne književnosti); nesoglasje med Đ. Pavlovićem (prevajanje v duhu ciljne književnosti) in A. V. Popovićem (približevanje obliki in vsebini izhodiščnih pesniških del); B. Popović (zvesti prevod izvornika – smisel, čutenje, melodija dikcije; prevajanje glede na žanr in hierarhijo značilnosti); R. Košutić (obravnavava

sistemskih razlik med jeziki); romantična in realistična tendenca v prevajanju – duh izvirnika, estetska funkcija blizu tradiciji ciljnega jezika proti pomenski zvestobi, ki je nad slogovno-izrazno.

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

KЊИЖEVNI PREVOD I PREVODNA KЊИЖEVNOST

(KNJIŽEVNI PREVOD IN PREVODNA KNJIŽEVNOST)

AVTOR

Jovan Janićijević

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

1999, Idea, Beograd

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Monografijo začena prispevek Književno prevajanje in sistematizacija prevodoslovja, ki mu sledijo trije deli. Zgodovini prevodne književnosti je načeloma posvečen tretji del.

I. PREVODNA KNJIŽEVNOST IN NACIONALNA KNJIŽEVNOST

Naslovi poglavij: (1) Vloga prevodne književnosti v razvoju nacionalne književnosti in problem njenega preučevanja; (2) Vloga prevodne književnosti v nacionalni in pristopi k zgodovini prevodne književnosti; (3) Prevajanje in sprejemanje tujega v nacionalni književnosti; (4) Raznočasnost v književni metakomunikaciji; (5) Prevodoslovni trikotnik in merila vrednotenja književnih prevodov; (6) Pojem intrapersonalne diahronije v književnosti in teorija prevajanja.

II. PREVAJANJE IN INTERPRETACIJA KNJIŽEVNOSTI

Naslovi poglavij: (1) Teoretične predpostavke uporabe prevajanja za interpretacijo književnosti; (2) Poskus sistematizacije stališč o eksperimentalnem prevajanju kot metodi interpretacije v vedi o književnosti; (3) Prevajanje, prirejanje, predelava; (4) Beseda-dve o prispevku Antona Popoviča k sodobni vedi o prevajanju; (5) Predlog projekta izdelave strukturno-semiotičnega modela kulturne komunikacije (SMOK); (6) Misel o prevajanju v Jugoslaviji 1945–1982; (7) Prevodna periodika v Jugoslaviji; (8) Dejavnost jugoslovanskih organizacij književnih prevajalcev na področju vede o prevajanju.

III. ZGODOVINA PREVODNE KNJIŽEVNOSTI

Naslovi poglavij: (1) Preliminarni problemi zgodovine srbohrvaške prevodne književnosti; (2) Srbska prevodna književnost danes; (3) Prevajanje književnosti držav v razvoju, neuvrščenih

držav in sosednjih narodov; (4) Prevajanje jugoslovanskih književnosti v tujini 1945–1982. Sledita izbrana bibliografija avtorjevih besedil o prevajanju in opomba o piscu.

POVZETEK

V enoavtorski monografiji, ki predstavlja izbor avtorjevih člankov, je zgodovini prevajanja eksplicitno posvečen tretji del, v katerem so obravnavani potencialni koraki v izdelavi zgodovine srbohrvaške prevodne književnosti (poudarki: prevodna bibliografija in dejavnost na osnovi delnih pregledov, npr. enciklopedij, leksikonov, disertacij; pregled prevajalcev); pregled sodobne srbske prevodne književnosti (poudarki: prozni klasiki, poezija, teoretična humanistična literatura, prevodi drugih jugoslovanskih književnosti in književnosti neuvršenih držav ter držav v razvoju; pomanjkanje in izobraževanje prevajalcev); prevajanje književnosti držav v razvoju, neuvršenih in sosednjih držav (glede na izhodiščne celine in države ter ciljne jezike; načrtovanje politike prevajanja – glede na pomen dela, potrebe v ciljni književnosti; načrtovanje realizacije – pomanjkanje, izobraževanje in status prevajalcev, spodbujanje izdajanja); prevajanje jugoslovanskih književnosti (tudi slovenske) v tujini med 1945 in 1982 (celostni kvantitativni in geografski pregled, prevodi glede na izhodiščni in ciljni jezik, prevodi po vrstah izdaj in književnih vrstah, prevajalci).

Poleg tega avtor zgodovinske teme obravnava tudi na drugih mestih. V prvem delu v prispevku o vlogi prevodne književnosti avtor izpostavlja pomen prevoda, ki prinaša novosti, vpliva na ciljni jezik; prevodno in izvirno književnost kot tip nacionalne (prim. vpliv ruskega in francoskega realizma na srbsko književnost, Milorad Glišić); ideološki, vsebinski in umetniški vpliv prevodne književnosti na izvirno; vlogo prevoda v medknjiževnih zvezah in vplivih; nujnost obravnave zgodovine prevodne književnosti. V prispevku o vlogi prevodne književnosti v nacionalni J. Janićijević analizira, kdaj se književnost prevaja (zaradi splošne kulture, sorodnosti ali različnosti glede na izvirno književnost), delovanje prevoda na bralce in književnost (ideološko, vsebinsko in jezikovno-slogovno), pomen raziskovanja prevodne književnosti in njene vloge v splošni, predvsem pa v nacionalni književnosti; pristop k zgodovini prevodne književnosti z vidika izhodiščne in ciljne književnosti; splošne in delne raziskave; preliminarne, pripravljalne, zaključne in mejne raziskave. V prispevku o raznočasijskosti v književni metakomunikaciji avtor meni, da medknjiževno raziskovanje opozarja na »vzporedno raznočasijskost« književnosti; prevodna književnost je hkrati diahrona in sinhrona; komunikacijsko situacijo prevodne književnosti v nacionalni lahko obravnavamo kot komplementacijo, opozicijo ali konkordanco; prevod kot reaktualizacija izvirnika v ciljni

književnosti. V nadaljevanju J. Janićijević obravnava časovno razmerje (dinamiko) med objavo ruskih in francoskih realističnih romanov in njihovih srbskih prevodov ter srbskih realističnih romanov, vpliv realističnih romanov Turgenjeva, Zolaja in Daudeta na razvoj srbskega realizma. Ciljno okolje je aktivno v izboru in načinu sprejemanja dela.

V drugem delu v poglavju o prevodni misli v Jugoslaviji med 1945 in 1982 se avtor zavzema za poseben program preučevanja povojne jugoslovanske misli o prevajanju v treh fazah: izdelava popolne prevodne bibliografije, analitični pregled in razvoj jugoslovanskega prevodoslovja; obdobje sestavljajo tri podobdobja: pripravljanje in združevanje (1945–1962); konsolidacija in organiziranje (1963–1969); kontinuirano organizirano delo (1970–1982), ki se deli na prvo obdobje beograjske revije *Mostovi* (1970–1974), prva srečanja in zbornike (1975–1977), knjige o prevajanju (1978–1982). Avtor izpostavlja boljše izobraževanje prevajalcev, nujnost prevajalskih srečanj, objavljanje zbornikov, revij, knjig o prevajanju in navede ključne prevodoslovce tega obdobja.¹ V poglavju o jugoslovanski prevodni periodiki so navedena posamezna glasila in opredeljene njihove značilnosti: pretežno književno orientirani glasili sta srbski *Mostovi* in makedonsko *Ogledalo*, pretežno strokovno-tehnična pa slovenski *Mostovi*, hrvaški *Prevoditelj* in srbski *Prevodilac*; avtor opozarja tudi na njihove mogoče naloge. Pri dejavnosti jugoslovanskih organizacij književnih prevajalcev J. Janićijević analizira glasila, srečanja, zbornike, potrebo po sodelovanju (notranjem in zunanjem).

AVTOR POVZETKA

Robert Grošelj

---

¹ Med konkretnimi segmenti prevodoslovja v Jugoslaviji so navedeni tudi slovenski: srečanja DSKP od 1975, zborniki, ključni posamezniki (prim. 150–153).

APROXIMACIÓN A UNA HISTORIA DE LA TRADUCCIÓN EN ESPAÑA (POSKUS ZGODOVINE PREVAJANJA V ŠPANIJU)

AVTOR

José Francisco Ruiz Casanova

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2000, Cátedra, Madrid

RAZDELITEV NA POGLAVJA – PERIODIZACIJA

I. PREVAJANJE V ŠPANSKI LITERARNI ZGODOVINI

Uvodno poglavje se posveča začetkom prevajalske dejavnosti na Iberskem polotoku in nekaterim načelom, ki so to dejavnost v omenjenem prostoru uokvirjala.

1. POJAV PREVAJALSKE DEJAVNOSTI

Začetki prevajalske dejavnosti na Iberskem polotoku. Rimska doba. Samuel Ben Tibon, prevajalec iz arabščine v hebrejščino, ki je deloval v 12. stoletju. Načela prevajanja, ki jih opiše Maimónides.

2. NAMEN IN KULTURNI OKVIR PREVAJANJA

Ontološka vprašanja prevajanja. Prevajanje kot odkritje drugačnega. Filološki argumenti, ki se navezujejo na prevajanje.

3. LITERARNA OBDOBJA, OBDOBJA PREVAJANJA

Načnena se vprašanje periodizacije. Postavi se vprašanje, kako se literarnozgodovinska obdobja prepletajo z obdobji prevajalske dejavnosti.

II. SREDNJI VEK

Prevajalska dejavnost v obdobju od začetkov razvoja romanskih jezikov na Iberskem polotoku do konca 15. stoletja, ki dokončno zaznamuje konec srednjega veka v španskem kontekstu.

---

1. JEZIK IN LITERATURA SREDNJEGA VEKA

Vloga latinščine na Iberskem polotoku po propadu Rimskega cesarstva in razvoj romanskih jezikov. Začetki literature v romanskih jezikih. Stiki med arabsko, judovsko in krščansko kulturo na Iberskem polotoku.

---

2. PREVAJALSKA ŠOLA V TOLEDU IN NJENI PREDHODNIKI. PREVAJANJE V 13. STOLETJU.

Vpliv arabske prevajalske tradicije. Prevajalske šole. Prevajalska šola v Toledu. Obdobje nadškofa Raimunda (1126–1152). Obdobje Alfonsa 10. Modrega (od 1152 dalje). Najpomembnejši prevajalci in prevodi. Prevajanje ključnih antičnih besedil prek arabščine. Prevajanje literarnih, neliterarnih in religioznih besedil. Prevajanje Svetega pisma. Prevajalski proces. Nadaljevanje prevajalskega dela v 13. stoletju.

---

3. PREVAJANJE V ŠPANIJ V 14. STOLETJU

Širitev prevajalske dejavnosti. Diverzifikacija prevodov. Decentralizacija prevajalske dejavnosti. Opustitev prevajanja iz arabščine in »evropeizacija« prevajanja. Prevajanje Svetega pisma. Najpomembnejši prevajalci in prevodi.

---

4. OBDOBJE 15. STOLETJA: PREDHUMANIZEM, KLASIČNA JEZIKA, LJUDSKI JEZIKI

Duh sodobnosti se prepleta z iskanjem korenin in grško-latinske tradicije. Prevajanje klasikov, zlasti iz latinščine, tudi prek latinščine iz grščine. Prevajanje iz francoščine in italijanščine. (Samo)prevajanje med jeziki Iberskega polotoka. Najpomembnejši prevajalci in prevodi tega obdobja. Razmišljanja Alonsa de Categena o prevajanju. Mejnika 15. stoletja: izum tiska in Nebrijeva slovnica, ki postavi model kastiljske španščine.

III. ZLATI VEK

V španski zgodovini predstavlja leto 1492 veliko prelomnico. To je namreč leto, ko pade Granada, kot zadnje arabsko mesto na Iberskem polotoku, in hkrati tudi leto, ko Kolumb (pod okriljem španskega vladarskega para) odkrije Ameriko. Ta dva dogodka v španski zgodovini zaznamujeta konec srednjega veka in začetek velikega razcveta, ki sovpade s kolonizacijo Novega sveta. Španski zlati vek traja dve stoletji.

---

1. JEZIK IN LITERATURA ZLATEGA VEKA

Leto 1492 je tudi leto, ko izide Nebrijeva slovnica, ki prva kodificira kastiljsko španščino, kar je s stališča prevajalske dejavnosti ključnega pomena, saj se konča obdobje romanskega dialekta kot neposrednega potomca vulgarne latinščine in se konstituira španščina (oziroma natančneje kastiljščina) kot samostojen jezik. S stališča kulture je pomembno tudi dejstvo, da pride leta 1492 tudi do izгона Judov, s čimer se prekine stoletja trajajoči stik in medsebojni vpliv treh kultur, arabske, judovske in krščanske, na Iberskem polotoku. V literaturi predstavljata 16. in 17. stoletje zlato dobo velikanov španske književnosti.

---

2. RENESANČNI HUMANIZEM IN PREVAJANJE

V tem obdobju je prevajanje podrejeno željam in potrebam kraljev, aristokracije in verskih kongregacij. Še vedno je prisotno veliko zanimanje za antiko (tako imenovano navpično prevajanje), hkrati pa se prevaja tudi sodobna literatura iz drugih evropskih jezikov, npr. italijanščine (tako imenovano horizontalno prevajanje). Najpomembnejši prevajalci in prevodi v renesansi. Renesančni pogledi na prevajanje. Obdobje 16. stoletja prinese tudi intenzivne stike španske kulture z ameriškimi kulturami. Vloga tolmačev pri osvajanju Amerike.

---

3. PREVAJANJE V 17. STOLETJU

Obdobje renesanse v 17. stoletju preide v barok, ki predstavlja drugi del španskega zlatega veka. V španskem jeziku prinese 17. stoletje pravo evolucijo in tudi dokončno uokvirjanje na različnih področjih, od fonetike in pravopisa do sintakse. Covarrubiosov slovar španskega jezika, v katerem se pojavi tudi prva slovarska definicija prevoda (*traducción*) v španščini. Prevajanje italijanske književnosti. Prevajanje klasikov kot idealov za posnemanje. Don Kihot kot psevdoprevod iz arabščine. Najpomembnejši prevajalci in prevodi v dobi baroka.

IV. 18. STOLETJE

V 18. stoletju pride v Španiji na oblast dinastija Borbonov, kar potegne za seboj politične in tudi kulturne spremembe, zlasti velik vpliv francoske kulture in francoščine. Obdobje razsvetljenstva prinese s seboj poudarek na izobrazbi in željo po standardizaciji jezika.

---

1. JEZIK IN LITERATURA 18. STOLETJA

Ustanovitev Španske kraljeve akademije (*Real Academia Española*) leta 1713 ter nadaljnji koraki k standardizaciji jezika. Izdaja slovarja *Diccionario de Autoridades*. V literaturi preobrat od protireformacijske sholastične mentalitete v postopno sekularizacijo.

---

2. JEZIKOSLOVNE TEORIJE IN PREVAJANJE

Vprašanje vpliva tujih jezikov, zlasti francoščine, na španščino. Izgon jezuitov in univerzitetne reforme. Poudarek na »uporabnih vedah« in živih jezikih. Debate o purizmu, tudi z vidika vpliva prevodov, debate o galicizmih. Prevodi variirajo od tistih, ki so popolnoma zvesti izvirniku, do priredb s popravki. Teoretične razprave o prevajanju. Primerjave jezikov, zlasti francoščine in španščine.

---

3. LITERATURA IN PREVAJANJE 18. STOLETJA

Prevajalci in prevodi 18. stoletja. Prevajanje iz francoščine in francoski kulturni vpliv. Metabesedila (uvodniki) o prevajanju. »Čiščenje« prevodov (npr. brez namigov na spolnost); prevajalec kot cenzor. Prevajanje klasikov (celotna *Iliada*) ter ključnih del francoske in angleške književnosti (Voltaire, *Hamlet*).

V. 19. STOLETJE

Obdobje 19. stoletja prinaša različne orientacije: od pogleda v preteklost, zlasti srednji vek, do osredotočenja na sedanost, resničnost, šege in navade.

---

1. JEZIK IN LITERATURA 19. STOLETJA

Zapis španskega jezika se dokončno standardizira z objavo *Pravopisa (Ortografía)* Španske kraljeve akademije leta 1815. Obdobje jezikovnega purizma. Izid novih slovnice španskega jezika. V literaturi se prepletajo tokovi romantike, kostumbrizma, realizma in naturalizma. Vpliv tujih literatur (nemške, francoske, severnoameriške, angleške, italijanske) in filozofskih razmišljanj je zelo močan.

---

2. PREVAJANJE V OBDOBJU ROMANTIKE

Vpliv francoske kulture in francoščina kot komunikacijski kanal. Prevajanje iz francoščine ter prek francoščine (angleška, severnoameriška, nemška literatura), prevajanje iz italijanščine (zlasti operna in gledališka besedila). Kritična razmišljanja o zatonu veličastne španske

literature in kulture in o narodu prevajalcev, ki izvira že v iz 18. stoletja, so vedno bolj razširjena. Omejitve absolutistične monarhije pomenijo, da se del literarne in prevajalske dejavnosti seli v izgnanstvo. Prevajalci in prevodi v obdobju romantike.

---

3. PREVAJANJE V DRUGI POLOVICI 19. STOLETJA

Prevajanje gledaliških del. Prevodi Shakespeara, Goetheja, severnoameriških avtorjev (Hawthorn, Irwing). Prevodi klasikov. Prevajalci in prevodi v drugi polovici 19. stoletja.

VI. 20. STOLETJE

Španijo 20. stoletja politično kulturno zaznamujejo tri obdobja: obdobje pred Francovo diktaturo (od 1900 do 1939), obdobje Francove diktature po državljanski vojni (od 1939 do 1975) in obdobje po koncu Francove diktature (od 1975 dalje), ki ključno vplivajo na literarno in prevajalsko dejavnost. Obdobje diktature pomeni obdobje cenzure in omejitev.

---

1. JEZIK IN LITERATURA 20. STOLETJA

Vpliv Saussurjevih idej na pogled na jezik v 20. stoletju. Ključna referenčna dela za španščino (slovar M. Moliner). Španska kulturna in literarna zgodovina z mejnikom leta 1939 (državljska vojna). Od leta 1939 so pisci »uradne« španske literature zvesti frankizmu. Literarna dejavnost v eksilu. Vpliv državljanske vojne in Francove diktature na stik s tujimi književnostmi prek prevoda. Študije prevajalske dejavnosti.

---

2. PREVAJANJE OD MODERNIZMA DO 1939

Prevodi francoskih simbolistov (Baudelaire, Mallarmé) prinesejo novo estetiko *fin de siècle* tudi v španski prostor, kar vpliva na razvoj španskega modernizma. Razmišljanja o prevajanju izvirajo predvsem iz prevajanja francoske literature, ki je v Španiji dominantno od 18. stoletja. Vplivni esej *Miseria y esplendor de la traducción (Beda in blišč prevajanja)* Ortege y Gasseta iz leta 1937 preseže nacionalne okvire. Veliki španski prevajalci tega obdobja so tudi velikani španske literature in kulture, to so osebnosti, kot so Unamuno, Valle-Inclán, Machado in Jiménez. Borgesovo zgodnje prevajalsko delo v času bivanja v Španiji. Prevajalsko delo Generacije 27 (avantgardisti). Prevajalci in prevodi do konca državljanske vojne.

---

3. NEDAVNA ZGODOVINA: OPOMBE IN TEZE

Bližnjo preteklost oziroma nedavno zgodovino je težko ocenjevati in opisovati. Od leta 1975 strmo narašča število prevodov, sistematičnih študij tega obdobja v celoti pa v času nastanka knjige še ni bilo. Sistematizacija in katalogizacija ogromnega korpusa sodobnih prevodov je monumentalno delo, ki ga bi bilo treba opraviti. Razprava o različnih pristopih h klasifikaciji sodobnih prevodov. Nekateri ključni prevajalci tega obdobja in njihovi prevodi. Borgesovo in Cortázarjevo prevajalsko delo in Borgesova razmišljanja o prevajanju.

---

4. RAZMIŠLJANJA O PREVAJANJU V 20. STOLETJU

Knjigo sklene poglavje namenjeno nekaterim esejističnim razmišljanjem o prevajanju pomembnih intelektualcev španskega govornega področja 20. stoletja, kot so Ortega y Gasset, Alfonso Reyes, Francisco Ayala, Octavio Paz in drugi.

POVZETEK

V knjigi je predstavljen pregled zgodovine prevajanja v španskem prostoru, definicija tega prostora se seveda spreminja skozi čas, saj v obdobju srednjega veka predstavlja le dele sodobne Španije, v moderni dobi pa poseže tudi v hispanoameriški prostor. Osrednji poudarek je na prevajanju v španščino (kastiljščino), drugi jeziki Iberskega polotoka (npr. katalonščina) se sicer občasno omenjajo, a ne predstavljajo ključnega dela vsebine. Največji poudarek je namenjen prevajanju literarnih besedil, pri čemer pa se zlasti v zgodnjih stoletjih ni mogoče izogniti omembi prevajanja neliterarnih besedil, kot so verska besedil, prevajanje Svetega pisma, prevajanje klasikov (npr. Aristotelova dela). Vseskozi se analiza prevajalske dejavnosti naslanja tako na jezikoslovje (skozi obravnavo razvoja jezika, statusa jezika, nastanka ključnih jezikoslovnih del) kot tudi literarno zgodovino (obravnavava se prevajalska dejavnost ključnih velikanov španske književnosti in kulture ter vloga prevodov pri razvoju literature).

AVTORICA POVZETKA

Agnes Pisanski Peterlin

HISTOIRE DE LA TRADUCTION EN EUROPE MÉDIANE DES ORIGINES À 1989

(ZGODOVINA PREVAJANJA V OSREDNJI EVROPI: OD ZAČETKOV DO LETA 1989)

AVTORJI/UREDNIKI

Antoine Chalvin, Jean-Léon Muller, Katre Talviste, Marie Vrinat-Nikolov

LETO IZDAJE IN ZALOŽBA

2019, Presses universitaires de Rennes, Rennes

RAZDELITEV NA POGlavJA – PERIODIZACIJA

Uvod

PRVI DEL. PREVOD VERSKIH BESEDIL

POGLAVJE ENA – BESEDILA

Naslovi poglavij: (1.1) Prvi prevodi v staro cerkveno slovanščino; (1.2) SLOVANSKI JEZIKI JUGOVZHODNE EVROPE s podpoglavjema: (1.2.1) Nadaljevanje dela Cirila in Metoda: prevod na območju rabe bolgarščine in makedonščine; (1.2.2) Starocerkvenoslovanska dediščina v jugovzhodni Evropi; (1.3) JEZIKI SREDNJE EVROPE s podpoglavji: (1.3.1) Prva prevedena besedila; (1.3.2) Prevodi svetopisemskih besedil; (1.3.3) Prevajanje in reformacija; (1.3.4) Katoliški prevodi po 16. stoletju; (1.4) ROMUNŠČINA; (1.5) ALBANŠČINA; (1.6) JEZIKI VZHODNEGA BALTIKA s podpoglavji: (1.6.1) Katoliški prevodi pred reformacijo; (1.6.2) Prvi protestantski prevodi; (1.6.3) Prevodi v času protireformacije; (1.6.4) Prevodi Svetega pisma.

POGLAVJE 2 – PREVODNA DEJAVNOST

Naslovi poglavij: (2.1) PREVAJALCI s podpoglavjema: (2.1.1) Socialni status, izobrazba, materni jeziki; (2.1.2) Poklic prevajalcev (menihi, duhovniki, laiki); (2.2) PREVODNI in politični; (2.3) NAČIN PREVAJANJA s podpoglavjema: (2.3.1) Izhodiščni jeziki, posredni jeziki in (2.3.2) Dobesedni in svobodni prevod.

POGLAVJE 3 – VPLIVI PREVODOV NA RAZVOJ LOKALNIH JEZIKOV

Naslovi poglavij: (3.1) PREVAJANJE IN PREHOD NA PISNO IZRAŽANJE; (3.2) PREVAJANJE IN DOLOČITEV STANDARDNEGA JEZIKA; (3.3) VPLIV PREVODA NA SLOVNICO IN LEKSIKO; (3.4) PREVAJANJE IN UVELJAVITEV LOKALNIH JEZIKOV.

POGLAVJE 4 – RAZŠIRJENJE IN SPREJEM PREVODOV, RAZPRAVE O PREVODIH

Naslovi poglavij: (4.1) RAZVOJ PODPORE; (4.2) RAZVOJ OBČINSTVA; (4.3) POLITIČNE IN JEZIKOVNE DEBATE O PREVAJANJU.

DRUGI DEL. PREVOD IN NASTANEK POSVETNE LITERATURE

POGLAVJE 1 – PREVEDENA BESEDILA

Naslovi poglavij: KRONOLOŠKI IN GEOGRAFSKI OKVIR; (1.1) RENESANSA – PRVI POSVETNI PREVODI IN ADAPTACIJE V SREDIŠČU EVROPE IN NA HRVAŠKEM; (1.2) 17. IN 18. STOLETJE s podpoglavji: (1.2.1) Jeziki osrednje Evrope in hrvaščina, od baroka do razsvetljenstva; (1.2.2) Počasni vzstop jugovzhodne osrednje Evrope; (1.2.3) Prevajanja v baltski osrednji Evropi; (1.3) 19. STOLETJE s podpoglavjema: (1.3.1) Središčni jeziki osrednje Evrope; (1.3.2) Jeziki jugovzhodne osrednje Evrope; (1.3.3) Jeziki baltske osrednje Evrope.

POGLAVJE 2 – PREVAJALCI

Naslovi poglavij: (2.1) DRUŽBENI IZVOR IN IZOBRAZBA; (2.2) STAN IN POGOJI DELA, STATUT; (2.3) MOTIVACIJE.

POGLAVJE 3 – NAČINI PREVAJANJA

Naslovi poglavij: (3.1) PREVODI/PREDELAVE/PRISVAJANJA; (3.2) IZHODIŠČNI JEZIKI; (3.3) PREVODNE RAZPRAVE, RAZMIŠLJANJA IN TEORIJE s podpoglavji: (3.3.1) Kdo naj prevaja in kaj nas se prevaja?; (3.3.2) Prevajanje poezije; (3.3.3) Prevajanje načina pisanja avtorja.

POGLAVJE 4 – PREVAJANJE IN JEZIK

Naslovi poglavij: (4.1) JEZIKI Z RAZLIČNIMI STATUSI; (4.2) RAZLIČNE OBLIKE PISNEGA JEZIKA; (4.3) VLOGA PREVODA IN PREVAJALCEV V RAZVOJU JEZIKA s podpoglavjema: (4.3.1) Leksikalna ustvarjalnost; (4.3.2) Standardizacija jezika.

POGLAVJE 5 – PREVAJANJE IN LITERATURA

Naslovi poglavij: (5.1) PREVOD KOT ZAČETNA OBLIKA POSVETNE LITERATURE; (5.2) PREVOD KOT UVODNI NASTAVKI NOVE LITERATURE; (5.3) LITERATURA IN RAZVOJ ŽANROV; (5.4) PREVOD IN VPELJAVA LITERARNIH TOKOV.

POGLAVJE 6 – PREVAJANJE IN DRUŽBA

Naslovi poglavij: (6.1) DRUŽBENE IN POLITIČNE RAZMERE; (6.2) MREŽE RAZŠIRJANJA PREVODOV; (6.3) IZOBLIKOVANJE BRALSTVA; (6.4) RAZŠIRJANJE IDEJ.

TRETJI DEL. PREVOD IN MODERNIZEM V LITERaturi

UVOD – MODERNA, MODERNIZEM IN AVANT-GARDE

POGLAVJE 1 – ZGODOVINSKI IN DRUŽBENOKULTURNI KONTEKST

Naslovi poglavij: (1.1) ZGODOVINSKI KONTEKST MODERNE DOBE s podpoglavji: V naročju štirih imperijev; Zmaga nacionalnosti; Kompleksno povojno obdobje; Pomembni pisatelji; Trideseta leta 20. stoletja; (1.2) JEZIKI OB PRIHODU MODERNIZMA V LITERaturi s podpoglavjema: (1.2.1) Še vedno nedokončana standardizacija; (1.2.2) Različni statusi jezikov – od uradnih do prepovedanih jezikov; (1.3) MODERNIZEM V LITERaturi V OSREDNJI EVROPI s podpoglavjema: (1.3.1) Modernistična gibanja in avtorji – Tri velika kulturna srednjeevropska središča; Širjenje modernizma v preostalih delih srednje Evrope; Modernizem na Balkanu in v Ukrajini; Modernizem v baltskih literaturah; (1.3.2) Pogoji za širjenje modernističnih del – Bralstvo; Uredniške hiše, revije, časopisne hiše; Knjigarne; Knjižnice; (1.3.3) Kulturne politike.

POGLAVJE 2 – GEOGRAFIJA PREVODNIH TOKOV

POGLAVJE 3 – PREVAJALCI

Naslovi poglavij: (3.1) DRUŽBENO POREKLO IN IZOBRAZBA; (3.2) JEZIKI PREVAJALCEV; (3.3) FEMINIZACIJA POKLICA; (3.4) POGOJI DELA, STAN IN VIDNOST PREVAJALCEV; (3.5) SAMOIZDAJE PREVODOV; (3.6) PARABESEDILA IN SAMOREFLEKTIVNA BESEDILA PREVAJALCEV.

POGLAVJE 4 – NAČINI PREVAJANJA IN DISKUSIJE O PREVAJANJU

Naslovi poglavij: (4.1) NAČINI PREVAJANJA V PRAKSI s podpoglavji: (4.1.1) Neposredni in posredni prevod; (4.1.2) Skupinski prevodi; (4.1.3) Svobodni in natančni prevod; (4.1.4) Prevod v verzih in v prozi; (4.2) RAZMIŠLJANJA IN DISKUSIJE O PREVAJANJU s podpoglavji: (4.2.1) Kaj naj se prevaja in kako?; (4.2.2) Etnocentrični ali decentralizirani prevod?; (4.2.3) Podoba prevajalca.

POGLAVJE 5 – PREVOD IN LITERATURA

Naslovi poglavij: (5.1) NAPETOSTI IN DIALOGI; (5.2) PROGRAMI IN AVANTGARDIZEM; (5.3) POVRATEK AVANTGARD.

ČETRTI DEL. PREVAJANJE POD TOTALITARIZMOM

Naslovi poglavij: UVOD – HISTORIČNI KOTEKST IN POSEBNOSTI LITERARNEGA POLJA; POSLEDICE VOJNE; RAZVOJ KOMUNISTIČNIH REŽIMOV; PREVODNO POLJE s podpoglavji: Politična kontrola, centralizacija, cenzura; Socrealizem; Tajne izdaje literature; Izdaje literature v inozemstvu.

POGLAVJE 1 – PREVEDENA BESEDILA

Naslovi poglavij: (1.1) STOPNJA ODPRTOSTI ZA TUJO LITERATURO s podpoglavjema: (1.1.1) Delež prevodov v literarni produkciji; (1.1.2) Zaostanki v prevajanju; (1.2) GEOGRAFIJA PREVAJANJA s podpoglavji: (1.2.1) Predah po drugi svetovni vojni; (1.2.2) Zaukazana geografska razporeditev; (1.2.3) Prevlada ruske literature; (1.2.4) Povratek zahodnih literatur; (1.2.5) Odprtost do literatur iz »bratskih dežel«; (1.2.6) Popularnost latinskoameriške literature; (1.2.7) Odpiranje k azijski in afriški literaturi; (1.2.8) Prevajanje literatur narodnih manjšin; (1.3) KATERI ŽANRI SO SE PREVAJALI? s podpoglavji: (1.3.1) Roman; (1.3.2) Novele in poezija; (1.3.3) Dramatika; (1.3.4) Zabavna literatura: znanstvena fantastika, detektivke in avanturistični romani; (1.3.5) Strip; (1.3.6) Nov prevodni žanr: popevke; (1.3.7) Scenariji; (1.4) KRITERIJI IZBORA s podpoglavji: (1.4.1) Politična sprejemljivost avtorjev; (1.4.2) Vsebina del; (1.4.3) Estetski kriteriji; (1.4.4) Kriteriji, povezani s kanoni – »zapolniti luknje«; (1.4.5) Dostopnost izvirnih del; (1.4.6) Kako se je izogibalo omejitvam; (1.5) PREVODI, OBJAVLJENI V REVIJAH; (1.6) TAJNI PREVODI; (1.7) PREVODI, OBJAVLJENI V TUJINI; (1.8) PREVAJANJE NA FINSKEM.

POGLAVJE 2 – PREVAJALCI

Naslovi poglavij: (2.1) STATUS PREVAJALCEV s podpoglavji: (2.1.1) Prevajanje – dopolnilna dejavnost; (2.1.2) Vedno večja profesionalizacija – društva literarnih prevajalcev; (2.1.3) Prevajalci kot visokocenjeni člani družbe; (2.1.4) Zatiranje prevajalcev; (2.2) POZNAVANJE JEZIKOV IN PREVAJANJA s podpoglavji: (2.2.1) Izvorni jeziki; (2.2.2) Prirojena dvojezičnost (večjezičnost); (2.2.3) Težki pogoji dela v totalitarnem režimu; (2.2.4) Primer Rusije; (2.3) IZOBRAZBA; (2.4) POGOJI DELA s podpoglavjema: (2.4.1) Honorarji; (2.4.2) Samotno opravilo ali delo v skupini.

POGLAVJE 3 – NAČINI PREVAJANJA

Naslovi poglavij: (3.1) SPLOŠNI OKVIR – PROCESI PREVAJANJA IN IZDAJANJA PREVODOV; (3.2) CENZURA IN AVTOCENZURA; (3.3) PARABESEDILA; (3.4) KRITIKE IN DEBATE s podpoglavji: (3.4.1) Kritiški zapisi o prevodu; (3.4.2) Poglavitni izzivi; (3.4.2.1) Kako dvigniti kvaliteto in kvantiteto prevodov?; (3.4.2.2) Kako uskladiti prevod po smislu in prevod oblike?; (3.4.2.3) Kako naj se prevaja poezija?; (3.5) TEORIJE LITERARNEGA PREVAJANJA.

POGLAVJE 4 – DISTRIBUCIJA IN SPREJEM

Naslovi poglavij: (4.1) KAJ SE JE BRALO V TOTALITARNIH DRUŽBAH? s podpoglavji: (4.1.1) Izoblikovanje novega bralca; (4.1.2) Dvojnost branja; (4.1.3) Knjiga kot popularni medij; (4.2) KANON PREVODNE LITERATURE IN PREFERENCE BRALCEV; (4.3) VPLIV PREVODNE LITERATURE NA IZVORNO LITERATURO.

Sledi ZAKLJUČEK in končni razdelki: IMENA KRAJEV; INDEKS LASTNIH IMEN; BIBLIOGRAFIJA.

POVZETEK

Zgodovina prevajanja v osrednji Evropi: od začetkov do leta 1989 je nenavadno delo, saj obravnava prevode v češčino, poljščino, madžarščino, slovaščino, bolgarščino, makedonščino, srbsščino, hrvaščino, ukrajinsščino, romunščino, albanščino, litovščino, finščino, estonščino, latvijščino in slovenščino. Ker imajo narodi, ki govorijo te jezike, zelo različno zgodovino, je tudi povzetek, ki je objavljen v knjigi, precej konfuzen. Besedilo pa je vseeno zanimivo, ker je prva knjiga, ki vseeno na grobo povzema zgodovino literarnega prevajanja na Slovenskem. Besedilo je bilo napisano na osnovi podatkov, ki so jih priskrbeli informanti, in sicer prek

vprašalnika, ki je naveden v prilogi. Ta priloga bi lahko služila kot vodilo pri izoblikovanju tematskih sklopov slovenske zgodovine literarnega prevoda.

AVTORICA POVZETKA

Nike K. Pokorn

PRILOGA – VPRAŠANJA ZA POSAMEZNA POGLAVJA (PREV. ZARJA VRŠIČ)

1. Prevod verskih besedil

- 1.1.1 Katero je prvo prevedeno besedilo?
- 1.1.2 Kdaj se v vašem jeziku začne prevajati verska besedila?
- 1.1.3 Kdaj se v celoti prevede Biblija?
- 1.2.1 Kdo so prevajalci? (Kakšna je njihova izobrazba, materni jezik, socialni status, delovni pogoji? So priznani kot prevajalci, je prevajanje njihova osrednja dejavnost? Ipd.)
- 1.2.2 Kakšne vrste verskih besedil se prevaja?
- 1.2.3 Ali se v istem obdobju prevaja tudi posvetna besedila?
- 1.2.4 Iz katerih izvirnih besedil izhajajo prevajalci?
- 1.2.5 Iz katerih jezikov se prevaja?
- 1.2.6 Ali se prevaja preko posrednega jezika?
- 1.2.7 Če ja – je ta v pisni ali v ustni obliki?
- 1.2.8 Ali se prevajalci pri verskih besedilih raje odločajo za dobesedni prevod?
- 1.2.9 Kako upravičujejo svoj pristop?
- 1.2.10 Ali se morebitna posvetna besedila iz istega obdobja prevajajo na enak način?
- 1.3.1 Kakšen je status pisnega jezika v tem obdobju? (Obstaja za jezik enotna norma ali gre za morebiten soobstoj z drugimi jeziki?)
- 1.3.2 Kakšna je vloga teh prevodov pri razvoju knjižnega jezika?
- 1.3.3 Katere so pomembnejše faze ponovnega prevajanja verskih besedil glede na razvoj knjižnega jezika?
- 1.3.4 Kdo so naročniki? In kdo ciljna publika?
- 1.3.5 Kako se širijo prevodi (način reprodukcije, obseg širitve)?
- 1.3.6 Kakšna je morebitna kritična recepcija? Ali so prevodi spodbudili kakršne koli polemike?
- 1.3.7 Ali ponovni prevodi nastanejo iz ideoloških in/ali verskih razlogov?

2. Prevod in nastanek posvetne književnosti

2.1.1 V katerem obdobju se v vašem jeziku oblikujejo posvetni prevodi?

2.1.2 Ali lahko razločimo več pomembnejših obdobj med pojavom posvetne literature in iskanjem modernosti, ki jo predstavljajo literarne avantgarde?

2.1.3 Ali lahko vzpostavimo povezavo med razvojem književnosti in določenimi kulturnimi, družbenimi, ekonomskimi ali političnimi dejavniki? (Npr. razvoj ali laizacija šolskega sistema, spremembe v družbeni strukturi, razvoj kulturnih stikov s tujino, obstoj diaspore, vzpostavitev nacionalne države, verski dejavniki ipd.)

2.2.1 Kdo so prevajalci? (Kakšni so njihova Izobrazba, materni jezik, socialni status, delovni pogoji? So priznani kot prevajalci, je prevajanje njihova osrednja dejavnost? Ipd.)

2.2.2 Kateri besedilni žanri se prevajajo?

2.2.3 Navedite nekaj reprezentativnih besedil, prevedenih v tem obdobju (če obstajajo), njihove naslove in letnice.

2.2.4 Kakšna je, glede na spodaj navedene kriterije, stopnja priredbe izvirkov v tujih jezikih? Kako se je ta stopnja priredbe spreminjala s časom?

2.2.5 Ali se stopnja priredbe spreminja glede na jezik izvirnika in tip besedila?

2.2.6 Iz katerih jezikov se prevaja? Ali lahko ocenite delež, ki ga posamezni jeziki zavzemajo v primerjavi s celoto prevedenih besedil?

2.2.7 Ali se prevaja neposredno ali preko pomožnega jezika?

2.2.8 Ali obstajajo refleksije in/ali polemike o prevodu? Na kaj se nanašajo?

2.2.9 Ali prevajalci pišejo predgovore, v katerih obrazložijo svoje postopke in izbiro besedila?

2.3.1 Kakšen je status pisnega jezika v tem obdobju? (Ali obstaja enotna norma za ta jezik ali gre za morebiten soobstoj z drugimi jeziki?)

2.3.2 Ali igra prevod vlogo pri razvoju knjižnega jezika?

2.3.3 Je posvetna literatura v prvi vrsti izvirna, prevedena/adaptirana ali oboje hkrati?

2.3.4 Ali igra prevod vlogo pri razvoju literarnih oblik, žanrov in tokov?

2.3.5 Kakšen je glavni namen prevodov ali adaptacij (didaktičen, političen, estetski)?

2.3.6 V kakšni obliki izhajajo prevodi in na kakšen način se jih razširja? Ali se v tem pogledu prevodna literatura razlikuje od izvirne?

2.3.7 Kdo so bralci prevodov? Ali se razlikujejo od bralcev izvirkov?

2.3.8 Kakšna je kritična recepcija prevodov?

2.3.9 Kdo je v splošnem pobudnik prevoda? Prevajalci, založniki, knjigarnarji, mecen, verska ali politična oblast?

2.3.10 Ali obstaja cenzura, ki specifično zadeva prevode?

2.3.11 Ali imata narodna in socialna identiteta vpliv na prevodno dejavnost (kar se tiče izbire besedila, načina prevajanja in jezika izvirnika)?

2.3.12 Ali prevodi igrajo vlogo pri razvoju idej in družbe?

3. Prevod in literarna modernost

3.1.1 Kdaj se v vaši literaturi pojavi iskanje modernosti, ki jo predstavljajo literarne avantgarde?

3.2.1 Kdo so prevajalci? (Kakšni so njihova Izobrazba, materni jezik, socialni status, delovni pogoji? So priznani kot prevajalci, je prevajanje njihova osrednja dejavnost? Ipd.)

3.2.2 Katere literarne žanre se prevaja?

3.2.3 Ali lahko v tem obdobju opazimo krajšanje obdobja med letoma izida izvirnika in njegovega prevoda?

3.2.4 Ali v tem obdobju prihaja do sprememb v geografiji prevoda (izvor prevedenih del)? Ali se prostor odpre do zdaj še neprevedenim književnostim? Če ja, katerim?

3.2.5 Navedite nekaj reprezentativnih besedil, prevedenih v tem obdobju (če obstajajo), njihove naslove in letnice.

3.2.6 Ali se oblikujejo kakršne koli zahteve v zvezi s korektnim odnosom do prevoda, denimo omemba imena avtorja/prevajalca ali potreba po prevajanju neposredno iz izvirnega jezika?

3.2.7 Ali obstajajo refleksije in/ali polemike o prevodu? Na kaj se nanašajo?

3.2.8 Ali prevajalci pišejo predgovore, v katerih obrazložijo svoje postopke in izbiro besedila?

3.3.1 Kakšen je status pisnega jezika v tem obdobju? (Obstaja za jezik enotna norma ali gre za morebiten soobstoj z drugimi jeziki?)

3.3.2 Ali igra prevod vlogo pri razvoju knjižnega jezika?

3.3.3 Ali igra prevod vlogo pri razvoju literarnih oblik, žanrov in tokov?

3.3.4 Kakšen je glavni namen prevodov (didaktičen, političen, estetski)?

3.3.5 Kdo je v splošnem pobudnik prevoda? Prevajalci, založniki, knjigarnarji, mecen, verska ali politična oblast?

3.3.6 V kakšni obliki izhajajo prevodi in na kakšen način se jih razširja?

3.3.7 Ali se v tem pogledu prevodna literatura razlikuje od izvirne?

3.3.8 Kdo so bralci prevodov? Ali se razlikujejo od bralcev izvirnikov?

3.3.9 Kakšna je kritična recepcija prevodov?

3.3.10 Ali obstaja cenzura, ki specifično zadeva prevode?

3.3.11 Ali imata narodna in socialna identiteta vpliv na prevodno dejavnost (kar se tiče izbire besedila, načina prevajanja in jezika izvirnika)?

3.3.12 Ali prevodi igrajo kakšno vlogo pri razvoju idej in družbe?

4. Prevajanje pod totalitarnim režimom

4.1.1 Katera so bila obdobja odprtosti ali zaprtosti do književnosti Zahoda?

4.2.1 Kdo so prevajalci? (Kakšni so njihova Izobrazba, materni jezik, socialni status, delovni pogoji? So priznani kot prevajalci, je prevajanje njihova osrednja dejavnost? Ipd.)

4.2.2 Kakšna je morebitna vloga prevajalskih združenj za razvoj prevajalskega poklica?

4.2.3 Imajo prevajalci iz ruščine kak poseben status?

4.2.4 Kateri besedilni žanri se prevajajo?

4.2.5 Ali v tem obdobju prihaja do sprememb v geografiji prevoda (izvor prevedenih del)? Ali se prostor odpre do zdaj še ne prevedenim literaturam? Če ja, katerim?

4.2.6 Kako politične in ideološke razmere vplivajo na izbor besedil (kar se tiče jezikov, književnosti, avtorjev, žanrov)?

4.2.7 Koliko časa preteče med izidom izvirnika in njegovega prevoda?

4.2.8 Kakšne so razlike med literarnim kanonom izvirnika in prevodnim korpusom (prevajanje avtorjev/del, ki jih imamo v izvirnem jeziku za sekundarne, ali odsotnost prevodov pomembnejših avtorjev/del)? Ali lahko ugotovimo vzroke za takšne odmike?

4.2.9 Navedite nekaj reprezentativnih besedil, prevedenih v tem obdobju (če obstajajo), njihove naslove in letnice.

4.2.10 Ali obstajajo refleksije in/ali polemike o prevodu? Na kaj se nanašajo?

4.2.11 Ali prevajalci pišejo predgovore, v katerih obrazložijo svoje postopke in izbiro besedila?

4.2.12 Kako cenzura vpliva na način prevajanja?

4.2.13 Kakšna je vloga cenzorjev pri zaključni postavitvi besedila?

4.2.14 Ali obstajajo primeri, ko so prevajalci zelo nezvesti izvirniku?

4.2.15 Ali prevajalci v splošnem prevajajo iz enega samega ali iz več jezikov?

4.3.1 Kakšen je status pisnega jezika v tem obdobju? (Obstaja za jezik enotna norma ali gre za morebiten soobstoj z drugimi jeziki?)

4.3.2 Ali igra prevod vlogo pri razvoju jezika?

4.3.3 Ali igra prevod vlogo pri razvoju literarnih oblik, žanrov in tokov, še zlasti v primeru socialističnega realizma?

4.3.4 Ali odsotnost prostega kroženja besedil med Zahodom in komunističnim blokom spodbuja »plagiatorske« prevode (prevedena besedila, ki so predstavljena kot izvirniki)?

4.3.5 Kakšno je mesto prevoda v literarnem življenju izseljencev?

4.3.6 Kakšen je vpliv prevodov, izdanih v tujini?

4.3.7 Ali igrajo prevodi v jezike Zahoda vlogo pri razširjanju prepovedanih besedil?

4.3.8 Ali so pri razširjanju in recepciji prevodov opazne spremembe (v nakladi, v priljubljenosti avtorjev ipd.)?

4.3.9 Kdo je pobudnik prevodov? Skozi katere kanale prihajajo informacije o tujih delih, ki bi se jih lahko prevedlo, in sama dela?

4.3.10 V kakšni obliki izhajajo prevodi in na kakšen način se jih razširja?

4.3.11 Ali obstajajo posebne revije oziroma knjižne zbirke, ki so posvečene objavljanju prevodov?

4.3.12 Kdo so bralci prevodov? Ali se razlikujejo od bralcev izvirnikov?

4.3.13 Kakšen je odnos cenzure do prevodov? Ali je drugačen od tistega do izvirnikov?

4.3.14 Ali se je prevode (ali psevdoprevode) kdaj uporabljalo za propagandne namene ali, nasprotno, pri odporniških gibanjih?

4.3.15 Ali obstajajo ilegalni prevodi, kako se širijo in kakšen je njihov vpliv na književnost oziroma kulturno življenje?

4.3.16 Ali so bili prevajalci zaradi svojih prevodnih dejavnosti kdaj zatirani?

4.3.17 Ali so starejši prevodi žrtve cenzure? Na podlagi katerih kriterijev?

4.3.18 Kakšne so značilnosti prevladujočega teoretičnega diskurza v povezavi s prevodom?

4.3.19 Kakšna je kritična recepcija prevodov?

5. Razna vprašanja

5.1 Kdaj je bila natisnjena prva knjiga?

5.2 Kdaj je bila ustanovljena prva tiskarna v državi?

5.3 Kdaj je bila ustanovljena (oziroma ponovno ustanovljena) nacionalna država?

5.4 Kdaj se na srednjih šolah in univerzah začne poučevati v vašem jeziku?

5.5 V katerem obdobju se pojavi stabilen novinarski tisk?

5.6 Kdaj se pojavijo prve trajnejše literarne revije?

5.7 Kdaj se pojavijo prve založbe?

5.8 Kdaj se pojavijo prva literarna društva?

5.9 Kdaj se pojavi prvo društvo prevajalcev?

5.10 Kdaj se v vašem jeziku vzpostavijo pojmi »prevod«, »prevajalec«, »prevajalka« (če ima ženska oblika besede v vašem jeziku pomen), »prevajati«?

5.11 V katero leto segajo prvi prevajalski učbeniki (besedila, ki odredajo pravila v zvezi s prevajanjem)?

5.12 Kako se v teku časa spreminja delež, ki ga v literarnih publikacijah v primerjavi z izvorno literaturo zavzemajo prevodi?

5.13 Ali obstajajo obdobja, ko je bil prevod iz določenih jezikov nepotreben?

5.14 Ali lahko naštejete nekaj pomembnejših prevajalcev glede na obseg, izvirnost ali pozornost, ki ga je bil deležen njihov opus? Na kratko jih opišite.

5.15 Ali obstajajo avtorji, ki jih priznavamo kot del literarnega kanona, čeprav so pisali v tujem jeziku, v svoji državi pa so poznani preko prevodov? Ali so bila prevedena besedila vključena v nacionalno književnost (kot denimo Conrad ali Potocki)?